

İstanbul, 2014

Ba 278

şlık Kur'an'a Göre İslam Nedir Mustafa

yok İslâmoğlu www.mustafaislamoglu.com

info@uphillfoundation.org

Adım Ajans

Çevirmen Haziran, 2014

Düzen ve 978-605-5125-54-7

Kapak 2. Baskı **Tuncel Ofset Matbaacılık Yay. San. Tic. Ltd. Şti.**

ISBN Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi B.blok 369-370

Baskı ve Ciltleme Topkapı / İstanbul

Tel:(0212) 501 95 85 - (0212) 565 37 00

ADIM DAĞITIM

(0212) 521 91 13-23 Faks: (0212) 521 90 86

Genel Dağıtım www.adimkitap.com

info@adimkitap.com

12628

Topkapı Mh. Kahalbağı Sk.

Publishing Certifacata No:49/A Topkapı / İstanbul

Yayıncının Adresi (0212) 524 7 524

www.dusunyayincilik.com

twitter/dusunyayincilik - facebook/dusunyayincilik

Copyright © 2014, Düşün Yayıncılık

Telif Hakkı Ve hakları DÜŞÜN YAYINCILIK' a aittir İçerik referans gösterilebilir. İzinsiz kopyalanamaz veya çoğaltılamaz.

İSLAM NEDİR

KUR'AN'A GÖRE

Mustafa İSLÂMOŞLU

TARAFINDAN ÇEVİRİLDİ
ELMURAD KASYM

DÜŞÜN YAYINCILIK

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	11
Çevirmenin notu	17
Görüşlerinize değer veriyoruz	18

İSLAM VE İMANIN TEMELLERİ

İslam nedir ve Müslüman kimdir?.....	19
İslam ne değildir?	20
İslam'ın Muhammed Peygamber ile başlamadığı doğru mu?	22
Nasıl Müslüman olunur?	23
İslam "din "i nasıl tanımlar?.....	24
İslam dininin amacı nedir?.....	24
İman ("iymân") nedir ve sadık ("mü'min") kimdir?.....	25
Kur'an'da imanın esasları nelerdir?.....	25
Allah kimdir? "Allah" terimi ne anlama gelmektedir?.....	27
İslam'daki Allah kavramları arasındaki fark nedir?	
Hristiyanlık ve Musevilik?.....	30
Kur'an Allah'ı nasıl tarif eder?	
Kur'an Allah'ın hangi sıfatları üzerinde durur?	31
İslam'da tevhid (tek tanrıcılık) nedir?	33
Tevhit arasındaki fark nedir?	
İslam ve Hristiyan Teslis kavramı?	34
İslam'da Allah'a kulluğun özü nedir?	35
Meleklerle olan inancın özü nedir?	37
İslam melekleri nasıl tanımlar?	37
İslam'a göre Şeytan kimdir?	38
Göksel kutsal kitaplara inanç nedir?.....	40
İlahi vahiylerin özü nedir?	40
Vahiyler hangi yollarla inmiştir?.....	41
Vahiylerin amacı nedir?	41
Vahiylerin pratik değeri nedir?	42
Kur'an-ı Kerim nedir?	43
Kur'an ne tür bir kitaptır?.....	44
Kur'an'ın içeriği nedir?	45

Kur'an neden aniden konu değiştirir?.....	45
Kur'an Allah'ın gerçek sözü müdür?	46
Kur'an'ı değiştirilmekten korumak için hangi adımlar atılmaktadır?.....	48
Kur'an sonraki nesillere nasıl aktarıldı?	50
Sre ve âyetlerin mevcut konumlarında bir düzen var mıdır?.....	51
İşlam'da akıl ve zihnin statüsü nedir?	52
Kur'an'da akıl yürütme ile ilgili âyetler var mıdır?	52
Akıl ve İlahi vahiyler arasındaki bağlantı nedir?.....	53
İşlami bakış açısı nedir?	
Eski Ahit ve Yeni Ahit?	54
Kur'an Yahudiler hakkında mı konuşur?	
Hristiyanlar; eğer yleyse, onlar hakkında ne söyleniyor?.....	54
Peygamberlere iman nedir ve insanlara nasıl fayda sağlar?	56
Peygamberlere imanın pratik değeri nedir?.....	56
Peygamberlik nedir ve peygamberler kimlerdir?	57
Peygamberlerin belirli özellikleri nelerdi?	57
Bir peygamberin yapmayacağı ve yapamayacağı şeyler nelerdir?.....	58
Muhammed Peygamber Kimdir?	59
Muhammed peygamber olduğunu ne zaman, nerede ve nasıl öğrendi?	60
Muhammed ve ashabı Mekke'de hangi zorluklarla karşılaştı? 61	
İlk vahiy neyi tartışıyor?.....	63
Muhammed'in misyonuna ilk tepki ne oldu?	65
Kur'an Muhammed Peygamber hakkında ne diyor?.....	66
Kur'an neden Muhammed Peygamber'in insan doğasına vurgu yapar?	66
Muhammed'in yerine getirdiği temel görev neydi?	67
Kime gönderilmişti?	68
Muhammed Mekke'de barış yanlısıydı;	
Medine'ye hicret ettiğinde neden barışın yerini savaş aldı?	68
Muhammed neden "Peygamberlerin sonuncusudur?"	70
Mşlmanlar peygamberlerine taparlar mı?.....	70
Muhammed'in insanlığa rnekliğinin pratik kanıtı nedir?.....	71
Sünnet ve hadis terimleri ne anlama gelir?.....	71
İlahi ilhamla yapılan eylemler ile	
Muhammed'in eylemlerindeki insani gelenekler?	72
Muhammed Peygamber İbrahim Peygamber'in soyundan mıdır?	72
İşlam'da İbrahim Peygamber'e bu kadar büyük bir sayęı duyulmasının nedeni nedir?73	
Hristiyan kaynaklarında Hazreti Muhammed'e atıflar var mı?	73
İsa ve Musa'ya da inanmayan biri neden Mşlman olamaz?.....	74

İsa'nın ve İsa'nın oğullarının	
Muhammed'in anneleri Kur'an'da nasıl karşılaştırılır?	75
Kur'an neden İsa Peygamber'den "Meryem oğlu" olarak bahseder?	76
İsa'nın çarmıha gerildiği rivayeti hakkında Kur'an ne diyor?	76
Kur'an İsa'nın sonu hakkında ne diyor?	77
İslam'da ahiret inancı gerekli midir?	79
Ahiret inancının özü nedir?	79
Ahiret inancının amacı nedir?	80
Ödül, ceza ve cennet nedir?	
ve ahirette cehennem, Kur'an'a göre?	81
Kur'an "ebedi kurtuluş" hakkında ne diyor?	83

VAROLUŞ VE INSANOĞLU

Kur'an varoluşu nasıl tarif eder?	85
Kur'an varoluşun başlangıcı ve sonucu hakkında ne diyor?	85
İslam'da Allah, insan ve doğa arasındaki hiyerarşik düzen nasıldır?	86
İslam'ın doğaya ve diğer canlılara bakış açısı nedir?	87
İslam'da dünya ve içindekiler hoş karşılanmaz mı?	87
Kur'an, insanları neden bir dine karşı uyarır?	
Dünyevi mülkleri "çoğaltma saplantısı"?	88
Kur'an'a göre insanlar kimlerdir?	89
İnsanın yaratılış amacı nedir?	90
İnsanın değeri nedir?	90
Kur'an insanlar hakkında ne diyor?	90
Allah insanlardan ne bekliyor?	91
Kur'an ilk insanın yaratılışını nasıl anlatır?	92
"Allah Adem'e kendi ruhundan üfledi" ifadesi ne anlama gelmektedir?	94
Kur'an ruh ve beden hakkında ne diyor?	94
Beden ve ruh arasında belirgin bir fark var mıdır?	95
Allah neden meleklerle Adem'in önünde secde etmelerini emretti?	95
Kur'an ilk günah kavramını tartışır mı?	96
Kur'an yeni doğan bebeklerin ilk günahı taşıdığını söyler mi?	96
İnsanların doğum ve ölümlerinin amacı nedir?	97
"Fıtrat" (insanın doğal eğilimi) nedir?	97
Fitre ve iman arasındaki bağlantı nedir?	98
İnsanların sorumluluğunun sınırları nelerdir?	98
"İyilik Yaratıcı'dan, kötülük yaratılıştan gelir"	99

Hidayet ve dalalet konusunda insanın sorumluluğu nedir?.....	100
İslam'da kader kavramı nedir?	102
Kur'an'ın özgür irade ile kader/kader arasında kurduğu ilişki nedir?.....	105
Muhammed'in hayatında bu tür bir anlayışa dair herhangi bir örnek bildirilmiş midir? 106 İslam'da insanlar arasında üstünlüğün bir ölçüsü var mıdır? Varsa nedir? 109	
İrkların çeşitliliği konusunda Kur'an'ın yaklaşımı nedir?.....	110
İslam inançların çeşitliliği hakkında ne diyor?	110
İnancı olmayan biri yaşamayı hak etmiyor mu?	110

İSLAM'DA DUA VE İBADET

İslam'da ve diğer dinlerde dua ve ibadet kavramı arasındaki fark nedir?111	
Ubudiyet (kulluk) nedir?	
İbadet ve ubudiyet arasındaki fark nedir?.....	112
İslam'da somut ibadet eylemleri nelerdir?	112
İslam'da neden bir rahipler sınıfı yoktur?	113
Rahipliğe İslami bakış açısı nedir?	114
İslam'ın temizliğe bakış açısı nedir?	114
Salâh (namaz) nedir?	116
Müslümanlar neden salâh getirir?	117
Salâh nasıl gerçekleştirilir?	117
Salâh nerede yapılabilir?	122
İslam'da camilerin statüsü nedir?	122
Cuma günü İslam'da neden özeldir?	122
Cuma namazı nedir?	123
Hutbe (vaaz) nedir?	123
İslam'ın diğer dinlerin mabetlerine ve ibadet yerlerine yaklaşımı nedir? 124	
Ezan (ibadet edenleri çağıran bir çağrı) nedir?	
ve ikâmet (namaza başlamak için bir çağrı)?	124
Salâh ne zaman yapılır?	125
Salâhı kim yapar?	126
Salâh kimler için yapılır?	127
Peygamber Muhammed salâhı tesis etti mi?	127
Zekât (sadaka) nedir?	129
İslam'da oruç nedir?	129
Paylaşmanın ahlaki bir yönü var mı?	131
İnfâk ile tefecilik yasağı arasında bir bağlantı var mı?	132

Zenginlerin servetlerini paylaşmaları için İslam'ın emri nedir?	
yoksullarla?.....	132
Salâh ile zekât arasındaki bağlantı nedir?.....	133
Kimler zekât almaya hak kazanır?	134
Zekât ile neler vergilendirilir ve neler vergilendirilmez?.....	134
İslam'da oruç nedir?.....	135
Kur'an'da beden neden yiyeceklerden uzak durarak canlandırılır?	
"doğum ayı?".....	135
Müslümanlar Ramazan ayını neden oruç tutarak geçirirler?	136
Oruca başlama ve bozma vakitleri nelerdir?	137
Peygamber Muhammed oruç tutmayı başlattı mı?	137
Oruç tutamayanlar ne yapar?	137
İslami bayramlar nelerdir?	138
Tekbir neden bayram ve cenaze namazlarının ortak bir özelliğidir?	138
Hac ve umre nedir?	140
Peygamber Muhammed Hac Yaptı mı?	143
Kâbe'ye duyulan bu yüksek saygı ve değerın kaynağı nedir?	145
Kimler Kâbe'yi ziyaret etmeye teşvik edilir?	146
Udhiya (kurban) nedir?	148
Peygamber Muhammed kurban sunmayı başlattı mı?	149
Kurban sunmanın amacı nedir?	150
Cihâd nedir?	151
Cihad savaşla eşit midir?	152
"İyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak" nedir?.....	152
İslam, Müslümanları Hristiyanlıkta olduğu gibi misyoner olmaya teşvik ediyor mu?	153
Davet (İslam'a çağrı) nedir; kime ve neye davet edilir?	154
Davet nasıl gerçekleştirilir?.....	155
Kur'an'a göre Yahudi ve Hristiyanların durumu nedir?	155
Yahudiler ve Hristiyanlar için özel bir davet türü var mı?	
Kur'an'da tarif edilen?	156

YASAKLAR

İslam'da şirk (çok tanrıcılık) nedir?	157
"Şirk" terimi neyi kapsar?	158
İslam'da şirk neden yasaklanmıştır?	159
İslam'a göre zulüm (baskı) nedir?	160
İslam'da inançsızlık nedir? Kimler "inançsız" olarak kabul edilir?	162

İkiyüzlülük nedir ve kime ikiyüzlü denir?.....	162
Cinayet veya adam öldürme hakkında İslami hüküm nedir?	164
İslam, cinayet veya adam öldürme için hangi cezayı öngörür?	164
Domuz eti İslam'da neden yasaklanmıştır?	166
İslam alkol ve diğer sarhoş edici maddeleri neden yasaklar?.....	168
İslam belirli gıdaların tüketimini yasaklamak için hangi kriterleri kullanır?	169
Kur'an gıda konusunda neden bu kadar titizdir?	170
İslam'da hayvanlar neden Allah adına kesilir?	171
İslam'da zina ve livata nedir?	173
Zina ve livatanın cezası nedir?	173
Kur'an eşcinsellik hakkında ne diyor?	174
İftira ile ilgili İslami hüküm nedir?	175
Gıybetin hükmü nedir?.....	175
İslam tefeciliği neden yasaklar?	176
Kur'an tefeciliği neden "Allah'a karşı bir savaş ilanı" olarak tanımlar?.....	176
İslam kumarı neden yasaklar?	178
İslam'da günahların affı var mıdır?	179
Tövbe -tevbe ve istiğfar- nedir ve nasıl sunulur?	179
İslam'a göre günahları kim affeder?	180
Muhammed'in peygamberliğine inanan birinin günahları affedilir mi?	181
Peygamberler de dahil olmak üzere herkesin yaptıklarından hesaba çekileceği doğru mu?	181

AİLE VE SOSYAL YAŞAM

İslam'da kadının konumu nedir?	183
Kuran kişinin karısını dövmesine izin verir mi?	184
Bir erkek ve kadın arasında izin verilen ilişkilerin doğası nedir?	186
Müslüman kadınlar neden tüm vücutlarını örtüyor?.....	187
İslam'da ailenin statüsü nedir?	189
İslam'ın çok eşliliğe bakış açısı nedir?	192
Peygamber Muhammed neden çok eşliydi?	193
İslam'ın diğer dinlere bakış açısı nedir?	196
İslam'ın yaşama bakış açısı nedir?	
diğer dinlerin temsilcileriyle birlikte?.....	197

BİR SONSÖZ YERINE	199
--------------------------------	------------

ÖNSÖZ

İslam nedir ve Müslüman kimdir? Allah kimdir? İslam, Hristiyanlık ve Musevilikteki Allah kavramları arasındaki fark nedir? İslam'daki tevhid inancı ile Hristiyanlıktaki teslis kavramı arasındaki fark nedir? İslam'a göre Şeytan kimdir? Muhammed kimdir? Muhammed'in eylemlerinde ilahi olarak ilham edilen eylemler ile insani gelenekler arasında nasıl bir ayrım yapılabilir? Kur'an ilk günah kavramını tartışır mı? İslam'ın kader ve alın yazısı anlayışı nedir? İslam'da rahiplik kavramı var mıdır? Başlıca ibadetler nelerdir? İslam'ın çok eşliliğe bakış açısı nedir? Kur'an eşini dövmeyi emreder mi? Müslüman kadınlar neden vücutlarını örterler? Muhammed'in çok eşliliğinin açıklaması nedir?

Elinizdeki kitap bu ve benzeri yaklaşık 200 sorunun cevabını içermektedir. Cevapların tamamı Kur'an'dan alınmıştır çünkü bu ilahi vahiy, İslam'la ilgili cevaplar için şüphesiz en güvenilir kaynaktır. Bu nedenle kitaba *"Kur'an'a Göre İslam Nedir?"* adı verilmiştir. Kadın ya da erkek her bir Müslüman, Kur'an'ın ilahi bir kaynaktan geldiğine içtenlikle inanır ve içeriği hakkında en ufak bir şüphe duymaz. Kur'an doğrudan Muhammed Peygamber'e hitap eder: *"Sen vahyin ne olduğunu ve imanın ne anlama geldiğini bilmiyordun"* (Şura 42:52). Muhammed'in kendisi bile dini ve imanı Kuran'dan öğrenmiştir. Bu nedenle, İslam hakkında bugüne kadar sorulmuş ve bundan sonra sorulacak tüm soruların cevaplarının tek güvenilir ve güvenilir kaynağı Kuran'dır.

"İslam nedir?" sorusu "Kur'an'a göre" değil de "Müslümanlara göre" şeklinde sorulsaydı, ayrıntıların ötesinde daha fazla özellik ve farklılık ortaya çıkardı. Buna karşılık, bu görüş farklılıkları daha da ince parçalara ayrılacaktı. Kısacası, orijinal kaynaktan ne kadar uzaklaşırsa, o kaynakla ilgili o kadar çok görüş ayrılığı ortaya çıkar.

Yüzyıllar boyunca giderek daha fazla insan "İslam nedir?" sorusunu sormuştur. Hiç şüphesiz bu soru, günümüzde tüm dünyada en çok tartışılan konuların başında gelmektedir. Adil ve dengeli bir cevap verilmediği sürece, yanlış "cevaplar" ve "açıklamalar" kesinlikle medya kuruluşlarını ve yayınları dolduracaktır. Nitekim böyle bir sonucun ilk işaretleri şimdiden ortaya çıkmaya başlamış ve Batı'da İslamofobik tutumların artmasına ve yaygınlaşmasına yol açmıştır. Belki de bu olgunun arkasında iki neden yatmaktadır:

1. Müslümanların kendi dinleri hakkında yeterli bilgi ve bilince sahip olmamaları, bu yetersizlikten kaynaklanan yanlış yaşam tarzları ve sembollerden kaynaklanan sorunlar

2. Gayrimüslimler İslam hakkında güvenilir ve doğru bilgi edinmiyor ve/veya edinemiyor.

"Neden İslam hakkında doğru bilgiye sahip olmak zorundayız?" sorusuna verilebilecek çok sayıda cevap olabilir. İşte bunlardan birkaçı:

1. Müslümanlar dünya nüfusunun en az dörtte birini oluşturuyor. Zaman geçtikçe, dünya üzerindeki her bir insan, isteyerek ya da istemeyerek, "ötekilerle" etkileşime girmek zorunda kalıyor. İçinde bulunduğumuz yüzyıl *bir karşılaşmalar çağıdır*. Gayrimüslimler Müslümanlarla çeşitli durumlarda ve sayılarda karşılaşmaktadır: arkadaş ya da akraba, müşteri ya da eş, komşu ya da oda arkadaşı, göçmen ya da turist, çok ya da az. Giderek artan bu karşılaşmalardan kaynaklanan çatışmalara neden olma veya bunları önleme potansiyeli, farklı tarafların farkındalık ve bilgi düzeyine bağlıdır.

2. Son birkaç yıldır bazı Müslümanların da katılımıyla gerçekleşen olaylar nedeniyle İslam, nesnesi ve konusuyla sürekli olarak dünya gündeminde yer almaktadır. Dolayısıyla İslam hakkında bilgi edinmek, teknoloji ve iletişimde bu kadar ileri bir dünyada yaşadığımız göz önüne alındığında, istesek de istemesek de, Müslüman olsak da olmasak da her birimizden beklenen entelektüel bir gereklilik haline gelmiştir. İslam'a karşı önyargıları olan bazı grup ve çevreler, kitle iletişim araçları vasıtasıyla büyük bir dezenformasyon yaymakta, siyasi ve diğer nedenlerle çatışma çıkarmaya çalışmaktadır. Bu da *önyargıların küreselleşmesine* yol açıyor. Şu sorunun cevabı, dünya dediğimiz bu geçici konutu paylaşan biz insanların yapacağı seçimlere bağlıdır: küreselleşme olgusu, çeşitli kültürler ve medeniyetler arasındaki yabancılaşma hastalığını iyileştirecek mi, yoksa tam tersine daha da mı kötüleştirecek?

3. Kavramlardan da anlaşılacağı üzere, bilgi ve bilmek iyi, cehalet ve bilgisizlik ise kötüdür. İnsanlar bilmedikleri şeylerin düşmanıdır. Kur'an'a göre İslam, insanlık tarihinde yer alan tüm olumlu ve yararlı kavramları, olayları ve tutumları kapsayan bir terimdir. Kur'an, "Ey Adem oğulları" ve "Ey insanlar" diyerek tüm insanlığa hitap eder. Aynı kaynağa göre, İslam - teslimiyet yolu - geçmişteki tüm peygamberlerin uyguladığı bir dindir. Bu nedenle İslam, tüm tarihi boyunca insanlığın dini olarak tanımlanmıştır. İslam ve Müslümanlar, insanlık tarihinin hiçbir şekilde göz ardı edilemeyecek bir parçasıdır. Bu nedenle İslam'ı güvenilir ve ilk kaynağından öğrenmek kaçınılmaz bir gerekliliktir.

Elinizdeki kitap "nasıl "dan ziyade "neden "e öncelik vermektedir. Birkaç istisna dışında, bu kitap Kur'an'da yer alan emir ve yasakların neredeyse tamamına sayısız ayetindeki gerekçeler ve ikna edici mantıksal açıklamalarla ışık tutmaktadır. Bu olgu diğer dinlerin kutsal kitaplarında görülmemektedir.

Biz de Kur'an ahlakını taklit etmeye çalıştık ve
Her bir soruya "neden" ve "niçin" temelinde yanıt vermek.

"İslam Nedir?" kitabı başlangıçta bir dizi kitabın ilk cildi olarak düşünülmüştü. Bu projenin devam edip etmeyeceğine ve eğer devam edecekse formatına, okuyucularımızdan bu ilk kitapla ilgili geri bildirim aldıktan sonra karar verilecektir.

Bu kitabın fiilen yazılması projenin sadece bir parçasıdır; daha açık olmak gerekirse, proje aşamaları zincirinin son halkasıdır. Yazım aşamasından önceki süreç de kolay değildi. İlk olarak çeşitli kıtalarda bir grup gönüllü oluşturduk ve bu gönüllüler soruları niteliklerine ve İslami uygulama alanlarına göre sınıflandırdı. Hazırlık aşaması üç yıl sürdü ve bu süre zarfında Amerika'dan Japonya'ya, Avrupa'dan Hindistan'a kadar uzanan ülkelerde gayrimüslimlerden gelen sorular toplandı ve kategorize edildi. "İslam Nedir?" projesinin ilk kitabı ancak bu zorluklara katlandıktan sonra mümkün oldu.

Sayılamayacak kadar çok insanın emeğinin geçtiği böylesine muazzam bir projeye katkıda bulunan her bir kişinin ismini vermek mümkün değildir. Ancak bazı kişilerden bahsetmek ve onlara en içten şükranlarımızı sunmak zorundayız: ABD'de Dr. Şakir Yücel, Bilgin Erdoğan, Kadir Gündüz, Dr. Murat Güzel, Dr. Fatih Aydoğan, Dr. Oktay Altun, Bilgehan Yıldız ve Ergin Öztürk; Avrupa'da Ahmed Mihmat ve Ednan Arslan; "What is Islam?" projesinin geliştiricisi Nurdan Özyılmaz ve Muhammed Özyılmaz." projesinin web sitesini (<http://www.a-zislam.com/>) geliştiren Nurdan Özyılmaz ve Muhammed Özyılmaz'a; çevirmen ekibinden Perviz Hanım'a; Türkiye'deki Akabe Vakfı'nın Ar-Ge ve Projeler Departmanı'na teşekkür ederiz. Projeye olağanüstü destek veren Hilal TV'ye de özel bir teşekkür borçluyuz. Son olarak, kitabı dünyanın belli başlı dillerine çevirmeyi ve okuyuculara ulaştırmayı vaat eden Yardımelî Derneği'ne ve tüm katkıları için bir dizi isimsiz kahramana

Yaptıkları ve yapmaya devam etmeye istekli oldukları için. Her birine en içten şükranlarımızı sunmak isteriz. Bu proje gönüllülerin yoğun çalışmaları sonucunda ortaya çıkmıştır. "İslam Nedir?" projesinin gönüllüler, kurum ve kuruluşlar tarafından desteklenmeye devam edeceğine inanıyoruz.

Tek umudumuz cehaletin zihinlerimiz ve ruhlarımız üzerinde yarattığı karanlığa ışık tutmaktır. Bilindiği gibi karanlık, zulüm ve suç işledikten sonra kimliklerini gizlemek isteyenler için ideal bir ortamdır. İkincisi ise dünyamızdaki iyiliği azaltıyor ve bu da akıl, irade ve bilinç sahiplerini açıkça üzüyor.

Kur'an der ki:

"Kim yok olacaksa gerçeğin açık kanıtları içinde yok olsun ve kim hayatta kalacaksa gerçeğin açık kanıtları içinde yaşasın diye"

(Enfal 8:42)

Kur'an da şöyle der:

"Ve [işte böyle:] Eğer seni ayakta tutan dileseydi, yeryüzünde yaşayanların hepsi mutlaka iman ederdi: öyleyse sen, insanları iman etmeye zorlayabileceğini mi sanıyorsun?"

(Yunus 10:99)

İnsanlık en çarpıcı büyüme, en derin toplumsal bozulma ve en ilginç yenilenme ile karşı karşıyadır. Yeryüzünde İslam düşmanı yoktur ama İslam'a yabancı olanlar vardır. İslam'a düşman gibi davrananlar, İslam'ın kendisine değil Müslümanlara düşmanlık besliyorlar. Belki de bu durumdan Müslümanlar da sorumlu tutulmalıdır. Elbette İslam ve Müslümanlar aynı kavram değildir. Çünkü *İslam* ve tarihin yüzyılları boyunca insanlar tarafından oluşturulmuş *İslami gelenekler* aynı şey değildir. Dolayısıyla elinizdeki kitap bu tür hassas konulara gereken özeni gösteriyor.

İslam'ı savunanlar çürütülemez kanıtlar ortaya koymalı; İslam'a karşı çıkanlar da aynı şeyi yapmalıdır. İnsan hangi tercihi yaparsa yapsın, bunu vicdani olarak yapması beklenir. Bu kitapla güttüğümüz amaçlardan biri de İslam hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyenlere yardımcı olmaktır, çünkü insan bilmediği şeylerin veya kavramların düşmanı olur.

Allah'tan bize küresel barışın yeryüzünde hüküm sürdüğü bir hayat bahşetmesini diliyoruz.

Mustafa İslâmoğlu
Mart 2014, İstanbul

Çevirmenin notu

Genel olarak Batı dünyasında artan Müslüman sayısı ve özel olarak da 11 Eylül 2001 olayları, İslam'a karşı daha önce görülmemiş bir ilginin doğmasına neden olmuştur. On yılı aşkın bir süre önce New York'ta meydana gelen korkunç olaylara kadar İslami öğretiler hakkında çok az bilgiye sahip olan Batı dünyası, "namus cinayetlerini savunduğu" ya da "inanmayanları yok ettiği" söylenen bir dinin mensuplarına karşı temkinli yaklaşmıştır. Sonuçta, bu kitabın yazarının da yazdığı gibi, "İnsanlar bilmedikleri şeylere düşmandırlar".

Mustafa İslamoğlu, İslam'ın ana kaynağı olan Kur'an'a dayanarak İslam'ın gerçek kimliğini göstermek için bir misyon üstlendi. Bu çabasında ona katılmaktan onur duyuyorum. Okumakta olduğunuz kitap Türkçe'den çeviridir ve gayrimüslimlerin İslam hakkındaki pek çok sorusuna cevap vermektedir.

"Kur'an'a Göre İslam Nedir?" kitabının çevirisi, birçok kişinin çevirinin ilk versiyonunu düzeltmek için harcadığı büyük çaba olmasaydı mümkün olmazdı. Bu vesileyle, hatalarıma ve eksikliklerime işaret ettikleri ve çeviriyi geliştirmek için önerilerde bulundukları için kendilerine en içten şükranlarımı sunmak isterim.

Cevapları doğrudan Kuran'dan iletme amacıyla, Muhammed Asad'ın Kuran'ın İngilizce çevirisi olan "The Message of The Qur'an" kitabının metnini kullandım. Kur'an-İslam dininin temel yazısı olan bu kitap, Arap dilinde çeşitli uzunluklarda 114 bölümden oluşmaktadır. Her bölümdeki ayetlerin sayısı da farklıdır, dolayısıyla bölüm uzunlukları da farklıdır. Karışıklıklardan ve Kur'an'ın aşırı kullanımından kaçınmak için

bölüm adları, Asad'ın metnindeki bölüm ve ayet(ler)e atıfta bulunmak için bir numaralandırma şeması kullandım. Örneğin, Kuran'ın ilk bölümünün adı El-Fetih (Açılış) olup, yedi ayetten ilki "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla" şeklinde çevrilmiştir. Aşağıdaki metinde bu ayetin 1:1 olarak kodlandığını göreceksiniz; b u r a d a ilk sayı sureyi, ikinci sayı ise ayeti temsil etmektedir. Kodlamayı daha iyi açıklamak için lütfen aşağıdaki örneği göz önünde bulundurun: "De ki (ey Muhammed): 'O, bir tek Allah'tır: Ezeli ve ebedi olan, bütün varlıkların sebebi olan Allah'tır. O, doğurmaz ve doğurulmamıştır; O'nunla kıyaslanabilecek hiçbir şey yoktur.'" (*İhlas 112:1-4*). Parantez içindeki rakamlar, 112. sure olan İhlas Suresi'ni (Allah'ın Mükemmelliğinin Beyanı) ve 1'den 4'e kadar olan ayetlerini ifade etmektedir.

Son olarak, bu çeviri yazarın iletmek istediği orijinal mesajı ifade etme çabasından ibaret olduğu gibi, hiçbir Kur'an çevirisi de peygamberlerin sonuncusu Muhammed'e (selam üzerine olsun) Arap dilinde vahyedilen orijinal Kur'an olarak kabul edilemez.

görüşlerinize değer veriyoruz

Okuyucuların yorumlarını, sorularını ve geri bildirimlerini bekliyoruz. info@uphillfoundation.org adresine mesaj gönderebilirsiniz. Lütfen bu kitabın adını ve yazarını belirttiğinizden emin olun. Yorumlarınızı inceleyip kitabın yazarı, editörleri ve çevirmenleri ile paylaşacağız.

İSLAM'IN TEMELLERİ VE İNANÇ

İslam nedir ve Müslüman kimdir?

Arapça "islâm" kelimesi, "*silm*" ("barış"), "*gönüllü olarak kendini teslim etme*" ("taslimiyah") ve "*salamah*" ("kurtuluş") kelimelerini de türetmek için kullanılan bir kelimedenden türetilmiştir. Dolayısıyla "Müslüman", "Allah'ın iradesine kayıtsız şartsız teslim olarak İslam'ın gösterdiği yaşam biçimini bütünüyle benimseyen kişidir." Ayrıca, bu üç terimi kullanarak şunu da söyleyebiliriz: "İslam, dünyada barış (*silm*) ve ahirette ebedi kurtuluş (*selamet*) uğruna gönüllü olarak teslim olmanın (*taslimiye*) bir yoludur."

İslam, bu terimin de ima ettiği gibi "barış "tır; Müslüman ise barış içinde yaşayan ve başkalarını da barış içinde yaşamaya teşvik eden, kısacası barış gönüllüsü olan kişidir.

İslam, kendilerini hakikate teslim eden ve hakikati kendi heveslerine boyun eğdirmeyenler için bir yoldur.

İslam, insanlığın başlangıcından bu yana insanların değer verdiği tüm değerler için kullanılan genel bir terimdir: Allah katında tek hak dindir (*Ali İmran 3:19*) ve Allah'ın insanlar için din olarak dilediği şey teslimiyettir (*Maide 5:3*). Ayrıca İslam, insan hayatında ahlak, inanç, ibadet ve değerleri birleştiren mükemmel bir sistemin adıdır (*Bakara 2:208*).

İslam, insan bilincinin merkezi olarak Yaratıcı kavramını teşvik eder. Dolayısıyla İslam, Yaratıcının insanlara akıl, zihin, irade ve vicdan bahsettiğini teyit eder. İslam, insanın iyi ve kötü arasında seçim yapma özgürlüğünü tanıyanların yoludur.

İslam sadece diğer dinler arasında bir din değil, Allah'ın tüm peygamberleri ve elçileri tarafından bir yaşam biçimi olarak teşvik edilen değerlerin bir toplamıdır (*Hac 22:78*).

En geniş anlamıyla İslam, Allah'ın evreni yönettiği sistemin adıdır (*Fussilet 41:11*). Evrene "kaos" değil de "kozmos" hükmediyorsa, bu evrende görkemli bir dengenin ve sistemin varlığına işaretler. "Kozmos" ve "sistem" den bahsederken "uyum" dan bahsetmemek olmaz. Nitekim evrendeki tüm varlıklar arasındaki uyum, onların Allah'ın iradesine boyun eğmeleridir (*Rahman 55:6*).

Müslüman, hem iç hem de dış dünyada barış ve uyum için kendini isteyerek ve bilinçli bir şekilde Allah'a teslim eden kişidir. Müslüman, âlemlerin Rabbine inanan ve O'nun emirlerini tereddütsüz ve sorgulamadan yerine getirendir. Müslüman, "Allah'ın isteğini" "nefsimin isteğine" tercih edendir. Müslüman, gerçek benliğini bulandır. Müslüman, İslam'ın öğrettiği yaşam biçimi olan Allah'ın iradesine isteyerek ve sorgulamadan teslim olan kişidir. Allah Kuran'da kendisine içtenlikle inanan ve emirlerini kayıtsız şartsız yerine getirenlerin "müslimûn" (teslim olanlar) olduğunu söyler (*Hac 22:78*).

Kişinin Allah'ın iradesine teslim olması, Allah'a karşı bir lütuf değildir, ancak kişinin O'na iman etmesi Allah'ın bir lütfudur (*Hucurat 49:17*).

Hangi İslam değildir?

İslam basit bir inanç düzeyine indirgenemez:

İslam, aynı anda hem inanmak hem de yaşamak için düzenlemeler ve kurallar sunar. Sonuçta, İslam'ın insan hayatının her yönüne bir cevabı vardır. Yukarıda da belirtildiği gibi İslam, insan vicdanının merkezi olarak Yaratıcı kavramını öne çıkarır.

Başka bir deyişle İslam, Tek Yaratıcı'ya ve O'nun emirlerini uygulamaya odaklanan bir dünya görüşüdür. İslam, Yaratıcı'nın insana akıl, irade ve vicdan bahşettiğini ve insanın iyi ile kötü arasında seçim yapma özgürlüğünü tanıyanların yolu olduğunu teyit eder. Bu özellikler, İslam'ın insanların inançlarını ve yaşamlarını yönetme kapasitesini garanti eder. Bununla birlikte, İslam sadece inanç esaslarını değil, aynı zamanda eylem esaslarını da içerir. Böylece İslam hem inancın hem de eylemin güzelliğini teşvik eder (*Leyl 92:5-7*).

İslam sadece vicdanla sınırlandırılmaz:

İnsanın bilinci Allah'ın evidir. Yaratıcı insanla bilinci *aracılığıyla* konuşur, İslam ise insanın bilinciyle konuşur. Dolayısıyla, İslam kişinin ruhuna yerleşmediği sürece, topraksız bir tohum gibidir. Bununla birlikte, İslam sadece bilinçle sınırlandırılmaz, çünkü böyle yapmak İslam'ı bilince hapsetmekle eşdeğerdir. Aksine, İslam kişinin bilincini, aklını, zihnini ve iradesini harekete geçirir. İslam, insandan aktif olmasını ve iyi amelleri artırmasını talep eder. Tıpkı Kur'an'ın Peygamber Muhammed'e görevinin başında hitap ettiği gibi: "*Ey [yalnızlığında] kuşatılmış olan! Kalk ve uyar!*" (*Müddessir 74:1-2*)

İslam bir ideolojiyle sınırlandırılmaz:

İslam, ürettiği belirli bir tür ideolojiyi uygular. Ancak İslam hiçbir şekilde bu ideolojiyle sınırlı değildir. İdeolojiler seküler kavramlardır. İslam ise dünyevileşmeyi "doğal insan fitratına yabancılaşmak" olarak sınıflandırır. İdeolojiler eskatoloji (ahiret) sunmazken, İslam bu geçici hayatın ötesine bakar ve insanlara ahirette ebedi saadete ulaşmaları için bir yaşam yolu gösterir.

İslam siyasetle sınırlandırılmaz:

İslam, beş sütun üzerine oturan İslami siyaseti üretir:

1. Hakikat/tektanrıcılık
2. Adalet
3. Merhamet

4. Yetkinlik

5. Danışmanlık.

Aynı zamanda, İslam'ı siyasetle sınırlamak, onun her şeyi kapsayan kapasitesine karşı haksızlık olacaktır. Siyaset, siyasetçiler için fayda ve çıkar üretmeyi amaçlarken, İslam küresel iyiliği ve iyiliği amaçlar. Siyaset sonuca odaklanırken, İslam sonuca ulaşmak için gösterilen çabalara odaklanır. Siyaset bu dünyada zaferi hedeflerken, İslam ebedi öteki dünyada zafere ulaşmak için bir yolculuk boyunca rehberlik eder.

İslam'ın bir zamanlar

Muhammed ile mi başlıyor?

İslam'ı Muhammed Peygamber kurmamıştır. Kur'an'a göre İslam, insanlığın başlangıcından beri vardır (bkz. Hac 22:78). Allah birdir ve insanlar da tür olarak birdir; dolayısıyla Allah'ın insanlara indirdiği "tek" bir misyon/görev/vahiy/talimat vardır. Bu nedenle, ilk peygamberden son peygambere kadar tüm peygamberlerin tebliğ ettiği gibi, Allah'ın kabul ettiği tek geçerli din İslam'dır (*Maide* 5:3). İbadetlerdeki bazı değişiklikler ve toplumların özelliklerine ve koşullarına göre izin verilen/verilmeyen farklılıklar dışında, inancın temelleri insanlık tarihi boyunca hep aynı olmuştur.

Nuh, İbrahim, Musa, İsa ve diğer tüm peygamberler Kur'an'da Müslüman olarak adlandırılır. Tüm insanlık için ortak olan tutarlı bir dizi temel değer vardır ve İslam bunları kapsayan bir dindir. Allah'ın peygamberlerinden hiçbiri O'nun emirlerini sorgulamamış, aksine kendilerini tamamen O'nun iradesine teslim etmiş ve emirlerini yerine getirmişlerdir. Dolayısıyla İslam, Allah'ın mükemmelleştirdiği ve insanlığa bir nimet olarak bahşettiği dindir ve Allah, insanlığın dini olarak kendisine teslim olunmasını irade etmiştir.

Bir kişi nasıl Müslüman olur?

Allah adına kişiyi İslam'a kabul edecek hiçbir makam, kilise, kurum ya da din adamı yoktur. İslam'a girmek Allah ile birey arasında aracısız gerçekleşen bir ahittir. Kişinin özgürce kendini teslim etme yolunu seçmesi Müslüman olması için yeterlidir.

Müslümanların saflarına katılmak, aşağıdaki iki ifadeyi dil ile söylemek ve kalp ile tasdik etmekle gerçekleşir: *"Eşhedü en la ilahe illa Allahu ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve rasuluh"* - "Allah'tan başka ibadete layık kimse olmadığına ve Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şahitlik ederim." Şahitlik açıkça İslam'da temel bir kavramdır. Allah'ın Kendisi, ibadet edilmeye layık tek ilah olarak yalnızlığını teyit eder (*Ali İmran 3:18*). Bunun da ötesinde, Allah insanların da O'nun birliğine tanıklık etmesini ister. Buradaki amaç, insanları onurlandırmak ve O'nun birliğine tanıklık etmeleri yoluyla onları yakınlaştırmak onlara merhametini göstermektir.

İlk ifade, yaratılmış varlıklarda hiçbir benzerliği olmayan mutlak ve ebedi Yaratıcı'nın varlığına, birliğine ve tekliğine olan inancı ifade eder. İkinci ifade, Muhammed Peygamber de dahil olmak üzere tüm peygamberlerin doğrudan Allah'tan vahiy aldıklarına ve insan olduklarına dair bir inancı ifade eder.

Bu ifadeleri kullanarak İslam'a giren biri için bundan sonraki hayatını nasıl yaşayacağına dair rehberlik edecek iki kaynak vardır: 1) Hayatın teorik çerçevesini oluşturan dinamik Kur'an metni ve 2) Kur'an'a göre yaşamanın "yürüyen örneği" olan Muhammed Peygamber'in pratik örnekleri.

Kuşkusuz, kişinin bir Müslüman topluluğu önünde İslam'ı kabul ettiğini ilan ettiği bir uygulamada "İslam'a girme" unsuru yoktur; burada izlenen amaç, kararını diğer Müslümanlara bildirmektir.

İslam "dini" nasıl tanımlıyor?

İslami öğretilere göre din, Allah'ın ilahi vahiyler aracılığıyla insanlığa ilettiği "bir yaşam biçimi" ve "eksiksiz bir davranış kuralları" olarak tanımlanmaktadır. Din, "insan" adı verilen aziz ve paha biçilmez derecede değerli varlıklar için bir el kitabıdır.

İslam, Allah katında makbul olan tek hak dindir. Yaratıcı, yarattıklarını en iyi bilendir ve yaratılan varlıklar için talimatlar en iyi Yaratıcıları tarafından yazılır. İnsanoğlunun bir el kitabına ve yol haritasına ihtiyacı vardır ve İslam dini tam da bunu sağlar, çünkü bu kitabın yazarı Allah'ın kendisidir.

İslam dininin amacı nedir?

İslam dininin amacı, diğer insanlarla ve doğayla barış içinde yaşayarak insanların bu dünyada ve ahirette mutlu olmalarını sağlamaktır. İslam dini bunu dört şekilde gerçekleştirir:

1. İnsanların yaratılış amaçlarına uygun olarak potansiyellerini gerçekleştirmelerini sağlamak;
2. Aktif akıl, irade ve vicdanla donatılmış insanların ahlaki sorumluluk duygusu geliştirmelerine izin vermek;
3. İnsanlara daha yüksek bir değer sistemi sağlayarak onları arzularının ve içgüdülerinin kölesi olmaktan kurtarmak; ve
4. İnsanlara Allah'ın huzurundaki konumlarını ve hemcinsleri ve insan olmayan nesneler karşısındaki durumlarını öğretmek.

İman ("iymân") nedir ve sadık ("mü'min") kimdir?

İyman sahibi olmak, Allah'a tamamen güvenmektir. Dolayısıyla *mü'min*, Allah'a tevekkül eden kişidir. Böyle bir güvenin doğal sonucu Allah'a bilinçli bir teslimiyettir; bu tam ve koşulsuz teslimiyete İslam denir.

Allah'ın Kur'an'daki muhteşem isimlerinden biri de El-Mü'min'dir (Güvenen). Allah insanlara güvenir, onlara inanır ve onların da kendisine güvenmelerini ve inanmalarını ister. Aslında insanların varlığı, O'nun onlara olan güveninin bir sonucudur.

Arapça din (*al-deen*) kelimesi borç (*al-dayn*) kökünden türetilmiştir. Yaratıcı, insanları yaratmak için onlardan herhangi bir ücret almamıştır. Dolayısıyla insanoğlu doğduğu andan itibaren Yaratıcı'ya borçludur. Ancak, Yaratıcı onlardan borçlarını ödemelerini beklemez, çünkü bunu yapmak imkansızdır. Bu borcu ödemenin Allah'ın lütfuna bağlı olan yollardan başka bir yolu yoktur. İnsanın aldığı her nefes borcunu artırır. Allah'a borçlu olduğunun sürekli bilincinde olmak ve buna göre hareket etmek yeterli bir ödeme olarak kabul edilir. Dahası, borçlu olduğunu kabul eden insana ilahi bir ödül vaat edilir: Cennette sonsuz bir yaşam. İnsanın önce Allah'ın bu vaadine, sonra da gönderdiği diğer tüm mesajlara inanması beklenir. Allah'a inanmak, aslında O'nun insana yaratılışından itibaren verdiği güven karşısında alçakgönüllü olmak demektir.

Kur'an'daki iman ilkeleri nelerdir?

Kur'an'ın iki kapağı arasındaki her bir kelime Allah'a imandan bahseder. Özellikle değinilen iman ilkeleri şunlardır (bkz. Bakara 2:177, 284-285 ve Nisa' 4:136):

Allah'a İnanç

Meleklerle İnanç

İlahi Kitaplara İnanç

Allah'ın Elçilerine İman ve Kıyamet

Gününe İman

Allah kimdir? "Allah" terimi ne anlama gelmektedir?

Allah eşsiz ve benzersizdir, kıyaslanamaz, mutlak, sonsuz ve ebedidir ve O tek Yaratıcıdır. Yaratıcı birdir, yaratılan varlıklar ise sayılamaz. O, varlığı yaratılanlar için zorunlu olandır. "Allah" kelimesi, "mutlak ve sonsuz İlah" anlamına gelen "el-İlah" kökünden türetilmiştir. "Allah" kelimesinin tüm versiyonlarının kombinasyonlarının anagramı sonunda "sevgi"ye ulaşır.

O, Tek Allah'tır: Sonsuz Allah, Tüm Varlığın Sebepsiz Nedeni. O, doğurmaz ve doğurulmamıştır. Ve O'nunla karşılaştırılabilecek hiçbir şey yoktur. (*İhlas 112:1-4*)

Evreni yoktan var eden O'dur; O yönetir, yasaları düzenler ve yaratılış boyunca doğal bir düzen ve uyumun akmasını sağlar. Mükemmel ve kusursuz olan tek Kişi O'dur. O'ndan başka hiçbir şey gerçekten mükemmel değildir. Allah insanlara karşı çok merhametlidir, lütuf dağıtıcısıdır. (*Bakara 2:143*)

Benim rahmetim her şeyi kuşatmıştır. (*A`raf 7:156*)

Sizin Yaratıcınız, lütuf yasasını Kendisi için diledi ve merhamet. (*En`am 6:54*)

Var olan her şeye gerçek doğasını ve biçimini veren ve böylece onu [amacına] ulaştıran O'dur. (*Taha 20:50*)

O iltir ve sondur. (*Hadid 57:3*)

O'nun varlığı ebedidir, varlığından önce hiçbir şey yoktur, ve O'nun sonsuzluğunu aşan hiçbir şey yoktur. O, her şeyin kaynağıdır.

sevgi, şefkat ve merhamettir. O, hayatı yoktan var eden, bir yaratılış amacı belirleyen ve yaratılanlara bu amaca ulaşmak için gerekli araçları bahşedendir.

Hiçbir insan görüşü O'nu kuşatamaz, oysa O, bütün insan görüşlerini kuşatır: çünkü O, her şeyi bilendir, her şeyden haberdardır. (*En`am 6:103*)

Allah, kendisinden başka ilah olmayandır: Yaratılmış bir varlığın idrakinin erişemeyeceği her şeyi bildiği gibi, bir yaratığın duyularının veya aklının tanık olabileceği her şeyi de bilendir: O, Rahman'dır, lütuf sahibidir. Allah, kendisinden başka ilah olmayandır: Egemen Yüce, Kutsal, tüm kurtuluşun kendisine dayandığı, İman Veren, neyin doğru neyin yanlış olduğunu belirleyen, Her Şeye Gücü Yeten, batıla boyun eğdiren ve hakkı iade eden, tüm yüceliğin kendisine ait olduğu! Allah, sınırsız yüceliğiyle, insanların O'nun ilahlığında bir pay atfedebilecekleri her şeyden tamamen uzaktır! O Allah'tır, Yaratıcıdır, bütün şekillere ve görünümlere şekil veren Yaratıcıdır! Mükemmellik sıfatları yalnızca O'nundur. Göklerde ve yerde olan her şey O'nun sınırsız yüceliğini övgüyle anar: çünkü O, her şeye gücü yetendir, gerçekten hikmet sahibidir! (*Haşr 59:22-24*)

Allah'tan başka ilah yoktur, O her zaman diridir, bütün varlıkların kaynağıdır. O'nu ne uyku tutar ne de uyuklama. Göklerdeki ve yerdeki her şey O'nundur. O'nun izni olmadıkça, O'na şefaate edebilecek kim vardır? O, insanların önünde açık olan her şeyi de, onlardan gizli olan her şeyi de bilir; insanlar ise O'nun ilminden, O'nun dilediğinden başkasına ulaşamazlar. O'nun sonsuz kudreti gökleri ve yeri kaplamıştır ve onların ayakta durması O'nu yormaz. Ve O, gerçekten yücedir, büyüktür." (*Bakara 2/255*)

Şüphesiz Allah, ona şah damarından daha yakındır (*Kaf 50/16*).

Nerede olursanız olun, O sizinle beraberdir (*Hadid 57:4*).

Allah, insanlar kendilerine yetmedikleri halde onlara yetendir (Zümer 39:36).

Allah, insan ile nefsinin arzuları arasına girer ve siz O'nun huzurunda toplanacaksınız. (Enfal 8:24)

O'nun merhameti sınırsızdır (Zümer 39:53).

O, göklerin ve yerin nurudur (Nur 24:35).

Her şey geçicidir, sadece O ebedidir (Rahman 55:27). Her varlığın varlığını O belirler (Mürselat 77:23). O, dilediğine hidayet verir (En`am 6:91). Göklerdeki ve yerdeki bütün varlıklar O'na dayanır;

[ve] O her gün Kendisini bir başka [harikulade] şekilde gösterir. yol. (Rahman 55:29)

O her şeyi bir ölçü ve orantı içinde yaratmıştır. (Kamer 54:49).

Onlar sözleriyle Allah'ın nurunu söndürmeyi amaçlarlar: oysa Allah, gerçeği inkâr eden herkes için ne kadar nefret verici olsa da, nurunu tüm doluluğuyla yaymayı dilemiştir. (Saf 61:8)

İman edip salih ameller işleyenlere gelince, elbette onların kötülüklerini örteceğiz ve onları yaptıklarının en güzeli ile mükâfatlandıracağız. (Ankebut 29:7)

Allah yarattıklarından hiçbirine benzemez. Yaratılanın zihninde tasavvur ettiği şey Allah değildir, çünkü insan zihni sonlu ve sınırlıdır, Allah ise sonsuz ve sınırsızdır. Sonlu ve sınırlı bir akıl, sonsuz ve sınırsız Olan'ı kavrayamaz.

Kulluk yalnızca Allah'a yapılır, çünkü ibadete layık olan yalnızca O'dur. Allah'ın yarattıkları üzerinde, yalnızca kendisine ibadet etmek de dahil olmak üzere hakları vardır. Bu nedenle, başkasına kulluk ve ibadet etmek Allah'ın hakkını ihlal etmektir. Mantıksal olarak, Allah'a kul olmak, O'nun kullarından hiçbirine kul olmamayı gerektirir.

İslam, Hristiyanlık ve Musevilikteki Allah kavramları arasındaki fark nedir?

Yahudilikteki Allah kavramı antropomorfiktir, yani Tanrı insani niteliklere sahiptir. Bazen bir insan gibi davrandığı ve bir insanın niteliklerine sahip olduğu iddia edilir. Örneğin, insanlığı bir tayfunla yok ettiğine "pişman olur" (Yaratılış 6:5-7); Sara'yı "hamile bırakır" (Yaratılış 21:1-2); Yakup ile "güreşir" (Yaratılış 32; 22-32); Yakup ile "yüz yüze" konuşur (Yaratılış 32:30); ve "yorulur" ve "dinlenir" (Yaratılış 2:3). Kur'an ise "Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur, O çok yücedir, çok büyüktür" (*Şûrâ* 42:4), "O'nun benzeri hiçbir şey yoktur" (*Şûrâ* 42:11) ve "Hiçbir insanın görüşü O'nu kuşatamaz, oysa O bütün insanların görüşünü kuşatır" (*En'am* 6:103) der.

Tevrat'a göre Yahve, İsrail kabilesinin "ulusal" tanrısıdır (Yaratılış 17:8), oysa Kuran'da "Allah tüm insanların Rabbidir" (*Nas* 114:1) ve "tüm âlemleri ayakta tutandır" (*Şuara* 26:164).

Öte yandan Hristiyanlıktaki Tanrı kavramı teomorfiktir, yani bir insanın ilahi nitelikleri üstlendiği iddia edilmektedir. Bu, Hristiyan uluhiyet doktrininin Mısır, Mezopotamya veya Hindistan gibi eski çok tanrılı kültürlerin doktrinlerine benzediği bir noktadır. İsa'nın ilahi doğası Hristiyanlıkta güçlü bir şekilde savunulmaktadır. Ancak Kur'an bunu sadece Allah'ın peygamberi olarak sunulan İsa'ya bir iftira olarak değerlendirir (bkz. Maide 5:117). Kur'an, İhlas Suresi'nde teomorfik yaklaşım ideolojisini şiddetle reddeder:

"De ki: O, eşi ve benzeri olmayan, tek olan Allah'tır. Bütün yaratıklar O'na muhtaçtır, O ise hiç kimseye muhtaç değildir. O ne doğurur, ne de doğurulur." (*İhlas* 112:1-4)

Kur'an Allah'ı nasıl tarif eder?

Kur'an Allah'ın hangi sıfatları üzerinde durur?

Allah'ın tanımlayıcı sıfatı sonsuz merhamettir ve her O'nun eylemi sınırsız Merhameti ve Lütfu ile aşılanmıştır:

"Yalnızca O gerçekten Bağışlayıcıdır, Sevgidir ve kulları tarafından sevilmek ister." (Buruc 85:14).

Allah, kendisinden başka ilah olmayan, yaratılmış bir varlığın idrakinin erişemeyeceği her şeyi bildiği gibi, bir yaratığın duyuları veya aklıyla şahit olabileceği her şeyi de bilendir:

"Allah, kendisinden başka ilah olmayandır: Yüce Hükümdar, Kutsal, tüm kurtuluşun kendisine dayandığı, İman ve Emniyet Veren, iyi ve doğru olanın nihai Belirleyicisi ve yanlış olanın Tanımlayıcısı, (iradesi her koşulda yerine getirilen) Zorlayıcı, tüm Büyüklüğün kendisine ait olduğu Kişi! Allah, sınırsız yüceliğiyle, insanların O'nun ulûhiyetine ortak koşabilecekleri her şeyden uzaktır!" (Ali İmran 3:2)

O, Allah'tır, Yaratıcı'dır, bütün şekillere ve görünümlere şekil veren Yaratıcı'dır! Mükemmellik sıfatları yalnızca O'nundur. Göklerde ve yerde olan her şey O'nun sınırsız yüceliğini över: çünkü O, her şeye gücü yetendir, gerçekten hikmet sahibidir.

"Allah'tan başka ilah yoktur, O her zaman diridir, bütün varlıkların kaynağıdır. O'nu ne uyku tutar, ne de uyuklama. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. O'nun izni olmadıkça, O'na şefaate edebilecek kim vardır? O, insanların önünde açık olan her şeyi de, onlardan gizli olan her şeyi de bilir; insanlar ise O'nun ilminden, O'nun dilediğinden başkasına ulaşamazlar. O'nun ezeli kudreti gökleri ve yeri kaplamıştır ve onları ayakta tutmak O'nu yormaz. Ve O, gerçekten yücedir, büyüktür." (Bakara 2:255)

"Allah'tan başka ilah yoktur, O her zaman diridir, her varlığın kaynağıdır!" (Ali İmran 3:2)

"Allah göklerin ve yerin nurudur."

(Nur 24:35)

"Sizi yaratan, sonra sizi rızıklandıran, sonra sizi öldürecek olan, sonra sizi tekrar diriltecek olan Allah'tır. O'nun ulûhiyetine ortak koştüğünüz varlıklardan veya güçlerden herhangi biri bunlardan herhangi birini yapabilir mi? O'nun yüceliği sınırsızdır ve insanların O'nun ilahlığında bir pay atfedebilecekleri her şeyden yücedir!" (Rum 30:40)

"Ey insanlar! Siz Allah'a muhtaçsınız, oysa O, her şeyden müstağnidir. Yeterli olan, bütün övgülerin kendisine yaraştığıdır." (Fâtır 35:15)

"Allah kulu için yeterli değil mi? Oysa onlar seni, O'ndan başka tapıkları (hayali ilahi güçler) ile korkutmak istiyorlar! Fakat Allah'ın saptırdığı kimse asla bir yol gösterici bulamaz."

(Zümer 39:36)

"Kim kudret ve yücelik istiyorsa bilsin ki, bütün kudret ve yücelik Allah'a aittir. Bütün güzel sözler O'na yükselir ve salih ameli O yüceltir." (Fâtır 35:10)

"Göklerin ve yerin gizli gerçekliğini yalnızca Allah bilir; çünkü var olan her şey, kaynağı itibarıyla O'na dönmektedir. Öyleyse O'na ibadet edin ve yalnızca O'na tevekkül edin; çünkü sizi ayakta tutan yaptıklarınızdan habersiz değildir." (Hud 11:123)

"Artık kim bütün varlığıyla Allah'a teslim olur ve O'na karşı gelmekten sakınırsa, gerçekten şaşmaz bir desteğe tutunmuştur; çünkü bütün işlerin sonucu Allah'a aittir." (Lokman 31:22)

"...Allah'ın doğru yola erıştirdiği kimse asla saptırılamaz. Allah her şeye kadir, kötülüğün intikamını alan değil midir?" (Zümer 39:37)

İslam'da tevhid (t ek tanrıcılık) nedir?

İslam adına yapılan her şeyin ilk ve en önemli kriteri *tevhittir*. *Tevhid*, "*La ilahe illa Allah*" - "Allah'tan başka ilah yoktur" cümlesinde özetlenebilir. Bu ifade aynı zamanda "El-Kelimetü't-Tevhîd" olarak da bilinir. Bu ifade İslam inancının anahtarı ve varoluşun temel kodudur. Bu nedenle Peygamber Muhammed bu beyanın manevi ağırlığını "evrenin ağırlığından daha ağır" olarak tanımlamıştır.

"*La ilahe illa Allah*" iki yarıdan oluşur: ilk kısım (*la ilahe*) olumsuzlama ifadesidir: "Tanrı yoktur" ve ikinci kısım (*illa Allah*) olumlama: "Yalnızca Allah vardır." Bu cümledeki pozitif ve negatif kutupluluk evrendeki her şeyi kapsar. Örneğin, bir atomun çekirdeğindeki proton ve nötronun kutupluluğu, yıldızları, gezegenleri ve diğer gök cisimlerini yörüngelerinde tutan ve onların senkronizasyonunu ve uyumunu sağlayan merkezci ve merkezkaç kuvvetler. Canlı varlıklarda bu kutupluluk kendini yaşam ve ölümden gösterir. Nefes alan varlıklarda ise soluk alıp vermede gözlemlenir. Dijital endüstride "0" ve "1" kodları bu kavramı temsil eder. Evrendeki her şey, yaratılışın doğumu ve ölümü de dahil olmak üzere kelime-i *tevhidi* (*la ilahe illallah*) ilahileştiren bu kozmik koronun bir parçasıdır. *Tevhidi* tasdik etmek evrene ait olmayı tanımlar. Dolayısıyla "*la ilahe illa Allah*", insanoğlunu, bir parçası olduğu evrene karşı ahlaki açıdan sorumlu bir şekilde davranmaya davet eder. Ama her şeyden önce "*la ilahe illa Allah*" *tevhidin* giriş şifresidir.

"*La ilahe illa Allah*" sözlerini telaffuz ederek *tevhid* inancına giren kişi, şunu taahhüt eder:

- Allah var olan her şeyin anlamıdır. Dolayısıyla herhangi bir şeyi Yaratıcısından koparmak, onu anlamından ve yaratılış amacından koparmak anlamına gelir.
- Her şey birbiriyle bağlantılıdır ve her şey Bir ile bağlantılıdır; o da Allah'tır.
- Hayatın Allah'ın söz sahibi olmadığı hiçbir yönü yoktur ve O'na bağlı olmayan hiçbir hayat yoktur.
- Allah birdir ve yaratılanlar çoktur.

Çok tanrıcılığa inanmak Hakk'ı alçaltmaktır ve yaratılmışı tanrılaştırmak varlığın onurunu alçaltmaktır! Bütün zorbarlar ve zalimler bu ikinci zulmün ürünüdür. Evrenin düzeninden herhangi bir şeyi ortadan kaldırmak, masumiyet ve güzellik nesneleri veya ateizm gibi iğrenç şeyler olsa bile, Allah'ın iradesine aykırıdır.

"Ve [işte böyle:] Eğer seni ayakta tutan böyle dileseydi, yeryüzünde yaşayanların hepsi yeryüzü kesinlikle imana erişecekti (ama o istemedi)"

(Yunus 10:99)

Tevhid arasındaki fark nedir?

İslam'daki ve Hristiyanlıktaki Teslis kavramı?

İsimlerinden de anlaşılacağı üzere, bu iki terim birbiriyle çelişmektedir. Allah'ın birliği inancı İslam'ın temelini oluştururken, Allah'ın üçlü doğasına inanmak bunun açık bir çelişkisidir. *Tevhid*, Allah'ın kesinlikle tek, sonsuz ve diğer tüm varlıklardan üstün olduğunu öğretir; O'nun hiçbir ortağı yoktur ve hiçbir varlık O'na benzemez; O ne doğurmuştur ne de doğurur. Açıktır ki, teslis kavramı bu öğretilerin tam tersini ifade eder.

Allah'ın insanlara gönderdiği tüm peygamberler Allah'ın tek tanrılı doğasına olan inancı paylaşmışlardır. Üçleme kavramı ancak Athenagoras tarafından İsa'dan yaklaşık 150 yıl sonra ortaya atılmıştır.

Meryem yeryüzünde yaşamıştır. Bu kavram, diğer çok tanrılı kültürlerden etkilenen baş kilise görevlisi Tertullian (160-220) tarafından daha da sistematik hale getirilmiş ve inancın temeli olarak kurumsallaştırılmıştır.

Tevhid öğretisine göre bir Müslüman Allah'tan başkasına dua edemez; dolayısıyla Muhammed'e tapılamaz. Buna karşılık, teslis kavramı Meryem oğlu İsa'nın (selam ona) kişiliğini ilahileştirmekte ve bir Hristiyan'ın ona tapınmasını meşrulaştırmaktadır. Muhammed'in ölümünden önce hayatta kalan tek çocuğuna şunları söylediği kaydedilmiştir: "Kızım Fatıma! İyi amellerinle kendini cehennem ateşinden koru. Allah'a yemin ederim ki, ahirette senin için hiçbir şey yapamam!"

Dahası, *tevhid* öğretisine göre Muhammed Peygamber'in bedeni kutsal değildir. Aksine, teslis kavramı Meryem oğlu İsa'nın bedenini kutsallaştırmaktadır. *Tevhit* kavramı Müslümanların Muhammed Peygamber'i tanrılaştırmasını yasaklamaktadır. Bunu yapmak putlara tapmaktan farksız olacaktır. Teslis kavramı ise tam tersine, Meryem oğlu İsa'da bir ilah olduğunu kabul etmemenin kişiyi Hristiyan olmaktan çıkaracağını ileri sürer.

İslam'da Allah'a kulluğun özü nedir?

İslam'da insanların Allah'a kulluğu üç anlam taşır:

1. *Kişinin kendi arzularının kölesi olmaması*: İslam, kişinin kendi nefsinin ve bozguncu arzularının esiri olmasına karşı çıkar. Böyle bir durumda o kişinin aklı, iradesi ve bilinci de düşer. Kur'an bu ruh halini arzuları ilah edinmek olarak tanımlar (*Furkan* 25:43). Dolayısıyla Allah'a kul olmak, dürtülerin ve arzuların kölesi olmayı reddetmektir.

2. *Başka bir insanın kölesi olmamak*: İslam, bir insanın başka bir insan tarafından köleleştirilmesini yasaklar. Bunu yapanlar ve köleleştirilmeyi kabul edenler -gönüllü olsun ya da olmasın-

Allah'ın huzurunda eşit derecede sorumludurlar. Allah'a kulluğun bu yönü, insanı hemcinslerinin kötülüklerinden korur.

3. *Dünyevi şeylerin kölesi olmamak*: İslam, insanın dünyaya, güce, paraya, statüye veya başka herhangi bir şeye köle olmasını yasaklar. Buradaki amaç, insanın yaratılış amacına ters düşen dünyevi bir varlık haline gelmesini engellemektir. Böyle bir durumda insan, yaratılmışlar hiyerarşisinde kendisini diğer yaratılmışların altına yerleştirmiş olur.

meleklerle olan inancın özü nedir?

Meleklerle olan inanç aşğıdaki üç hususu kapsamaktadır:

1. Varoluşun yaratımları içerdğı gerçeğini kabul etmek ve Beş algılama yetimizin kapasitesinin ötesinde olan varlıklar;
2. İnsan kavrayışının ötesinde bir boyutun var olduğı gerçeğini kabul etmek; ve
3. Nesnelerin algılayabildiğimiz boyutların ötesinde görünmeyen boyutlara sahip olduğı gerçeğini kabul etmek.

İslam melekleri nasıl tanımlar?

"Melek" kelimesi hemen Kur'an'da sık sık adı geçen vahiy meleğı "Cebrail "i çağrıştırır. Baş melek Cebrail'in görevi, Allah'ın yeryüzündeki peygamberlerine ilahi mükemmel vahiyleri iletmektir. Vahiy meleğı, vahyin ilahi kaynağı olan iyi korunmuş ilahi yazı (el-lawh al-makhfooth) ile peygamberlik misyonunun taşıyıcıları arasında bir elçidir. Cebrail Kur'an'ı Muhammed Peygamber'e 23 yıl boyunca ulaştırmış ve Muhammed Peygamber Cebrail'i gerçek şekli ve doğasıyla iki kez görmüştür (*Necm 53:5-18*).

Melekler, kendilerini kayıtsız şartsız ve mutlak olarak Allah'a teslim eden yaratıklardır. Kur'an'ın "melek" kavramı, Allah'ın dilediğı zaman kullandığı "fiziksel varlıkların metafizik kodlarını" içerir. Allah, Kur'an'ın "melekler" olarak da adlandırdığı metafizik kodlar aracılığıyla fiziksel yaratıklarının yaşamlarına müdahil olur. İbrahim Peygamber tam da bu şekilde ateşten kurtarılmıştır

Nemrut onu içine attı. Musa Peygamber ve onun peygamberlik misyonuna inananlar, bu ilahi müdahale sayesinde Kızıldeniz'i geçebilmişlerdir. Bu ilahi müdahalenin metafizik mekanizmasının gerçek doğası ne olursa olsun, Kur'an "melekler" terimini kullanır.

İslam'a göre Şeytan kimdir?

İslam, Şeytan'ın Allah'ın düşmanı ya da rakibi olmadığını, aksine Şeytan'ın Allah'ın sapkın ve günahkâr bir kulu olduğunu öğretir. Kuran'da Adem ve Şeytan'ın hikayelerini okuduktan sonra varılan sonuç, hem Adem'in hem de Şeytan'ın Allah'ın emirlerine itaatsizlik ettikleri ve böylece günah işledikleridir (*Taha 20:121*). Ancak Adem hatasını anlayıp Allah'a tövbe etmiş ve Allah da onu affetmiştir (*Bakara 2:37*), Şeytan ise Allah'a isyan günahını savunmakta ısrar etmiş ve bu nedenle Allah'ın ilahi rahmetinden mahrum kalmıştır (*A'raf 7:12*). İslam, Şeytan'ın Allah'ı gerçek haliyle tanıdığını ve Allah'ın herkes ve her şey üzerindeki üstünlüğünü kabul ettiğini öğretir; ayrıca Şeytan Allah'ın heybeti ve üstünlüğü üzerine yemin eder (*Enfal 8:48*).

Kur'an'a göre Şeytan insanların düşmanı ve rakibidir, kesinlikle Allah'ın değil. Şeytan, Allah'ın yarattıklarını ilahi olarak belirlenmiş yoldan saptırmak ve mümkün olduğunca çok insanı kendisiyle birlikte cehennem ateşine götürmek için mümkün olan her çabayı göstermeye yemin etmiştir (*A'raf 7:16*).

Allah, Şeytan'ın varlığını sürdürmesine sadece insanların diğer insanlara yabancılaşmasını önlemek için izin vermiştir. Şeytan'ın varlığının ardındaki sebep, insanların kendi hemcinslerine yabancılaşmasını engellemektir. İnsanlar, aslında insanların erdemlerinin yan etkileri olan zayıflıklara karşı bağışık değildir. İnsanların muzdarip olduğu zayıflıklardan biri de sürekli bir düşman arayışıdır. Şeytan insanlar için kesinlikle bir düşmandır. Allah şeytanı yaratarak insanlara şu mesajı göndermektedir: Ey insanlar! Eğer bir

Kendinize yabancılaşmanız ve kendinizi ondan uzaklaştırmanız gereken varlık, Şeytan'dır! Çünkü şeytan sizin apaçık düşmanınızdır! (*Bakara 2:168*).

Son vahye göre, Şeytan'ın, sorumluluk ve hesap verme bilincine sahip aktif akıl, özgür irade ve temiz vicdana sahip insanlar üzerinde hiçbir gücü yoktur (*İsra 17:65*). Bu nedenle, eğer kişi Şeytan'ın etkisi altında kalırsa, bunun için Şeytan'ı suçlamaya hakkı yoktur. Allah o insana akıl, irade ve vicdan vermiştir ama o bunları kendi yararına kullanmayı başaramamıştır (*Zuhruf 43:36*). Şeytan'ın ayartmalarına ve boş vaatlerine karşı koyamamak bir mazeret teşkil etmez (*İbrahim 14:22*).

Göksel kutsal kitaplara inanç nedir?

İslam'ın ilahi kitaplara olan inancı, Adem'den (a.s) bu yana insanlığa indirilen tüm kitapların ilahi kaynaklı olduğuna inanmayı içerir. Bir Müslüman, Tevrat, İncil ve Kur'an da dahil olmak üzere tüm vahiylerle ve kutsal kitaplara mutlak bir inanç duymadıkça "Müslüman" olarak kabul edilemez.

Ne yazık ki, Kur'an'dan önce vahyedilen ilahi kitapların orijinallerine sahip olmadığımız tarihi bir gerçektir. İçerdikleri ilahi emirler zaman içinde değişikliğe uğramıştır; Kur'an bu tür örnekleri *A'la 87:14-19; Maide 5:32, 45; Enbiya' ve 21:105'te* ele alır.

Kur'an kendisini "önceki vahiylerden geriye kalanların doğruluğunun teyidi ve onlarda neyin doğru olduğunun belirlenmesi" (*Maide 5:48*) olarak sunar. Önceki vahiylerin modern yinelenmelerindeki her şeyin gerçekliğini test etmenin tek yolu onları Kuran'la karşılaştırmaktır. Eğer bir pasaj Kur'an'ın öngördüğüne uyuyorsa, o zaman o pasajın ilahi vahiy olduğu iddia edilebilir. Bununla birlikte, tutarsızlıklar olması durumunda, söz konusu pasajın vahyedilmesinden bu yana zaman içinde değişikliklere ve değişikliklere uğradığı sonucuna varılabilir.

İlahi vahiylerin özü nedir?

"Vahiy" terimi, "bir mesajın iletilmesi" anlamına gelir. bir alıcıya gizli ve hızlı bir şekilde, dile getirmeden iletir."

Vahiyler Allah'ın insanlarla iletişim kurma biçimidir.

Vahiyler, Allah'ın kendisine yükselen dualarına karşılık olarak insanlara indirdiği şeylerdir.

Vahiyler, Üstün Olan'ın tebaasıyla iletişim araçlarıdır.

Vahiyler, sonsuz ve ölümsüz olan Allah'ın sonlu ve ölümlü yaratıklarına bahşettiği bir lütuftur.

Vahiyler insanlar için el kitaplarıdır. Bir cihaz için en iyi kullanma kılavuzu, onu üreten tarafından yazılır. Benzer şekilde, insanları yaratan Allah, onlara yaşamaları için en iyi kılavuzu sağlar.

Vahiyler insanların karakterini inşa etmek için ilahi bir projedir. Başka bir deyişle, vahiyler insanın yaratılış amacına ve yeryüzündeki yaşamına uygun bir plan sunar. Kesin olarak söylemek gerekirse, vahiyler insanları aşağıdaki dört yolla şekillendirir: 1) kavramlarla hayal gücü; 2) önermelerle akıl; 3) örneklerle kişilik; ve 4) bütünüyle hayat.

Vahiyler hangi yollarla inmiştir?

Kur'an, Şura 42:51'de "şu üç yolla" der: *"Ve ölümlü insana, Allah'ın kendisiyle ansızın [1] ilham yoluyla veya [2] [sanki bir perde arkasından gelen bir sesle] ya da [3] kendi izniyle dilediğini vahyetmesi için bir elçi göndermesinden başka bir yolla konuşması için verilmemiştir."*

vahiylerinin amacı nedir?

Vahyin amacı: İnsan merkezli bir hayat; iman odaklı bir insan; bilgi temelli bir iman ve hakikat temelli bir bilgidir. Hakikatin özü ise elbette Allah'tır. Vahiy insanı zamanın kulu olmaktan kurtarır ve zamanın komutanı haline getirir. Vahiy insanı hayatın atı olmaktan kurtarır ve hayatın binicisi haline getirir. Vahiy, insanı gücün kulu olmaktan kurtarır ve onu gücün

onları güç sahibi haline getirir. Vahiyler insanları Maddenin efendileri ve değerli Efendinin hizmetkârları.

vahiylerinin pratik değeri nedir?

Vahiylerin pratik değeri, insanları kendi kısır egolarından ve yozlaştırıcı arzularından kurtarma kapasitesinin yanı sıra, akıl ve iradelerini tam kapasitelerine uygun şekilde kullanmalarını sağlamasıdır. Bunu sağlamak için:

1. *Vahiy sınırlar çizer ve insanlara yaratılışın amacını öğretir:* İnsanlar bu sınırlar içinde kalarak hayatın belirsizliklerinden kurtulur ve Yüce Varlık'a teslimiyet hisseder ve bundan zevk alırlar.

2. *Vahiy, insanın güçlü ve zayıf yönlerini ortaya çıkarır:* İnsan vahiy aynasında kendini görür ve kendini tanır. Kendini idrak eden kendini bilir. Kendini bilen de Rabbini bilir.

3. *Vahiy insana Allah'ı öğretir:* Allah hakkında bilgi edinmenin iki yolu vardır: 1) Allah'ın gerçek sözleri olan ilahi vahiyler; 2) Allah'ın büyük şaheseri olan çevremizdeki doğa. Vahiy bize sadece Allah'ın sözlerini nasıl okuyacağımızı öğretmekle sınırlı değildir; aynı zamanda O'nun doğadaki işaretlerini tanımayı da öğretir. Bu nedenle Arapça "âyet" kelimesi hem ayetler hem de işaretler için kullanılır.

4. *Vahiy, insanların deneysel yöntemlerle öğrenemeyeceği gaybî olguları ve ahireti öğretir:* İnsanların algılarının üstünde ve ötesinde bir boyutun (el-gayb) varlığı kesindir. Eğer bu boyut hakkında bilgi sahibi olmadan konuşulsaydı, bu sadece bir spekülasyon olurdu. Temelsiz spekülasyonlar bir yandan çelişkilere, diğer yandan da sahte metafizikte yanlış inançlara yol açar. Gayb hakkında tek güvenilir bilgi kaynağı Allah'tır, çünkü O'nun sonsuz bilgisi insanlar için akıl almaz olan bu dünyayı kuşatır. Dolayısıyla vahiy bize gayb hakkında güvenilir bilgiler öğreten ilahi bir kaynaktır.

Kur'an-ı Kerim nedir?

Arapça "*Kur'an*" kelimesi, "her zaman okunan", "sınırsız anlamları olan" ve anlamı "sadece okumakla aşılamayan" bir kitap anlamına gelir.

Dolayısıyla *Kur'an*, metni bir kez indirilmiş, ancak anlamları dünyanın sonuna kadar sonsuz kez indirilecek olan bir kitaptır. Bu nedenle geçmiş zaman kipinde "*Kur'an*'ı okumayı bitirdim" denemez, çünkü *Kur'an*'ın anlamı onun kelimelerini kâğıt üzerinde okumakla bitmez. *Kur'an* ebedi bir mucizedir. Bilindiği gibi bütün peygamberler kendi zaman ve mekânlarında hâkim olan mucizeler gerçekleştirmişlerdir. Ancak *Kur'an*'ın farkı, dünyadaki ve ötesindeki tüm zaman ve mekânlara hitap eden "yaşayan bir mucize" olmasıdır. Bunun en güçlü kanıtı, dünyanın çeşitli köşelerinde *Kur'an*'ın karşı konulmaz mantığı, belagati ve anlamı sayesinde hayatlarını tamamen daha iyi hale getiren erkek ve kadınların varlığıdır. Kişinin kişiliğini değiştirmek, kötü alışkanlıklardan kaçınmak ve bunları terk etmek ve yaşam tarzını özünde değiştirmek için göstermesi gereken muazzam çaba ve özveri düşünüldüğünde, *Kur'an*'ın büyük mucizesi bir kez daha kendini göstermektedir.

Kur'an bir ucu göklerde, diğer ucu yeryüzünde olan bir kitaptır. *Kur'an* aslında bir metin olarak değil, melek Cebrail tarafından Allah'ın Elçisi'nin düşünen ruhuna ve zihnine iletilen sözlü bir ilham olarak Allah tarafından vahyedilmiştir. Muhammed'in zihnine kazınan ilahi vahiy daha sonra ağaç kabuklarına, kâğıt parçalarına ve hayvan derilerine yazılarak insanlığın geri kalanına ulaştırılmıştır.

Kur'an ne tür bir kitaptır?

Mekke'de "Güvenilir" olarak bilinen Abdullah oğlu Muhammed'in akıl sahibi ruhuna Kur'an'ın vahyedilmesi 610 yılında başlamıştır. İlk vahiy Mekke yakınlarındaki bir dağda bulunan Hira mağarasında gerçekleşmiş; Kuran'ın geri kalanı ise 632 yılında Muhammed Peygamber'in vefatına kadar 23 yıl boyunca Mekke ve Medine şehirlerinde vahyedilmiştir. Allah, Peygamber'e ve ashabına vahyin tamamlanmasının yaklaştığını aşağıdaki Kuran ayetiyle bildirmiştir: *"...Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, size nimetlerimi tamamladım ve dininizin Bana teslimiyet (yani İslam) olmasını diledim"* (Maide 5:3).

Kur'an, "sure" olarak bilinen 114 bölümden oluşur. Bu *surelerin* konuları ve içerikleri çoğunlukla nüzul zamanındaki olaylara bağlı olarak değişir. Bir *suredeki* her bir ayete "âyet" ("işaret") denir.

Yukarıda da belirtildiği gibi, Kur'an kutsal bir metin olarak indirilmemiş, sözlü olarak tebliğ edilmiştir. Muhammed daha sonra inen Kur'an ayetlerini yazdırmış ve bunlar fiziksel maddelere yazılmıştır. Kur'an, Muhammed Peygamber'in ölümünden kısa bir süre sonra tek bir cilt halinde toplanmıştır; buna "mushaf" denir.

Dünyada yaklaşık iki milyar Müslüman var ve hepsi aynı Kur'an'ı okuyor. Müslümanlar arasında çeşitli içtihat ekolleri olsa da, okudukları ve değer verdikleri kitap aynı Kur'an'dır.

Kur'an'ın vahyedilmesi iki şehirde gerçekleşmiştir:

1. Mekke dönemi, Muhammed'in vahiy almaya başlamasından peygamberliğinin 13th yılına kadar Mekke'de geçirdiği süredir. Bu dönem, Müslüman azınlığın müşrik çoğunluk tarafından ağır baskı altında tutulduğu dönem olarak bilinir. Bu dönemde nâzil olan *sûre* ve âyetlerin karakteristik özelliği

belagatin anlama önceliği. (Elbette bu, vahyin belagatlı ama anlamsız olduğu anlamına gelmez). Mekki âyetler kısa ve şiirseldir ve çoğunlukla ahlâktan, iman ve ahlâk esaslarından bahseder.

2. Medine dönemi, Hazreti Muhammed'in Mekke'den *hicretiyle* başlayan ve vefatıyla sona eren 10 yıllık bir dönemdir. Mekke'den farklı olarak bu dönemde Müslümanlar çoğunluktadır ve vahiy belagatten ziyade manaya vurgu yapar. Medine *sûre* ve âyetleri uzun ve ayrıntılıdır ve çoğunlukla İslâm'da ibadet ve hukuki konulardan bahseder.

Kur'an'ın içeriği nedir?

Kur'an'daki ana konular belki de aşağıdaki dört geniş alanda sınıflandırılabilir:

1. Ahlak ve davranış;
2. Creed;
3. Dualar ve ibadet; ve
4. Bireysel ve kolektif davranış kuralları.

Kur'an neden aniden konuları değiştiriyor?

Yukarıda da belirtildiği gibi Kur'an, Muhammed Peygamber'in Mekke ve Medine'deki hayatının son 23 yılında, buralardaki olaylara cevap veren bölümler halinde indirilmiştir. Bu gerçek, Kur'an'ın "dokunulmaz bir kitap" değil, "hayata dokunan bir kitap" olduğunu gösterir. Dahası, hayatın olaylarından bahseden bir kitaptır; dolayısıyla "hayat kitabı" dır.

Gerçekten de, Kur'an'ı ilk kez okuyan bir kişi şaşkınlığa düşebilir, çünkü bu ilahi kitap alışlagelmiş "giriş-zirve-sonuç" yapısına sahip değildir. Kur'an'da böyle bir yapı yoktur, çünkü Kur'an bir insan tarafından münferit bir amaç için yazılmamıştır. Aksine, ilahi ilhamla kaleme alınan bu metin Müslümanların

İki farklı şehirde 23 yıllık bir zaman diliminde günlük çıkmazlar, sevinçler, sorunlar ve başarılar. Kur'an'ın içeriği ile gündelik hayatın meseleleri birbirini yansıtmaktadır. Dolayısıyla Kur'an, hayatın kendisi kadar düzenli ve karmaşık; hayat kadar renkli; hayat kadar açık ve gizemlidir. Son olarak Kur'an, dünya hayatımız kadar açık ve sürprizlerle doludur.

Kur'an'ı başından sonuna kadar okuyan kişi şu sonuca varır: Vahiy ile hayat arasındaki bağ, dua eden bir kişi ile Allah arasındaki bağıdır.

Kur'an Allah'ın gerçek sözü müdür?

Müslümanlar Kur'an'ın Yüce Allah'ın gerçek sözünü içerdğine inanırlar. Buna inanmak İslam inancının şartlarından biridir. Bu inancın temeli, ahlaki karşılığı olan güvene dayanır. Müslümanlar, Peygamber Muhammed'in, öyle olmadığı halde bir şeyin Allah'tan olduğunu söylemeyeceğine dair samimi bir inanca sahiptir. Müslümanlar bunun kanıtını onun samimi, dürüst ve ahlaken farklı yaşamında görürler. Vahiy aldıktan sonra yaşadığı etkileyici ve ilham verici hayatın kaynağı Kur'an'dı. Tüm yaşamında ikiyüzlülüğün ya da yalanın en ufak bir izi bile yoktur. Düşmanları bile onu "Muhammedü'l-Emin" ("Güvenilir Muhammed") olarak kabul etmiştir.

Muhammed sadece kendi erdemleri sayesinde değil, aynı zamanda böyle bir durum ortaya çıktığında Allah'ın Kur'an vahyi aracılığıyla onu anında azarlayacağı veya hatalarını göstereceği için "el-emîn" olarak yaşayabilmiştir. Örneğin, Allah Muhammed'i, Müslüman olmalarının Müslüman toplumunun yararına olacağı ve zorluklarını hafifleteceği Mekke'nin beyleriyle yaptığı bir konuşma sırasında sözünü kestiği için kör bir kişiye kaşlarını çattığı için sert bir şekilde eleştirir (*Abese* 80:3-4). Medineli münafıklar, Müslüman ordusuna katılmaktan kaçınmak için Muhammed'den izin istediklerinde, ilahi vahiy

Allah'ın azarlamasını taşıdı: "*Allah seni affetsin [ey Peygamber]! Kimin doğru söylediği sana belli olmadan ve yalancıların kimler olduğunu öğrenmeden önce, niçin onlara [evde kalmaları için] izin verdin?*" (Tevbe 9:43). Muhammed, bir Yahudi'nin bir Müslüman'a karşı açtığı davada birincisinin haklı, ikincisinin haksız olduğu durumlarda onun lehine karar vermekte tereddüt ettiği için azarlanmıştır (Nisa 4:105-107). Ayrıca münafıkların cenaze namazını kıldığı için de uyarılmıştır (Tevbe 9:84). Ayrıca, gizli kalmasını istediği şeylerin vahiy tarafından açığa çıkarıldığı iki örnek vardı (Ahzab 33:37; Tahrim 66:1).

Kur'an'ın ilahi kaynaktan geldiğinin bir başka kanıtı daha vardır: Kur'an, Muhammed Peygamber'in hayatının çok önemli kişilerine, olaylarına ve yönlerine değinmez. Örneğin, İsa'nın annesi Meryem'in adını taşıyan ve ona ithaf edilen koca bir *sure* varken, Muhammed Peygamber'in annesinden bir âyette bile bahsedilmemektedir. Muhammed'in insanlık tarihi üzerinde derin bir etkisi olmasına rağmen, Kur'an, eşi Hatice, amcası ve koruyucusu Ebu Talib, oğlu İbrahim ve diğer çocukları gibi kalbinde çok değerli olan kişilerin ölümlerinden bahsetmez. Bu türden daha pek çok örnek vardır.

Kur'an'ın görünenin ve görünmeyenin Rabbinden indiğinin bir başka kanıtı da, Muhammed Peygamber'in bilmesi mümkün olmayan dünya ve evrenin inceliklerinin ve ayrıntılarının Kur'an'da yazılı olmasıdır. Örneğin, evrenin sürekli genişlediği (*Zâriyat* 51:47); gökyüzü ve yeryüzünün bitişik olduğu ve daha sonra ayrıldığı ve her şeyin sudan yaratıldığı (*Enbiyâ* 21:30); Dünya'nın bir yumurta şeklinde olduğu (*Şems* 91:6); rüzgârların bitkileri dölediği (*Hicr* 15:22); ve bulut sistemlerinin yağmurları getirdiği (*İbrahim* 14:20). Ayrıca Kur'an geçmiş peygamberlerin yaşamlarını ayrıntılarıyla anlatır ve Roma İmparatorluğu'nun Pers Sasani İmparatorluğu karşısında yenilgiye uğrayacağını öngörür (*Rum* 30:2-5).

Kur'an'ın önceki semavi kitapların ilahi kaynağından geldiğinin bir başka kanıtı da, Kur'an tarafından eğitilen bir avuç insanın insanlık tarihindeki en önemli inanç dalgalanmalarından birini gerçekleştirebilmiş olmasıdır. Kur'an'ın vahyi, İslam'ın varlığının ve yüzyıllar boyunca insanların kalplerini ve zihinlerini kazanmasının arkasındaki itici güçtür. Bu açıdan bakıldığında, dünyanın sonuna kadar Kur'an'ın ilahi bir vahiy olduğunun en şaşırtıcı kanıtlarından biri, onun insanlar üzerindeki eşi benzeri görülmemiş etkisidir. Kur'an'ın muhatabı üzerindeki etkisi, muhatabının inanç ve imanı ile orantılıdır: Kişinin Kur'an'a olan inancı ne kadar güçlüyse, Kur'an'ın onun hayatı üzerindeki etkisi de o kadar fazla olur.

Kur'an'ı değiştirmekten korumak için hangi adımlar atılmaktadır?

Kur'an metnini korumak ve muhafaza etmek için aşağıdaki önlemler alınmıştır:

1. *Vahyin yazılı olarak muhafaza edilmesi:* Vahyin ilk örneğinde Allah'ın "[insana] kalem kullanmayı öğreten" (Alak 96:4-5) olduğu belirtilir ki bu, vahyin kalem kullanılarak korunacağına dair ince bir işarettir. Bu yönde bir başka işaret de "Öğle vakti. [Kalemi ve onunla yazdıklarını düşün!]" (Kalem 68:1) ayeti de vahyin ilk örneklerinden biridir.

Bilindiği gibi, o günün Arap kültürü çoğunlukla sözlü geleneklere dayanıyordu ve neredeyse hiç yazılı belge kullanılmıyordu. Yukarıda bahsedilen talimatları alan Muhammed Peygamber, Mekke'de belgelerin yazılı olarak korunması için yeni bir gelenek başlattı. İlahi vahyi yazılı olarak muhafaza etmek için 23 yıl boyunca 42 kâtip görevlendirilmiştir. Bu açıdan bakıldığında Muhammed Peygamber, vahyin tamamını tek bir ciltte toplayan ilk kişi olmuştur. Vefat ettiği gün, vahyin tamamı tek bir cilt halinde derlenmiş ve hazır hale getirilmiştir.

2. *Salâh* (günlük namazlar) içinde *vahyi korumak*: Vahyin ilk örneği *salâtta* bahseder (*Alak 96:10*). Bu gerçek, Kur'an'ın ilk Müslümanların hayatında namazla eşit bir rol oynadığını da gösterir. *Salâh*, Kur'an'ı içeren bir kap gibidir. *Salâh* dışında Kur'an okumak caiz, hatta emredilmiş olsa da, Peygamber Muhammed Kur'an okunmadan hiçbir *salâh*ın gerçekleştirilemeyeceğini söylemiştir: "Kur'an [yani Fetih Suresi] olmadan hiçbir namaz [tamamlanmış] değildir" (Buhârî rivayet etmiştir). *Namaz* her mümin üzerine farzdır. Böylece Kur'an Müslümanların namazlarında korunmuş olur. Sonuçta, çok sayıda sahabe, cemaatle kılınan namazlar sırasında Peygamber Muhammed'i dinleyerek Kur'an'ı ezberlemiştir.

Kur'an'ın *salâtta* korunmasının bir başka yönü de Medine'de başlatılan ortak Cuma namazıdır. Muhammed Medine'de yaklaşık 500 hutbe irad etmiştir. Bu hutbelerin çoğu Kur'an hakkındaydı ve sık sık Kur'an pasajları okurdu. Bu da Kur'an'ın korunmasının bir başka yönüdür.

3. *Vahyin insan hafızasında korunması*: İlk Müslümanlar vahyi ellerinden geldiğince her şeyin üzerine yazıyor ve sonra da ezberliyorlardı. Muhammed hayattayken on altı sahabe kendi *mushaflarını* derlemiştir. Bu nüshaların içeriği ile bugünkü *mushafın* içeriği aynı olmakla birlikte, *surelerin* sıralanışında farklılıklar vardır, çünkü her kâtip kendi yöntemini kullanmıştır.

Muhammed'in çağdaşları ve ashâbı Kur'an'ı baştan sona ezberlemişlerdir ki buna "hıfz", *hıfzı* gerçekleştiren kişiye de "hâfız" denmektedir. Kur'an'ın nüzulünden bu yana tarih ilerledikçe *hâfızların* sayısı katlanarak artmış, böylece bu ilahi kitabın son 1400 yıl boyunca yaşayan hafıza formunda sonraki nesillere aktarılması mümkün olmuştur. Hiç şüphesiz günümüz Müslümanları arasında *hâfızların* sayısı yüz milyonları aşmaktadır.

Ortaçağ boyunca ve günümüze kadar hiçbir topluluk, ilk vahiy örneği "Oku!" emriyle başlayan kutsal kitaplarını Müslümanlar kadar çok ve sık okumamıştır.

Kur'an sonraki nesillere nasıl aktarıldı?

Peygamber'in kuzeni ve en yakın arkadaşlarından biri olan Ali ibn Ebu Talib, Peygamber Muhammed'in ölümünün ardından altı ay boyunca dünyadan elini eteğini çekmiştir. Bu süre zarfında, ilahi vahyin parçalarının yazılı olduğu parşömenlerden tüm Kuran'ın bir kopyasını derledi.

Halife Ebu Bekir döneminde, Muhammed'in bizzat yazdığını dağınık cilt, belgelenmiş kaynaklardan ve çağdaş Müslümanların anılarından, her ayetin gerçekliği ve kitaptaki yeri en az iki tanık tarafından doğrulanarak bir kitap -mushaf- haline getirildi. Zeyd ibn Sabit başkanlığındaki bir heyet, Halife Osman ibn Affan döneminde bugünkü *sûre* ve âyet sıralamasıyla elimizdeki Kur'an'ı derledi. Halife Osman daha sonra bu kitaptan en az dört nüsha çoğaltarak İslam dünyasının çeşitli siyasi ve dini merkezlerine göndermiştir.

Bu nedenle, büyük olasılıkla *hicri* birinci yüzyılda basılmış olan Kur'an'ın bugün dünyanın farklı yerlerinde birkaç nüshası bulunmaktadır. Yemen'de bir nüsha; İstanbul, Türkiye'de iki nüsha; Kahire, Mısır'da bir nüsha; Saint Petersburg, Rusya'da eksik bir Taşkent nüshası; ve Londra, İngiltere'de eksik bir nüsha bulunmaktadır. Bu *nüshalar*, küçük imla farklılıkları dışında, her gün okuduğumuz milyonlarca resmi *mushaf nüshasıyla* aynıdır. Bu farklılıklar, Arap alfabesinde sesli harflerin bulunmamasından kaynaklanmaktadır; bunun yerine, daha sonra ünsüzlerin üstünde ve altında, biraz farklı okumalara izin veren bir çizgi ve işaret sistemi getirilmiştir. İcat edilen sesli harf sistemi

sesler küçük farklılıklara yol açar, ancak kesinlikle değıştirmez Kur'an ayetlerinin anlamları.

'nin mevcut konumunda bir sipariş var mı? sureler ve âyetler?

İki tür düzen vardır: 1) âyetlerin ve 2) *sûrelerin sıralanışı*. Muhammed, âyetlerin mevcut yerlerini doğrudan bildirmiştir. Kur'an pasajları vahyedildikçe, Peygamber Muhammed kâtiplerine bunları uygun yerlere yazmaları talimatını vermiştir. Ayrıca, bu pasajları günlük farz ve nafile namazlarında ve Cuma namazı hutbelerinde okurdu; böylece ashâbı âyetleri uygun sırayla öğrenirdi.

Sûrelerin sıralanışı iki tür olarak sınıflandırılır:

1. *Resmî sıralama*: *Mushaflardaki surelerin* mevcut sıralaması ve konumu, Halife Osman ibn Affan zamanında sahabelerden oluşan bir heyet tarafından oluşturulmuştur.

2. *Vahiy sırası*: Kur'an *sûrelerinin* kronolojik nüzul sırası. Bazı sahabeler, birbirinden farklı olan *sûre* ve âyet nüzullerinin özel derlemelerini tutmuşlardır.

İslam'da akıl ve zihnin durumu nedir?

Kur'an, okuyucularından akıl yürütmelerini ve akıllarını kullanmalarını isteyen bir kitaptır ve bu durum metni boyunca birçok kez açıkça belirtilmiştir. Akıl yürütmeyi Kur'an kadar teşvik eden başka bir kutsal metin yoktur.

Kur'an "akıl" (*el-akl*) kelimesini isim olarak değil, fiil olarak, yani "akletmek" (*ta'akkul*) şeklinde kullanır. Bu durum üç sonucu beraberinde getirir:

1. Akıl yürütme aktif olduğunda var kabul edilir ve bunun tersi de geçerlidir;
2. Kur'an, aktif, fiili ve ruhani faaliyetlere büyük bir değer atfeder. dinamik muhakeme;
3. Kur'an akla ontolojik bağımsızlık vermez ve onu mutlaklaştırmaz.

Kur'an 850 yerde "bilgi" den (*el-'ilm*) bahseder. Bilgi kesinlikle akıl yürütme ile bağlantılıdır; bu nedenle, Kur'an'da bilgiden bahsedilen her şey akıl yürütmeye bir atıftır.

Kur'an'da akıl yürütme ile ilgili ayetler var mı?

Kur'an'ın insan aklına yaklaşımı belki de en iyi aşağıdaki âyetler ışığında incelenebilir:

"O, aklını kullanmayanların üzerine [küfrün] iğrenç kötülüğünü yükleyendir."
(Yunus 10:100)

"Şüphesiz Allah katında yaratıkların en kötüsü, aklını kullanmayan sağırlar ve dilsizlerdir."
(Enfal 8:22)

"Andolsun ki biz, Firavun'un kavmini kuraklığa ve ürün kıtlığına uğrattık ki düşünüp ibret alsınlar."

(A'raf 7:130)

"Andolsun, biz görünmeyen varlıklardan ve insanlardan birçoğunu cehenneme yazdık ki, onların kalpleri vardır, gerçeği kavramazlar; gözleri vardır, görmezler; kulakları vardır, işitmezler. Onlar hayvanlar gibidirler, hatta doğru yolu bilmezler; işte onlar, onlar gafillerin ta kendileridir!"

(A'raf 7:179)

"Yeryüzünde birbirine yakın [ve birbirinden farklı] birçok arazi vardır; ve [orada] üzüm bağları, tahıl tarlaları ve tek bir kökten salkım salkım büyüyen veya tek başına duran hurma ağaçları vardır; [hepsi] aynı suyla sulanır: ve yine de, [insana ve hayvana sağladıkları] yiyecekler yoluyla bazılarını diğerlerinden üstün kıldık. Şüphesiz bütün bunlarda gerçekten mesajlar vardır.

Aklını kullanan insanlar için!"

(Ra'd 13:4)

"Hayatı veren de, ölümü veren de O'dur; gece ile gündüzün birbiri ardınca gelmesi de O'na aittir. O halde aklınızı kullanmayacak mısınız?"

(Mü'minun 23:80)

"Biz bu mesajları aklını kullanan bir topluma işte böyle açık açık anlatırız."

(Rum 30:28)

"Size, düşünmek isteyenin düşünüp öğüt alacağı kadar uzun bir ömür vermedik mi? Ve size bir uyarıcı gelmişti! Öyleyse, [kötülüklerinizin meyvesini] tadın: çünkü zalimler için kendilerine yardım edecek kimse yoktur!"

(Fatır 35:37)

Akil ve İlahi vahiyler arasındaki bağlantı nedir?

Aşağıdaki âyet, cehennemliklerin sözlerini aktarırken "akıl yürütme" ve âyetleri "dinleme"yi birbirinin yerine kullanır: "Eğer biz [vahiyleri] dinleseydik veya [en azından] kendi aklımızı kullansaydık, [şimdi] cehennemliklerden olmazdık.

alev alev yanmaya mahkumdur!" (Mülk 67:10). Bu âyet, bozulmamış vahyin ve aklın insanı aynı şekilde gerçeğe götürebileceğini gösterir. Kur'an'ın yeryüzünü, gökyüzünü, güneşi, ayı, gece ve gündüzü âyetler ("işaretler") olarak adlandırması gibi, sûrelerindeki temel birimleri (cümleleri) de böyle adlandırır.

"[Bütün bunları] sana vahyettiğimiz bu mübarek ilahi kitapta [ey Muhammed] açıkladık ki, insanlar onun mesajları üzerinde düşünsünler ve basiret sahipleri onları iyice anlasınlar." (Sad 38:29)

"Onlara, 'Allah'ın gökten indirdiğine uyun' denildiğinde, bazıları, 'Hayır, biz ancak atalarımızı inanır ve yapar bulduğumuz şeye uyarız' derler. Ataları akıllarını hiç kullanmamış ve her türlü hidayetten yoksun kalmış olsalar bile mi?" (Bakara 2:170)

"İman edenler ve kalpleri Allah'ın zikriyle huzura kavuşanlar var ya, işte onların kalpleri Allah'ın zikriyle huzura kavuşur." (Ra`d 13:28)

İslam'ın 'a bakış açısı nedir?

Eski Ahit ve Yeni Ahit?

Kuran, Kuran'ın kendisi gibi, hem Eski Ahit'in hem de Yeni Ahit'in aynı ilahi kaynaktan geldiğini iddia eder. Ancak Kuran aynı zamanda din adamlarının önceki her iki metni de değiştirdiğini ve hatalı bir şekilde yorumladığını, böylece orijinal içerik ve anlamlarının kaybolmasına yol açtığını savunur.

Kur'an Yahudiler ve Hristiyanlar hakkında konuşuyor mu; konuşuyorsa, onlar hakkında ne söyleniyor?

Kur'an birçok yerde Yahudiler ve Hristiyanlar hakkında konuşur. Kur'an, övülecek ve yerilecek Yahudiler ve Hristiyanlar arasında ayrım yapar. Aşağıdaki âyetlere bakınız: "[Ama] hepsi aynı değildir: önceki vahyin izleyicileri arasında

Gece boyunca Allah'ın ayetlerini okuyan ve O'na secde eden dürüst insanlar vardır. Allah'a ve ahiret gününe inanırlar, marufu emrederler, münkerden nehyederler ve hayır işlerinde birbirleriyle yarışır. Ve her ne iyilik yaparlarsa, onun mükâfatından asla mahrum bırakılmazlar; çünkü Allah, kendisinden haberdar olanları tam olarak bilir. [Hakikati inkara şartlanmış olanlara gelince, onların ne dünyalıkları ne de evlatları Allah'a karşı kendilerine hiçbir yarar sağlamayacaktır, Orada ebedi kalacaklardır.]

(Ali İmran 3:113-116)

"Önceki vahyin izleyicilerinden öylesi vardır ki, kendisine bir hazine emanet etsen, onu sana geri verir; onlardan öylesi de vardır ki, kendisine küçük bir altın emanet etsen, sen başında dikilip durmadıkça onu sana geri vermez."

(Ali İmran 3:75)

Peygamberlere iman nedir? ve insanlara nasıl fayda sağlar?

Peygamberlere inanmak:

1. *Allah'ın günlük hayatımızdaki varlığına olan inanç:* Allah evreni ve yarattıklarının en iyisi olan insanları yaratıp sonra da onları terk etmemiştir. Peygamberler Allah'ın yarattıklarını terk etmediğinin kanıtıdır. Allah insanların tarihine ve yaşamına doğrudan müdahildir ve peygamberler O'nun bu müdahilliğinin bir yönüdür.

2. *Allah'ın insanlığa rehberlik ettiğine dair bir inanç:* Peygamberler rol modelidir. Allah, insanlara kendi içlerinden bir elçi göndererek, insanlara güvendiğini ve insanların diğer insanlar hakkında umutsuzluğa kapılmaması gerektiğini göstermektedir.

3. *İyi insanların ve iyi işlerin asla unutulmayacağına veya boşa gitmeyeceğine dair bir inanç:* Peygamberler kendi toplumlarının aktif olarak iyi üyeleriydiler. Hayatlarını ve ruhlarını insanların mutluluğu için adanmışlar ve karşılığında dünyevi hiçbir şey beklememişlerdir. Kur'an bu peygamberlerden yirmi sekizinin adını verir ve onların hikâyelerini anlatır. Mesaj, iyi insanların ve onların yaptıklarının asla unutulmayacağıdır.

peygamberlere inanmanın pratik değeri nedir?

Her bir peygamber, tüm yer ve zamanlardaki insanlar için bir rol modelidir, çünkü peygamberlerin hayat hikayeleri anlatılabilir ve incelenebilir. Başlarına gelen felaketler ve ulaştıkları başarılar, dünyanın sonu gelene kadar herhangi bir zaman ve mekânda herkesin başına gelebilir. Geçmişteki peygamberlerin arkadaşlığından zevk almak için zamanda yolculuk yapmak gerekmez. Bir

sadece peygamberlerin misyonunu yaşamları boyunca sürdürmeleri ve uygulamaları gerekir.

Peygamberlik nedir ve peygamberleri kimlerdir?

Peygamberlik, insanlar için açılmış ilahi bir penceredir. Aynı zamanda insanlığın tanık olduğu en eşsiz eğitim kurumudur. Bu "profesörler" asla dinlenmez veya emekli olmazlar. Bu nedenle peygamberlik, insanlık tarihinin en uzun ömürlü gönüllü kurumu olmaya devam etmektedir.

Peygamberler, Allah tarafından, O'nun rehberliğini insanlara ulaştırmak ve öğretmekle görevlendirilmiş kişilerdi. Onlar da diğer insanlar gibi fizik ve fizyolojinin tüm yasalarına tabiydiler: doğdular; yediler ve içtiler; sevindiler ve üzüldüler; sağlıklı oldular ve hastalandılar; sonunda öldüler veya öldürüldüler. Allah onları, mesajını değiştirmeden veya bozmadan insanlara ulaştırmakla görevlendirdi. Bu görevi yerine getirmeleri için ne ücret aldılar ne de ücret istediler. Allah'ın sözleri ve öğretileri hakkında asla yalan söylemediler. Allah'ın kendileri için çizdiği sınırlara saygı gösterdiler. Kısacası, tüm hayatlarını Allah'ın davasına adadılar.

peygamberlerinin belirli özellikleri nelerdi?

Onlar melek değil, insandı (*Fussilet 41:6*).

Onlar, kendileriyle gönderilen mesajın nasıl yaşanacağını en güzel örnekleydiler (*Ahzab 33:21*).

Onlar her zaman doğru sözlü ve samimiydiler (*Meryem 19:41*).

Onlar bu hayatın zorluklarına göğüs geren erdemli kişilerdi. (*'Anbya' 21:85-86*).

Görevlerini yerine getirdikleri için hiçbir ücret istemediler (*Hud 11:51*).

Hepsi tek bir dini yaymış ve sadece dil, yöntem ve uygulama farklılıklarıyla aynı hedef ve inancı takip etmişlerdir (*Maide 5:48*).

**Bir peygamberin yapmayacağı şeyler nelerdir?
ve yapamaz mıydı?**

İnsanlardan ona ibadet etmelerini iste (*Ali İmran 3:79*).

Peygamberlik görevinden kaçış (*Saffat 37:140*).

İlahi mesajı istedikleri zaman veya istedikleri şekilde iletin (*Ğafir 40:78*).

Allah'ın mesajını gizleyin (*Hakka 69:44*).

Allah'ın şefaatine izin vermediğı kimse için şefaet edin
(*Zümer 39:44*).

Dünyanın sonunun ne zaman geleceğini bilin (*Naziat 79:43*).

Allah onlara bildirmediğe gaybı bilemezler (*A`raf 7:188*).

Kendi aile üyelerini veya sevdiklerini tevhide yönlendirmek
(*Kasas 28:56*) ve

Allah'ın yasakladığına izin vermek veya Allah'ın izin
verdiğini yasaklamak (*Tahrim 66:1*).

Peygamber Muhammed kimdir?

Peygamber Muhammed 571 yılında Mekke şehrinde doğdu. Doğduğu aile, Mekke'yi yöneten saygın Haşimi kabilesinin bir parçasıydı. Babasının adı Abdullah, annesinin adı ise Amine idi. Yetim olarak büyüdü (*Duha* 93:6), çünkü Abdullah, Amine Muhammed'i doğurmadan önce vefat etti ve Amine'nin kendisi de küçük Muhammed yaklaşık altı yaşındayken öldü. Yetim kalan Muhammed, Mekke'nin ileri gelenlerinden olan dedesi Abdülmuttalib'in koruması altında büyüdü. Genç Muhammed ticaretle uğraştı ve bu ticaret onu Şam topraklarına (bugünkü Suriye, Lübnan ve Filistin) kadar götürdü. O kadar güvenilir ve emin bir adamdı ki, bütün Mekke onu "Muhammed el-Emin" (Güvenilir Muhammed) olarak tanıyordu.

Olağanüstü dürüstlüğü, onunla ticaret ve iş ortaklığı yapan bir kadın olan Hatice'nin dikkatini çekti. Muhammed daha sonra, kendisiyle evlenmeden önce iki kez evlenmiş olan Hatice ile evlendi. Evlendiklerinde Hatice 40 yaşında üç çocuk annesi bekâr bir kadın, Muhammed ise 25 yaşında ilk evliliğini yapan genç b i r adamdı. Çiftin altı çocuğu oldu.

Muhammed, peygamberlik görevini üstlendikten sonra 13 yılını Mekke'de geçirmiş ve burada Mekke'li müşriklerin kendisine ve ashabına yönelik sürekli tacizlerine ve gerçek tehlikelerine rağmen Kur'an öğretilerini yaymak için her türlü çabayı göstermiştir. Hayatının son 10 yılını Medine'de geçirmiş, müşriklerin kendisine ve ashabına suikast planladıkları haberini alınca hicret etmiştir.

Onu. O yılları Medine'de örnek bir Müslüman toplumu inşa ederek ve Kur'an mesajını kendisinin ve ashabının ulaşabildiği her yere ulaştırarak geçirdi. Mekkeli Müslümanlar Peygamber'in hicretine katıldılar ve Medineli Müslümanlarla birlikte önemli bir topluluk oluşturdular. Bu Müslüman topluluk, Medine döneminin ilk yarısını, küçük topluluklarına yönelik saldırıları ve onları yok etme girişimlerini püskürtmekle geçirdi. Bedir, Uhud ve Hendek savaşları bu girişimlerin en önemlileridir. Hicri altıncı yılda Mekkeli müşrikler ve Medineli Müslümanlar Hudeybiye Barış Antlaşması'nı imzalayarak Medine'de bir İslam şehir devletinin varlığını kabul ettiler. Bir yıl sonra Hayber'in fethiyle birlikte, genç İslam devleti yeni bir bölgesel süper güç olarak statüsünü teyit etti. *Hicri* sekizinci yılda ölüm tehdidi altında çıkarıldıkları Mekke'ye kan dökülmeden zaferle dönen ve Huneyn savaşında düşmanlarını kesin bir yenilgiye uğratan Müslümanlar, varlıklarına yönelik askeri tehditlerin son izlerini de ortadan kaldırmış oldular.

Muhammed, *hicri* 11 Rebiülevvel 10'da (miladi 8 Haziran 632) Medine'de inşa ettirdiği caminin yanındaki bir odada vefat etmiş ve oraya defnedilmiştir. Vefat ettiğinde 63 yaşındaydı. Kabri halen Medine'dedir ve 1400 yıldır ziyarete açıktır.

Ne zaman, nerede ve nasıl

Muhammed peygamber olduğunu öğrendi mi?

Allah'ın emrettiği peygamberlik görevini üstlenmeden önce Muhammed, Arap Yarımadası'nda bilinen hiçbir dini uygulamadı; hiçbir dini görevi yerine getirmedi; herhangi bir vaiz sınıfının üyesi değildi; herhangi bir dini grubun üyesi değildi. Tanık olduğu ahlaki çürüme ve toplumsal adaletsizlikten uzaklaştı. Mekke yakınlarındaki bir dağda bulunan Hira mağarasındaki bu yalnızlık ve inziva zamanlarında, hayatın ve insan varlığının anlamı üzerine yoğun bir şekilde düşündü.

M.S. 610 yazında Hira'da Ramazan ayında kendisine ilk vahiy indiğinde, yakında peygamber olacak olan Muhammed 40 yaşındaydı (bkz. 2:185 ve 97:1). Vahiy meleği Muhammed Peygamber'e ilahi bir emirle geldi: "*Seni ayakta tutanın adıyla oku!*" (Alak 96:1) Vahyin ilk örneği böylece "varlığın ve hakikatin bilgisi"nden bahseder. Dolayısıyla insan, var olana dair her türlü çabayı ve gözlemi "Rabbin adıyla" yapmalı, bilgi ve muhakemeyi gözlemden ayırmamalıdır. Nasıl ki bir şaheser ustası olmadan mümkün olmaz ve ustasının adı anılmadan çağrılmazsa, varlık da yaratıcısı ve tasarımcısı olan Allah'tan bağımsız olarak kavranamaz, çünkü varlık Allah'ın şaheserlerinden biridir. İlk vahiy bölümünün ilettiği mesaj buydu.

Muhammed ve ashabı Mekke'de ne gibi zorluklarla karşılaştı?

Vahiy başlangıçta doğrudan Muhammed'le konuşmuş ve ona peygamberlik karakteri ve morali aşılamıştır. Örneğin, ilk vahyedilen ayetlerden birinde, Allah ona gecelerin bir kısmında uyanık kalmasını, Allah'a dua ve ibadet etmesini ve kendisine vahyedilen ayetleri kapsamlı bir şekilde analiz etmesini ve derinlemesine düşünmesini emretmiştir (*Müzzemmil 73:1-11*). Bir sonraki adım, "Kalk ve uyar!" emriyle onu "aktif olarak iyi" olmaya teşvik etmektir. (*Müddessir 74:2*). Bu emri aldıktan sonra, en yakın akrabalarına ve ailesine vahiylerden bahsetti. Bunu yaparken, mesajı iletmede hiçbir ekleme veya eksiklik yapmadı. Muhammed'in getirdiği mesaja inanan ilk grup, eşi Hatice, yeğeni Ali, Hatice'nin kölesi Zeyd, eski dostlarından Ebu Bekir, Habeşli köle Bilal, Bizans İmparatorluğu'nun eski bir vatandaşı ve azatlı köle Suhayb Rumi (Romalı Suhayb) idi.

Peygamberlik mesajına inanan gençlerden biri olan Arkam, evini Kur'an öğretmek için bir okula dönüştürdü. Nübüvvetin ilk yıllarında birçok insan Kuran'ı ilk kez Arkam'ın evinde duydu ve Allah'a teslim oldu. İnananların sayısı giderek artıyordu, ancak Mekkelilerin onlara karşı öfkesi de artıyordu. Mekke müşriklerin Müslümanlara karşı davranışları belki de şu noktalarda özetlenebilir: 1) Sessiz gözlem; 2) Alay ve istihza; 3) İftira ve saldırı; ve 4) Fiziksel şiddet ve işkence. İslam'a karşı direnişlerinin son kısmı, Müslümanlar Mekke'yi terk edip Medine'ye hicret edene kadar sürdü.

Kabileleri onları koruyacak kadar güçlü olmayan birkaç Müslüman işkence altında öldü. Şiddet ve işkenceye daha fazla dayanamayan bir grup Müslüman, peygamberlik görevinin beşinci yılında Mekke'yi terk ederek Habeşistan'a gitti. Habeş makamları onlara *hicri* yedinci yıla kadar, yani orada geçirdikleri 15 yıl boyunca mülteci ve sığınmacı statüsü tanıdı.

Bu arada Mekke'de müşrikler Müslümanlara sıkı bir ticaret ambargosu uyguladılar ve bu ambargo üç yıl boyunca Müslümanları harap etti. Müşrikler ambargonun Müslümanları inançlarından vazgeçireceğini, onları fiziksel olarak zayıf ve sosyal olarak terk edilmiş hale getireceğini umuyorlardı. Ancak aralarında anlaşmazlıklar çıktı ve ambargo üçüncü yılında resmen iptal edildi.

Mekke'deki tüm bu zorlu koşullar Muhammed Peygamber'i Müslümanların barış içinde yaşaması için başka alternatifler aramaya zorladı. Mekke yakınlarında bir yerleşim yeri olan Taif bu seçenek olabilir miydi? Aksine, şehrin ileri gelenleri Muhammed Peygamber'in çağrısını reddettiler ve çocukları ona taş atmaya teşvik ederek ve köpekleri üzerine saldırtarak onu Taif'ten kovdular. O gün Muhammed'in yaşadığı en zor gündü: Taif'te saldırıya uğradı ve memleketi Mekke'ye ancak müttefik bir ailenin koruması altında dönebildi ya da ölümle yüzleşti. Bu acı deneyimden kısa bir süre sonra, küçük bir grup

Medineliler onun konuşmalarından ilham aldılar ve etkilendiler. Sadece bir yıl sonra, daha büyük bir grup olarak geri döndüler ve Allah'ın birliğine ve Muhammed'in peygamberliğine olan inançlarını ilan ettiler; daha sonra onu Medine'ye taşınmaya davet ettiler. Peygamber Muhammed göçü onaylamasına rağmen, başkalarının bunu yapmasına izin verdi ve kendisi Mekk'e'de kaldı. Muhammed gizlice Medine'ye hicret ettikten sonra Mekkeli müşrikler onu yakalayana 100 deve ödül vereceklerini ilan ettiler. Muhammed hayatta kalmak için tek seçeneğini en ince ayrıntısına kadar planlamış ve M.S. 622 yılında uygulamaya koymuştur.

İlk vahiy neyi tartışıyor?

Vahyin ilk örneği 96. *Surenin* ilk beş âyetini (Pıhtı) tebliğ etmiştir. Bu emredici ayetlerin muhatabı vahyin ilk muhatabı olan Muhammed'dir. Bu ayetlerin emredici tonu, kişilik oluşturma amacını gütmektedir. İlk vahiy belki de "bilgi" kelimesiyle özetlenebilir. "Oku!" emri, "Öğren!" ve "Bilgi edin!" anlamına gelir. "Oku!" emrinin kaynağı belliydi ve emrin muhatabı da belliydi, ancak neyin okunacağı belirsizdi. Bu gibi durumlarda, kişi daha derin bir anlama bakmalıdır: "Her şeyi oku." İlk vahyin anlamı şudur: "Evren ve içinde ne varsa hepsi açık bir kitaptır. O halde onu Rabbin Allah'ın adıyla oku!" Vahyin kullandığı dil ise şöyledir:

"İnsanı bir nutfeden yaratan Rabbinin adıyla oku! Oku - çünkü seni ayakta tutan, kalem kullanmayı öğretene, insana bilmediklerini öğreten Rahman'dır!"

(*Alak 96:1-5*)

Bu ayet, Muhammed Peygamber'in hayatının sonuna kadar sürecek olan 23 yıllık bir vahiy dönemini başlatmıştır.

Kur'an, vahiyden önce pasif olarak iyi bir insan olan Muhammed'i aktif olarak iyi bir Peygamber olan Muhammed'e dönüştürmüştür. Bunun gerçekleşmesi için Kur'an, önce kendisini değiştirmesini ve daha da iyi bir kişilik oluşturmalarını emretmiştir:

"Ey sarılmış olan! Geceleyin, namazın yarısından az bir kısmı hariç, hep uyanık kal - ya da ondan biraz eksilt, yahut ona bir şey ekle; ve [bu süre içinde] Kur'an'ı sakın ve açık bir şekilde, zihnin onun anlamına uyum sağlamış olarak oku. Bak, Biz sana ağır bir mesaj vereceğiz [ve] şüphesiz, gece saatleri aklın en güçlü olduğu ve en açık bir sesle konuştuğun saatlerdir; gündüzleri ise uzun bir işler zinciri senin payına düşer. Ama [ister gece ister gündüz olsun,] seni ayakta tutanın adını an ve kendini tam bir bağlılıkla O'na ada. Doğuyu ve batıyı ayakta tutan O'dur: O'ndan başka ilah yoktur: bu nedenle, kaderini belirleme gücünü yalnızca O'na atfet."

(Müzzemmil 73:1-9)

Üçüncü Kur'an pasajı Muhammed Peygamber'i aktif olmaya ve pasiflikten kaçınmaya teşvik etmiştir:

"Ey [yalnızlığında] kuşatılmış olan! Kalk ve uyar! Ve seni ayakta tutanın yüceliğini yücelt! Ve iç benliğini arındır! Ve tüm kirlerden uzak dur! Ve vermekle kendine bir kazanç arama, fakat sabrederek seni ayakta tutana yönel."

(Müddessir 74:1-7)

Vahyin ilk örneklerinden biri, her Müslümanın her namazda birkaç kez okuduğu Fatiha Suresi'dir:

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla: Bütün övgüler, âlemlerin Rabbi, Rahmân ve Rahîm olan, kıyamet gününün Rabbi Allah'a mahsustur! Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz. Bizi dosdoğru yola ilet, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna, kınanmışların ve sapmışların yoluna değil!"

(Fatiha 1:7)

Muhammed'in misyonuna karşı ilk tepkisi ne oldu?

Vahiy gelmeden önce pasif olarak iyi bir insandı, vahiy onu aktif olarak iyi bir insana dönüştürdü. Pasif olarak iyi bir insan iken, Mekke'nin liderleri ona "Güvenilir Muhammed" olarak büyük saygı duyuyorlardı, ancak Kur'an sayesinde aktif olarak iyi bir insana dönüştüğünde, ona "ele geçirilmiş biri" dediler. Bu tür tutumların arkasındaki neden, başkalarının işine karışmayan münzevi bir insandan, davası uğruna ölmeye hazır tavizsiz bir insana dönüşmesi idi. Peygamberlik görevinden önce ne tek bir doğaüstü ya da istisnai bir şey yapmış ne de böyle bir olay başına gelmişti. Eğer böyle bir şey olsaydı, bu kesinlikle belgelenir ve ona karşı kullanılırdı. Ancak hiç kimse bunu söyleyemedi. Bunun yerine, sihir kullanarak baba ile oğulun ve karı ile kocanın arasını açtığını iddia ettiler. Düşmanlarının şaşkınlığını anlamak kolaydır, çünkü yeni Müslümanlar baskıya, zulme ve hatta işkenceye dayandılar ama yeni inançlarından vazgeçemediler. Mekkeli müşrikler sadece "İçlerine şeytan girmiş!" diyebildiler.

Acımasız ve tavizsiz bir tutuma tanık olan müşrikler, Peygamber Muhammed ve takipçilerine karşı dört aşamalı bir plan tasarladılar: 1) yeni inanç grubunu görmezden geldiler ve yok saydılar; 2) fakir ve zayıf Müslümanlarla alay ettiler; 3) Müslümanların sayısının artması, müşrikleri onlara iftira atmaya ve taciz etmeye zorladı; son olarak, 4) müşrikler fiziksel şiddet ve işkence uyguladılar. Muhammed'e tükürecek ve hakaretler yağdıracak kadar alçaldılar. Hatta o kadar ileri gittiler ki, *Kâbe'nin* yanında namaz kılarken Muhammed'in üzerine öldürülmüş bir devenin iç organlarını attılar.

Bununla birlikte, Muhammed Peygamber ilahi olarak görevlendirildiği misyonuna sadık kalmıştır. Kısa bir "bireysel davet" ("da'wah") döneminden sonra, "toplu davet" dönemine geçti.

Mekkelileri "Allah'tan başka ilah yoktur!" demeye çağırdı. Böyle deyin ve canlarınızı kurtarın!" Bu çağrıya ilk cevap veren grup, toplumlarındaki adaletsizlik ve eşitsizlikten samimi ve derin bir hoşnutsuzluk duyanlardı: Gençler, köleler, kadınlar ve ezilenler.

Mekke'de puta tapmayı açıkça kınayan 53. *Surenin* (Yıldız) vahyedilmesi müşrikler için bir dönüm noktası oldu: Müslüman toplumun savunmasız üyelerine - köleler ve korunmasız kabile üyeleri - fiziksel saldırılar ve saldırılar başlatıldılar. Baskıların ilerlediğini gören Muhammed Peygamber, bir grup Müslümanın o zamanlar adil bir Hristiyan kralın yönetimi altında olan Hristiyan Habeşistan topraklarına gitmesini sağladı. Bu grup orada 15 yıl kaldı ve Hayber Kalesi'nin fethinin ardından *hicri* yedinci yılda geri dönebildi. Bu fetih Medine'deki Müslüman toplum için bir dönüm noktası olmuş ve güvenli bir geleceği garanti altına almıştır.

Kur'an Peygamberimiz Muhammed hakkında ne diyor?

1. O ölümlü bir insandır (*Kehf* 18:110; *Fussilet* 41:6).
2. O, Allah'ın bir kuludur (*Necm* 53:10).
3. O bir peygamber ve bir elçidir (*Ali İmran* 3:144).
4. O, en güzel ahlak sahibidir (*Kalem* 68:4).
5. O, insanlar için bir rahmettir (*Enbiya'* 21:107).
6. O, Allah'ın son peygamberidir (*Ahzab* 33:40).

Kur'an neden şunu vurgular

Peygamber Muhammed'in insan doğası?

Gerçekten de, İslam'a girmenin "anahtarı" olan iki şahitlik, Muhammed Peygamber'in "Allah'ın kulu ve elçisi" olduğuna şahitlik etmeyi içerir. Böylece, şahitliğin ikinci kısmı Muhammed Peygamber'in insanlığını vurgular. Dahası, Allah

Muhammed'in Kur'an'daki insani kökenini ve doğasını vurgular:

"[Ey Peygamber] de ki: 'Ben de ancak sizin gibi ölümlü bir insanım.

(Kehf 18:110)

"Ve Muhammed yalnızca bir elçidir; [diğer] elçilerin hepsi ondan önce geçip gitmiştir: öyleyse, eğer o ölür ya da öldürülürse, ökçelerinizin üzerinde gerisin geri mi döneceksiniz? Ama kim ökçeleri üzerinde gerisin geri dönerse, Allah'a hiçbir şekilde zarar veremez - oysa Allah şükredenlerin karşılığını verecektir."

(Ali İmran 3:144)

Bu vurgu birkaç mesaj taşımaktadır:

1. *Peygamberi sevenler ve ona inananlar: Peygamberinizi tanrılaştırarak imanınızı zehirlemeyin.*

2. *Peygambere inanan ama onda bir rol model görmeyenler: "Ben onu örnek alamam" diyemezsiniz, çünkü o da sizin gibi bir insandı.*

3. *İnsanları umutsuzca günahkâr olarak görenler: Allah insanlara güvenir, çünkü insanlar o kadar iyidir ki, Allah onların hepsini kendi vekilleri olarak seçer ve istisnai olanları elçileri olarak seçer.*

Temel misyon neydi

Muhammed'in yerine getirdiği?

Muhammed'in yerine getirmesi gereken temel görev, kendisine ilahi vahyi ileten Allah'ın elçisi olarak hizmet etmektir. Bu elçilik aşağıdaki altı maddeyi içermektedir:

1. *Peygamberlik: Allah'ın ilahi rehberliğini insanlara ulaştırmak (A`raf 7:157-158).*

2. *Mesaj: En küçük bir ayrıntıyı bile eklemeyen veya atlamadan ilahi rehberliği iletmek (Ahzab 33:40).*

3. *Güzel örnek*: İnananlar için bir örnek ve rol model olmak (*Ahzab 33:21; 2:143*).

4. *Tebliğ ve davet*: İnsanları gönderilen ilahi rehberliği kabul etmeye çağırarak (*Şuara 26:214*).

5. *Öğretmek*: İlahi mesajı ona göre yaşayarak insanlığa öğretmek (*Bakara 2:151*).

6. *Açıklamak*: İlahi mesajı insanlara ayrıntılı olarak açıklamak (*Nuh 16:44*).

Kime gönderilmişti ?

O tüm insanlığa gönderilmiştir (*Enbiya' 21:107*), çünkü insanlar Kur'an'ın alıcılarıdır (*A'raf 7:158*). Kur'an, "Ey insanlar!" ve "Ey A demo ğ ulları!" gibi terimler kullanarak her bir insana hitap eder. İnsanların yaşamındaki gerçek küreselleşme Muhammed Peygamber'in misyonu ile başlamıştır.

Muhammed Mekke'de bir barış yanlısıydı;

Medine'ye göç ettiğinde neden barışın yerini savaş aldı?

Bu asılsız iddiayı kullanan oryantalistler, Muhammed Peygamber'in Medine döneminde gerçekleşen savaş ve kavgalara işaret e t m e k t e d i r l e r . Bu iddianın çürüklüğünü kanıtlamak için Muhammed Peygamber'in katıldığı savaşları tek tek inceleyelim:

Bedir savaşı savunma amaçlı yapılmıştı çünkü Mekkeli müşrikler Medine'ye saldırmayı planlıyorlardı. Saldıran asker sayısı savunma gücünün üç katıydı.

Uhud Savaşı savunma amacıyla yapıldı çünkü Mekkeliler Bedir'deki yenilgilerinin intikamını almak için Medine üzerine yürüyorlardı. Savaş Medine'nin yaklaşık 6 mil kuzeyindeki Uhud Dağı yakınlarında gerçekleşmiştir.

Hendek savaşı savunma amaçlı yapılmıştır çünkü tüm müşrik müttefik kabileler Medine'yi kuşatmıştır. Medineli Müslümanlar şehrin etrafına derin bir hendek kazdılar. Müşrikler kuşatmaya daha fazla devam edemediler ve kısa süre sonra geri çekildiler.

Hayber seferi: Hayberliler Mekkeli müşriklerle anlaşma yapmış ve Müslümanlarla yaptıkları anlaşmayı ihlal etmişlerdi. Medine bu nedenle vahayı kuşatmak için birlikler gönderdi. Hayberliler kuşatmaya dayanamayacaklarını anladılar ve vahayı gönüllü olarak Müslümanlara teslim ettiler.

Mekke'nin Fethi: Bu olay, İslam'ın merkezi ve *Kâbe*'ye ev sahipliği yapan Mekke'nin şirkten temizlenmesi ve sakinlerinin kurtarılması için planlanmıştır. Bilindiği gibi fetih, bir damla kan bile dökülmeden gerçekleştirilmiştir. Hazreti Muhammed, "Bugün intikam günüdür!" diye bağırdığı için bir birlik komutanının rütbesini anında indirdi.

Huneyn Savaşı, Müslümanlar ile Arap Yarımadası'ndaki diğer tüm müttefik kabileler arasındaki son restleşmeydi. Konunun tanınmış akademisyenlerinden Profesör Dr. Muhammed Hamidullah'a göre, tüm bu savaşlarda her iki tarafın toplam kayıp sayısı yaklaşık 200 kişiydi.

Kur'an'daki bağışlama ve hoşgörü teşvikinin Mekke dönemiyle sınırlı olduğunu iddia etmek de yanlıştır. Medine Yahudilerinin özelde Muhammed Peygamber'e genelde ise Müslümanlara karşı çeşitli entrikalar çevirdiği tarihi bir gerçektir. Aşağıdaki âyet, Müslümanlarla Yahudiler arasında saldırmazlık anlaşması olmasına rağmen, Müslümanların düşmanlarıyla birlikte onlara saldırmak için entrikalar çevirmelerine rağmen Yahudilere karşı bağışlayıcı ve anlayışlı olmayı emreder:

"Sonra, verdikleri sözü bozdukları için onları reddettik ve kalplerini katılaştırdık - [öyle ki şimdi] [vahyedilen] sözlerin anlamını çarpıtıyorlar, onları bağlamlarından koparıyorlar; ve kendilerine akıldan tutmaları söylenen şeylerin çoğunu unuttular; ve pek azı dışında hepsinden her zaman hainlik göreceksin. Fakat affet

Ve sakin: Şüphesiz Allah iyilik yapanları sever." (Maide 5:13)

Müslümanlara "öfkelerini kontrol altında tutmalarını" emreden aşağıdaki âyet de Peygamber'in Medine döneminde nazil olmuştur:

"[Onlar] bollukta da darlıkta da [O'nun yolunda] harcarlar, öfkelerini yenerler ve arkadaşlarını affederler, çünkü Allah iyilik edenleri sever."
(Ali İmran 3:134)

Muhammed neden " Peygamberlerin sonuncusudur?"

Muhammed, insanlığın kolektif vicdanının olgunluğa eriştiği bir dönemde gönderilmiştir. Muhammed'in peygamberler zincirinin son halkası olması -Kur'an dilinde "Peygamberlerin Mührü" (Ahzab 33:40)- insanlığın tarihin yeni bir sayfasına geçtiğini gösterir. İnsanlığa artık peygamber gelmeyeceği gerçeği, ilahi rehberliğin artık kitaplarda ve diğer bilgi taşıyıcılarında kaydedilen ilkeler, prensipler ve doktrinler olarak tamamen teslim edildiğini gösterir. Açıktır ki bu, insanlık tarihinde değer merkezli bir dünyayı insan merkezli bir dünyaya önceleyen yeni bir aşamadır.

Müslümanlar peygamberlerine tapıyorlar mı?

Kesinlikle yapmazlar, çünkü böyle bir şey İslam'ın temel tevhid öğretisiyle çelişir. Eğer bir Müslüman Allah'tan başka herhangi birine veya herhangi bir şeye taparsa, bu İslam'daki en büyük günahlardan biri olan *şirk* (çok tanrıcılık) olarak kabul edilir. Söz konusu kişinin Muhammed Peygamber ya da bir başkası olması fark etmez. İslam, insanlara ibadet edilmeye layık tek bir ilah olduğunu öğretir: Aziz ve Celil olan Allah. Müslümanlar kıldıkları her namazda aşağıdaki sözü birkaç kez tekrarlarlar: *"Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz."* (Fatıha 1:4) Bu nedenle, Allah'tan başka herhangi birine veya herhangi bir şeye ibadet etmek, onların ilahlığını iddia etmekle eşdeğerdir,

Bu da Allah'a ortak koşma girişimidir. Sonuç olarak, İslam'ın bu temel ilkesini ihlal etmek, kişinin İslam'ın katından kovulmasıyla sonuçlanacaktır.

Bunun pratik kanıtı nedir?

Muhammed'in insanlığa örnekliği?

Muhammed, Kur'an'ın mesajını insanlara iletmekle kalmamış, tüm peygamberlik hayatını bu ilahi kitaba göre yaşamıştır. Bilindiği gibi o, Kur'an'ın ilk alıcısı ve muhatabıdır. Eşi Aişe'nin, "Onun davranışları ve tavırları Kur'an'dı" dediği rivayet edilir (İbn Hanbel, 6/91). Kur'an dinin teorisinin kaynağı, Muhammed'in hayatı ise pratik yönüdür. Kur'an, Muhammed'in kişiliğini şekillendirmiş ve onun pratik bir örnek olmasını sağlamıştır. Kur'an, içeriğine erişilemeyecek ya da ulaşılamayacak bir "tabu kitap" değildir; tam tersine o bir hayat kitabıdır. Kur'an, insanlar için kolayca erişilebilir ve anlaşılabilir bir şekilde indirilmiştir. Bu içerik erişilebilirliği, onun bir yaşam tarzı olarak uygulanabilirliğine de dönüşür. Hazreti Muhammed'in yaşam biçimi, bu yaşam biçiminin tam bir somut örneğidir.

Sünnet ve hadis terimleri ne anlama gelmektedir?

İslam alimleri, Muhammed Peygamber'in yaşadığı hayat tarzına "sünnet" adını verirler; bu, Kur'an'ın onun hayatında vücut bulmuş halidir. (Kur'an da *sünnet* terimini kullanır, ancak sadece Allah ile ilgili olarak ve alimler tarafından *sünnet olarak* adlandırılan Muhammed Peygamber'in yaşam tarzıyla hiçbir bağlantısı yoktur). *Sünnet* terimi başlangıçta Muhammed Peygamber'in son 23 yılını ifade etmek için kullanılmıştır, Yani peygamber olduğu zaman. *Sünnet* başlangıçta Muhammed'in bir insan, bir Arap veya bir Mekkeli olarak gözlemlediği yaşam tarzını içermiyordu. Ancak yüzyıllar geçtikçe, hayatının bazı genel yönleri de terimin anlamına dahil edildi.

"Hadis", bir yandan Muhammed Peygamber'i n çağdaşları tarafından aktarılan kayıtlı yaşam öyküsü, diğer yandan da ona atfedilen sözlerdir. Dönemin yazılı kayıt uygulamalarının gevşekliği nedeniyle, ona atfedilen bazı sözler gerçek olabilir; ancak, tam da belgeleme sorunları nedeniyle, bazıları onun sözleri olmayabilir veya hatta düpedüz uydurma olabilir.

Dolayısıyla, *sünnet* "eylem" anlamına gelirken, *hadis* "söz" anlamına gelir. Bazı *hadisler sünneti* içerirken bazıları içermez. Kur'an, herhangi bir hadisin gerçekliğini tespit etmek için nihai standarttır. Muhammed'in hadisi olduğu iddia edilen bir metin Kuran'la çelişmiyorsa, bir sonraki adım rivayet zincirinde bildirilen kişilerin güvenilirliğini doğrulamaktır.

Muhammed'in eylemlerinde ilahi olarak ilham edilen eylemler ile beşeri gelenekler arasında nasıl ayırım yapılır?

Belki de bu soruya yanıt vermenin en iyi yolu bir örnek vermektir: "Muhammed'in giydiği türden kıyafetler giymek *sünnet* midir?" Bu sorunun cevabı "Muhammed'in kıyafetleri peygamberlik öncesi hayatında ve sonrasında farklılık göstermiş midir? Yaşadığı toplumdaki diğer insanlardan farklı kıyafetler giymiş midir?" Böyle bir sorunun cevabı kesin bir "Hayır!"dır. Dolayısıyla, Muhammed Peygamber'in kıyafeti "gelenek" ile ilgilidir, dolayısıyla peygamberlikle ilgili bir ibadet değil, insani bir eylemdir.

Muhammed Peygamber İbrahim Peygamber'in soyundan mıdır?

Müslümanlar arasında Muhammed Peygamber'in, İbrahim Peygamber'in karısı Hacer'den olan oğlu İsmail aracılığıyla İbrahim Peygamber'in soyundan geldiği kabul edilir. Muhammed'in döneminde yaşamış olan Yahudilerin de bu görüşte olması dikkat çekicidir. Muhammed Peygamber'in soyağacı 21st atası Adnan'a (M.Ö. 1. yüzyıl) kadar uzanmaktadır.

İslam'da İbrahim Peygamber'e bu kadar büyük bir saygı duyulmasının nedeni nedir?

İbrahim Peygamber, *Kâbe*'yi yeniden inşa eden "peygamberlerin babası" olarak adlandırılır (*Bakara* 2:127). Kur'an ayrıca onu tıpkı Muhammed Peygamber gibi öykünülmesi gereken "güzel bir örnek" olarak adlandırır (*Mümteherine* 60:4). Kur'an, İbrahim Peygamber'in kayıtsız şartsız bir teslimiyetin ve sarsılmaz bir imanın sembolü olduğunu ve haklı olarak "Allah'ın dostu" olduğunu söyler (*Nisa'* 4:125).

Referanslar var mı

Hristiyan kaynaklarında Muhammed Peygamber?

Kur'an, Tevrat ve İncil'in Muhammed Peygamber'in misyonuna dair müjdelere içerdiğini belirtir (*A'raf* 7:157 ve *Saf* 61:6). Kutsal Kitap kaynaklarına ilişkin bilgiler aşağıdaki beş kategoride sınıflandırılabilir:

1. Yuhanna İncili'nde İsa'dan sonra gelecek olan Paracletos'a çeşitli atıflar vardır (Matta 14:16-17, 25-26, 30; 15:26; 16:12-15, 17). Bu sözcüğün anlamı Aramice'den Süryanice'ye, oradan da Grekçe'ye çevrilirken anlam kaymasına uğramıştır. Süryanice'deki orijinal sözcüğe ulaşmak için yoğun çaba harcayanlar "çok övülen" anlamına gelen Munhamanna sözcüğünü bulmuşlardır. Bu kelimenin sıfat ve isim karşılıkları "Ahmed" ve "Muhammed" "dir, yani "öven" ve "övülen" anlamına gelir ki bunlar son Peygamber'in isimleridir. Muhammed'in yaşadığı dönemde Habeşistan'ın Hristiyan kralı olan Nejaşi, Hristiyanlığın kendi kaynaklarında son Peygamber'in bir tasvirinin bulunduğunu doğrulamıştır.

2. Yuhanna İncili'nde, dönemin rahipleri ve Levilileri Vaftizci Yahya'nın Mesih mi, İlyas mı yoksa "o Peygamber" mi olduğunu sorarlar. Vaftizci Yahya bunların hiçbirini olmadığını söyleyince Ferisiler onu sorguya çekerler: "Madem Mesih, İlyas ya da Peygamber değilsin, o halde neden vaftiz ediyorsun?" (*Fatiha* 1:19-25). İşte burada,

Mesih, Meryem oğlu İsa'dır; İlyas, peygamber İlyas'tır; ve "o Peygamber", "övlümüş olan" Muhammed olacaktır.

3. Luka İncili'nde Eudokia'ya bir atfı vardır. Bu kelimenin aslını bulma çabaları çıkmaza girmiştir. İncil uzmanı olan ve daha sonra İslam'ı seçerek Abdul Ahad Dawood adını alan Rahip David Benjamin Keldani, bu kelimenin asıl anlamının Muhammed'e eşdeğer olduğunu öne sürmüştür (Dünya Kutsal Kitaplarında Muhammed - Cilt II)

4. Barnaba İncili, Papa Gelasius 496 yılında Decretum Gelasianum'da reddedilmiş bir kitap olarak ilan edene kadar kutsal İncillerden biri olarak kabul edilmiş ve Hıristiyan kiliselerinde okunmuştur. İncil, Muhammed Peygamber'den gerçek Arapça ismiyle bahseder. Bu İncil'in orijinal metni tarih boyunca pek çok kazaya uğramıştır ve sadece 14-16. yüzyıla tarihlenen İtalyanca çevirisi mevcuttur. Ayrıca 18. yüzyıla ait bir İspanyolca nüsha da kaybolmuştur. Oxford Üniversitesi tarafından İspanyolca nüsha temel alınarak yayımlanan bir baskı, iki nüsha dışında toplanmış ve gizlenmiştir. Kilise'nin ona karşı yürüttüğü yıkıcı politikanın açtığı yaralar nedeniyle, Barnabas İncili'nin günümüzde sadece bazı tercüme metinleri bulunmaktadır. Kilise'nin bu İncil'e yönelik mevcut politikası, "gerçek olmadığını" iddia ederek onu onaylamamaktır.

5. Arapça "İncil" kelimesinin anlamı, yani Kur'an'ın "Müjde" için kullandığı kelime: "İncil" kelimesinin anlamı üzerine yapılan tüm araştırmalar "müjde, gelecek iyi haber" sonucunu vermektedir. İncil'in vaat ettiği gelecek müjdesi ne olabilir? Kur'an bu soruya 61:6'da "Ahmed" (Hz. Muhammed'in diğer adı) ile cevap verir.

Neden bir kişi Müslüman olamaz?

İsa'ya ve Musa'ya da inanıyor mu?

Kur'an Müslümanlara "Allah'ın elçilerinden hiçbirisi arasında ayırım yapmayız" demeyi öğretir. (Bakara 2:285) Bu nedenle, her ne kadar bir kişi Muhammed'in peygamber olduğuna içtenlikle inansa da

Allah'ın elçisini, Musa'yı veya Meryem oğlu İsa'yı inkâr etmek veya inanmamak, onu gerçek bir Müslüman olarak diskalifiye edecektir. Yukarıda alıntılanan âyet delil olarak yeterlidir.

Eğer insanlar Rab'be içtenlikle inanıyorlarsa, O'nun elçilerinden bazılarına inanıp bazılarını inkâr etmeleri mantıksızdır. Allah'ın elçileri arasında ayırım yapmak, esasen insanların tercihlerini Allah'ın tercihlerinin önüne geçirmekle eşdeğerdir ki bu da büyük bir sorundur. Gerçek iman biz insanların "iman" dediği şey değil, Allah'ın bizim için tanımladığı şeydir.

Kur'an'da İsa'nın ve Muhammed'in anneleri karşılaştırıldığında nasıl bir sonuç çıkar?

"Kur'an'da Muhammed'in annesiyle ilgili kaç âyet vardır?" sorusunun cevabı çok nettir: "Hiç!" Kur'an'ın tamamında Muhammed Peygamber'in annesi Amine hakkında tek bir âyet bile yoktur. Kur'an'ın ilahi kaynaklı olduğuna inananlar bu konuda olağanüstü bir şey görmezler. Çünkü Kur'an ilahi ilhamla yazılmış bir kitaptır ve Muhammed Peygamber metne hiçbir katkıda bulunmamıştır. Bu açıdan bakıldığında, Kuran'ın Muhammed Peygamber'in kişiliğinden ya da özel yaşamından bağımsız olduğunu görebiliriz. Muhammed'in hayatındaki en neşeli ve kederli olaylardan bile Kuran'da bahsedilmez. Örneğin, ilk eşi Hatice'nin ölümü... kendisini düşmanlardan koruyan çok sevdiği amcası Ebu Talib'in ölümü... üç yıl süren ekonomik boykotta karşılaştığı zorluklar... Taifte kendisine atılan taşlar... eşleriyle evlenmesi... kızlarının birbiri ardına ölmesi... en sevdiği torunlarının doğumu... oğlu İbrahim'in doğumu ve onu ağlatan sadece iki yıllık yaşamı...

Kur'an'da Âmine hakkında tek bir âyet bile yoksa, İsa'nın annesi Meryem'in kişiliğinden ve hayatından bahseden kaç âyet vardır? Cevap, en az 110 Kur'an âyetidir! Emin olmak için, 98 âyeti olan "Meryem" adında bütün bir sûre vardır. Ayrıca,

Enbiya' 21:91; Mü'minin 23:50; Bakara 2:253; Ali Âl-i İmrân 3:35-37, Şûrâ 42-47; Nisa 4:156, 171 ve bu surenin dışında Maide 5:75, 110 da ondan bahseder. "Meryem oğlu İsa" ile ilgili âyetleri de bu hesaba katarsak, Kur'an'da Meryem'den söz eden âyetlerin sayısı katlanarak artar.

Kur'an neden İsa Peygamber'den "Meryem oğlu" olarak söz eder?

Kur'an teriminin içerdiği üç mesaj vardır
"Meryem oğlu İsa" üç farklı insan grubu için kullanılmıştır:

1. *Yahudiler:* Kur'an onların Meryem'in hamileliğine dayandırdıkları iftiralarını çürütür. Başka bir deyişle, "O bir iffet örneği ve bir peygamberin annesiydi."

2. *Hristiyanlar Teslis'e inanırlar:* Kur'an, "İsa Allah'ın oğludur" iddiasını çürütür ve "Hayır, İsa Meryem'in oğludur, Allah'ın elçisi ve kuludur!" gerçeğini ortaya koyar.

3. *Erkekleri yücelten Romalılar:* Kuran, tarih üzerinde böylesine derin bir etki bırakan İsa'yı bir kadına atfederek, ataerkil Roma'nın erkek merkezli sistemini açıkça reddetmektedir.

Kur'an ne diyor

İsa'nın çarmıha gerildiği iddiası hakkında ne düşünüyorsunuz?

Kur'an, Meryem oğlu İsa'nın karşılaştığı sonuçları tartışırken şunları söyler:

"... Onu öldürmediler ve onu çarmıha da germediler, ama bu onlara sadece öyle göründü; ve gerçekten, bu konuda çelişkili görüşlere sahip olanlar, bu konuda [gerçek] bir bilgiye sahip olmadıkları ve sadece zanna uydukları için gerçekten şaşırmışlardır. Çünkü onu kesinlikle

öldürmediler."

(Nisa 4:157)

Âyetin vurgusu, söz konusu konunun Yahudiler olduğunu göstermektedir.

Hristiyanlar ve Yahudilerin iddialarını reddeder. Eğer İsa gerçekten çarmıha gerildiyse,

Bu da kötülüğün iyiliğe üstün geldiği anlamına gelir. Kur'an böyle bir tezi çürütür ve Yüce Allah'ın kötü niyetli kullarına kesinlikle üstün gelebileceğini gösterir.

Pavlus tarafından Hristiyan inancına dahil edilen İsa'nın çarmıha gerilmesi dogması, ruh ve bedenın yan yana getirilmesine dayanır. Bu dogma, bedenın tamamen kötü ve saf olmadığını savunan düalist ve gnostik unsurlara sahiptir. Aynı zamanda bu tez, acı çekmeyi kurtuluş için bir ön koşul olarak sağlam bir şekilde yerleştirir. Kur'an, acı çekmek ile kurtuluş arasında doğrudan bir bağlantı olmadığını savunur. Yukarıdaki tezin aksine, Kur'an inananlara Allah'a şöyle dua etmelerini öğretir: *"Ey bizi ayakta tutan! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru."* (Bakara 2:201)

Kuran ayrıca İsa'nın çarmıha gerilmesini de reddeder: *"... Onu öldürmediler, çarmıha da germediler, ama bu onlara sadece öyle göründü..."* (Nisa' 4:157)

Kur'an İsa'nın sonu hakkında ne diyor?

"Ey Peygamber, seni inkâr edenlere hatırlat ki, Biz senden önce hiçbir ölümlüye ebedî hayat vermedik." (Enbiya' 21:34)

ve

"Her insan ölümü tadacaktır."

(Ali İmran 3:185; Enbiya' 21:35, Ankebut 29:57)

Bu ayetler, ölüm yasaı fizik ve biyolojik bir yasa olduğundan, her bir insanın yasalarına uyduğu ölümden bahsetmektedir. İster peygamber, ister saygın bir kişi, ister genç, ister yaşlı olsun, hiç kimse bu yasadan kaçamaz. Dolayısıyla, ölümlü Meryem'in oğlu İsa da bu kesin, değişmez ve evrensel yasanın bir istisnası değildir.

Kur'an'da insanoğlunun ölümlülüğünden bahseden pek çok âyet bulunmakla birlikte, aşağıdaki âyette özellikle İsa'nın ölümlülüğünden bahsedilmekte ve onun şöyle dediği aktarılmaktadır:

"Aralarında yaşadığım sürece yaptıklarına tanıklık ettim; ama beni öldürdüğünden beri, onların koruyucusu yalnızca Sen oldun: çünkü Sen her şeye tanıksın." (Maide 5:116-118)

"Beni sen öldürdün" ifadesi, onun taraftarları arasında yaşadığını ve herhangi bir insan gibi öldüğünü açıkça gösterir. Ve aşağıdaki âyet, İsa'nın mucizevi bir şekilde çarmıha gerilmekten kurtulduktan sonra yaşadığı hayatı iyi bir şekilde örneklendirebilir: *"Musa'yı nasıl yücelttiyse, Meryem'in oğlunu ve annesini de [lütûfumuzun] bir sembolü kıldık ve her ikisini de kalıcı bir huzur ve tertemiz pınarların bulunduğu yüce bir yere yerleştirdik."* (Mü'minun 23:50) Âyette bahsedilen "yüce yer", bazı Kur'an tefsirlerinin öne sürdüğü gibi, Meryem'in İsa'yı doğurduğu yer olamaz, çünkü o dönemde İsa peygamber ilan edilmemişti; İsrailoğullarının düşmanlığıyla karşı karşıya değildi; çarmıha gerilme ve ölümle tehdit edilmemişti. Bu nedenle bu âyette, İsa ve annesinin düşman tehlikesinden kurtulduktan sonra ikamet ettikleri "yüce bir yerden" bahsedilmektedir.

Ahiret inancı İslam'da gerekli midir?

Bu sadece gerekli değil, aynı zamanda kaçınılmazdır. Her şeyin bir ruhu vardır; bu dünyanın ruhu ise ahirettir. Ahiret olmasaydı bu dünya ruhsuz bir beden olmazdı da ne olurdu? Nasıl ki ruh bedeni terk ettiğinde beden kokarsa, ahiret olmadan da dünya hayatı dayanılmaz bir koku yayar.

Her şeyin iki kutuplu olduğu iddia edilebilir: görünen ve görünmeyen, ahlaki ve maddi. Ancak bir argüman kesindir: herhangi bir şeyin görünmeyen ve ahlaki yönü, görünen ve maddi yönünden çok daha değerli, etkili, büyük, güçlü ve kalıcıdır. Ruhun bedenle ilişkisi, aklın kaslarla ilişkisi, elektriğin kablolarla ilişkisi ve enerjinin maddeyle ilişkisi buna örnektir.

Vahye dayalı her inanç sistemi ahiret hayatını gerçek hayat olarak kabul eder. Dünya hayatı fani ve geçicidir. Geçici olan her şey istikrarsızdır, süresizdir ve kusurludur. Her varlığın bir ruhu vardır. Dünyanın ruhu insandır. Ahiretsiz dünya, ruhsuz ve cansız bir beden olur. Kur'an bu dünya hayatını "oyun ve eğlence" olarak adlandırır; ancak ahiretle birlikte bu dünya bir anlam ve amaç kazanır.

Ahiret'e olan inancın özü nedir?

1. *Ahiret inancı, adalet inancıdır:* Ahirete iman, insanın dünya hayatı boyunca işlediği önemsiz de olsa her bir eylemden dolayı Rabbinin huzurunda hesaba çekileceği Hesap Günü'ne inanmaktır.

2. *Ahiret inancı, aktif bir vicdan için tesellidir*: Haksızlık ve zulüm yapanların yaptıkları yanlarına kâr kalsa ve hesap sorulmasa hiçbir vicdan rahat etmez. İyiliği de kötülüğü de eşit değerde tutmak, iyilik yapanları cezalandırıp kötülük yapanları ödüllendirmekle eşdeğerdir.

3. *Ahirete iman, insan onuruna imandır*: İnsanın diğer canlılardan farkı, ölümden dirildikten sonra yaşayacağı ebedi hayattır. Eğer ölüm insanın hayatının sonu olsaydı, o zaman insanın sıradan bir solucandan farkı kalmazdı. Böyle bir durumda, "Ben nereden geldim?" gibi varoluşçu sorular üzerine kafa yormanın hiçbir anlamı ve anlamı kalmazdı. Neden varım? Nereye gidiyorum?" gibi sadece insanların sorabildiği sorular üzerine kafa yormanın bir anlamı ve manası olmazdı.

4. *Ahirete iman, bu hayatın ciddiyetine imandır*: Bu dünya bir sonraki yaşamın tarlasıdır: kim iyi hasat için endişeleniyorsa, toprağı düzgün işlesin.

Ahiret'e inanmanın amacı nedir?

Ahirete iman, İslam'da Allah'a imandan sonra gelen ikinci şarttır. Kur'an bu iki inanca birlikte o kadar sık atıfta bulunur ki vahiyden ilham alan bir akıl, birinin diğeri olmadan var olabileceğini düşünemez.

Ama neden böyle? Çünkü öyle olmasaydı, Allah inancının kişinin hayatında somut bir karşılığı olmazdı. Soyut Allah inancı ancak ahiret inancı ile birleştğinde insan hayatında gerçekçi bir ahlaki rehber haline gelebilir. İnsan Allah'a karşı sorumludur. Kişinin Allah'a karşı sorumluluk bilincinin - "takva"- temeli de işte bu inançtır. Çünkü insan ancak ahirete inandığında, dünya hayatında yaptıklarından sorumlu tutulduğunda "Allah bilinci" onu sözde ve eylemde "ahlak bilincine" götürür. Sorumluluk vicdani bir tercihtir, sorumsuzluk ise karşı kutupta yer alır.

Suyu getirenle testiği kıranın aynı değerde tutulduğu bir dünyada, su getirmeye gönüllü kimse bulunmayacağı kesindir. Benzer şekilde, Allah'ın koyduğu sınırlara uygun yaşayanlar ile sadece nefislerinin sesini dinleyerek yaşayanlar eşit olamaz:

"Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için çaba harcayan kimse, Allah'ın kınamasını hak etmiş ve varacağı yer cehennem olan kimse gibi olur mu? - Ve yolculuğun sonu ne kötüdür!" (Ali İmran 3:162)

Kur'an'a göre ahiretteki ödül ve ceza, cennet ve cehennem nedir?

Ahiretteki ödül cennet, ceza ise cehennem ateşidir. Kur'an, cennetten ayrıntılı olarak bahseder. İşte birkaç âyet:

"Ama kendisine doğru yol gösterildikten sonra Elçi'den uzaklaşarak inananların yolundan başka bir yol izler - Biz onu kendi seçtiğine bırakırız ve onu cehenneme sokarız; yolculuğun sonu ne kötüdür!" (Nisa, 4:115)

"Hakikati inkara şartlanmış olanların yeryüzünde dilediklerini yapabileceklerini sanmaları seni aldatmasın: Bu, kısa bir eğlenceden ibarettir; sonunda varacakları yer cehennemdir - ve ne kötü bir dinlenme yeridir! Oysa Rablerinin bilincinde olanlar için, içinden ırmaklar akan, içinde ebedi kalacakları cennetler vardır: Allah'tan bir hoşnutluk. Ve Allah katında olanlar, gerçek müminler için daha hayırlıdır.

erdemlidir."

(Ali İmran 3:196-198)

"Ve [tüm bu inananlara gelince,] hiçbir insan, yaptıklarına karşılık olarak [ahirette] onları bekleyen, henüz gizli olan mutlulukları hayal edemez."

(Secde 32: 17)

"İman edip salih ameller işleyenlere gelince, yaptıklarının karşılığı olarak Allah'tan bir hoşnutluk olarak onları dinlenme cennetleri beklemektedir.

Oradan çıkmaya çalışacaklar, ama tekrar oraya atılacaklar ve onlara, 'Yalan saydığınız bu ateş azabını tadın' denilecek." (Secde 32:19-20)

"[Ama] 'Bizim Mevlâmız Allah'tır' deyip sonra da doğru yolda sebatla yürütenlere gelince, onların üzerine melekler sık sık iner ve şöyle derler: 'Korkmayın, üzülmeyin, size vaat edilen cennetle müjdelenin! Biz bu dünya hayatında size yakınız ve gelecek hayatta da öyle olacağız; ve o [gelecek hayatta] ruhlarınızın arzulayabileceği her şeye sahip olacaksınız ve çok bağışlayıcı, lütuf dağıtıcısı olan O'ndan hazır bir karşılama olarak, dua ettiğiniz her şeye sahip olacaksınız!'" (Fussilet 41:30-32)

"Böylece Allah onları o günün sıkıntılarından koruyacak, onlara aydınlık ve sevinç verecek, sıkıntılara karşı gösterdikleri sabra karşılık onları bir bahçe ve ipekten giysilerle ödüllendirecektir." (İnsan 76:11-12)

"Ama o ne zaman üstün gelse, yeryüzünde bozgunculuk çıkarır, ekini ve nesli yok eder; Allah ise bozgunculuğu sevmez. Ve ne zaman ona, 'Allahtan kork' denilse, sahte gururu onu günaha sürükler: bu yüzden onun payı cehennemdir - ve ne kötü bir dinlenme yeridir!" (Bakara 2:205-206)

"Ve ölümsüz gençler onları beklerler: onları gördüğün zaman, saçılmış inciler sanırsın; ve orada [olan herhangi bir şeyi] gördüğün zaman [sadece] mutluluk ve aşkın bir alem görürsün." (İnsan 76:19-20)

"[O gün] şüphesiz cehennem [hakikati inkâr edenler için] hazır beklemektedir. Onlar orada uzun süre kalacaklardır. Orada ne bir serinlik tadarlar, ne de susuzluklarını giderecek bir içecek; sadece yakıcı bir ümitsizlik ve buz gibi bir karanlık: [günahlarının] karşılığı!" (Nebe' 78:21-26)

Kur'an "ebedi kurtuluş" hakkında ne diyor?

"Ebedi kurtuluş" kavramıyla ilgili olarak Kur'an, Kur'an'a inananlara ve diğer inanan gruplara şunları söyler:

"Kim bir kötülük yaparsa onun karşılığını görecektir, onu Allah'tan koruyacak ve ona yardım edecek kimse bulamayacak, kim de -erkek olsun, kadın olsun- elinden geldiği kadar iyilik yapar ve mümin olursa cennete girecek ve bir hurma taşının oyuğunu dolduracak kadar bile haksızlığa uğratılmayacaktır. Bütün varlığını Allah'a teslim eden, iyilik yapan ve Allah'ın İbrahim'i sevgisiyle yücelttiğini görerek batıl olan her şeyden yüz çeviren İbrahim'in dinine uyan kimseden daha güzel sözlü kim olabilir? Çünkü göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ındır ve şüphesiz Allah her şeyi kuşatmıştır.

her şey."

(Nisa' 4:123-126)

VAROLUŞ VE INSAN VARLIKLAR

Kur'an varoluşu nasıl tarif eder?

Birbirinden farklı iki tür varoluş vardır farklı doğaları vardır:

1. *Mutlak ve sonsuz varoluş*: Yaratıcının varlığı. Başlangıcı ve sonu olmayan temel ve özsel bir varlıktır. Zamandan ve mekândan bağımsızdır, çünkü zamanı ve mekânı yaratan O'dur. Kendi kendine var olan bir varlıktır ve yokluğu tasavvur edilemez. O'nun varlığını kanıtlamak için felsefi veya mantıksal açıklamalar aramaya gerek yoktur, çünkü O'nun varlığı insanlara evren ve kendi vicdanları aracılığıyla bildirilmektedir. Var olan her şey O'nun varlığının bir kanıtıdır.

2. *Yaratılmış varlık*: diğer her şeyin varlığı. Yaratılmış varlıkların varlığı zorunlu değildir ve Yaratıcının varlığına bağlıdır. Yaratılan varlık, Allah'ın dilediği zaman, dilediği yerde ve dilediği sürece vardır. Yaratılmış varlığın varlığı mümkün olduğu gibi yokluğu da mümkündür.

Kur'an ne diyor?

varoluşun başlangıcı ve sonucu?

Yaratıcı'nın varlığının başlangıcı ya da sonu tartışma konusu değildir, çünkü başlangıçlar ve sonlar yalnızca zaman ve mekanla sınırlı varlıklar için geçerlidir; zaman ve mekânı fiilen yaratmış Olan için bu konu söz konusu değildir. Zamanın ve mekânın Yaratıcısı aynı zaman ve mekânın içine hapsedilemez.

Yaratılan her varlığın kesin bir başlangıcı vardır ve başlangıcı olan tüm varlıklar kaçınılmaz olarak bir sonla karşılaşacaktır. İnsanoğluna barınma imkânı sağlayan evren ve galaksinin de insanoğlu gibi bir ömrü vardır.

Sadece Allah'ın varlıkları yoktan var edebileceği İslami bir dogmadır. Termodinamiğin birinci yasası, insanların kesinlikle yoktan enerji yaratamayacağını kanıtlamaktadır. Yaratılan her şeyin sınırlı bir ömrü vardır. Termodinamiğin ikinci yasası - entropi yasası - bu gerçeğin fizikteki tezahürüdür. Sadece insanlar değil, enerji de sonludur, çünkü o da yaratılmıştır. Kur'an, nihai kozmik varış noktasının mutlak sifıra ulaştığı bu durumu "Son Saat" olarak adlandırır. Dünyanın kaçınılmaz olarak yalnızca Allah'ın bildiği bir günde son bulacağı bu zaman hakkında birçok âyet vardır.

Sonuç olarak: Yaratıcı, varlıkta sadece kiracı olan yaratılmış varlıkların ev sahibidir. Kur'an'a göre Allah bize şah damarımızdan daha yakındır. Dolayısıyla, Allah yürüyerek gidilebilecek bir yerde olmasa da, O'na doğru çabalayanlar O'na ulaşabilir.

İslam'da Allah insan ve doğa arasındaki hiyerarşik düzen nasıldır?

İslam'da bu hiyerarşinin sıralaması şu şekildedir: Allah, insanlar ve sonra doğa. Hiyerarşinin en üstünde "üstün varlık" olan Allah, en altında ise "aşağı varlık" olan dünya yer alır. Dolayısıyla insana düşen görev, ilahi emrin rehberliğinde Allah'ın yaratılış amacına uygun bir hayat yaşamaktır. Peygamber Muhammed'in dediği gibi, "Dünya ahirete ulaşmak için bir araç ve ekim tarlasıdır." Kur'an, insanları dünyada Allah'ın vekilleri olarak görür (*Neml* 27:62). Başka bir deyişle, "Allah insanlara dünyayı emanet etti ve onlardan onu korumalarını ve geliştirmelerini istedi." Vekil, adalet ve hakikate (*tevhid*) dayalı bir hayat kuran ve yaşayan bir koruyucudur. Bu sorumluluk şunları amaçlar

"Bir rol model inşa etmek." İnsanlar arasında bu sorumluluğu yerine getirmelidir (*Ali İmran 3:104*).

İslam'ın doğaya ve diğer canlılara bakış açısı nedir?

Allah doğayı insanlara emanet etmiştir: o bizim mülkiyetimizde değildir ve biz ona sahip değiliz. Allah doğayı, dünya ve ahiret mutluluğu için kullanmak üzere insanın hizmetine vermiştir (*Hac 22:65*).

Dünya ve içindeki şeyler İslam'da hoş karşılanmıyor mu?

Dünya ve dünyevi şeyler özünde kötü olarak görülmez ve onaylanmaya tabi değildir. Düalizm ve Gnostisizm'den etkilenen dinlerin iddia ettiği gibi, dünya ve maddi şeyler kesinlikle şeytani veya özünde kötü değildir. Allah onları biz insanları sınamak için kullanır. Eğer bir insan bu sınavı onurlu bir şekilde geçmek istiyorsa, dünyayı ve dünyevi şeyleri, kendilerinden sorumlu tutulacakları emanet edilmiş değerli eşyalar olarak görmelidir. Dolayısıyla onlara kendi malıymış gibi davranmamalı, her istediğini yapabilmelidir.

İslam'da refah ve zenginliğe sahip olmak kınanmaz; aksine bunlara bağlanmak kınanır - bu dünyevileşmektir! İnsanın dünyevileşmesi, atın binicisinin üzerine binmesine benzer. Atın binicisine yüklendiği gibi dünyevileşme de insana mülkiyet yükler ve her türlü kötülüğe yol açar. Peygamberimizin ifadesiyle, dünya malını bize emanet edilmiş bir şey olarak görmek ve ona bağlanmaktan kaçınmak "fakîr" olmak olarak bilinir. *Fakihlik*, tüm dünyanın hazinelerine sahip olsanız bile servetinizin sizi ele geçirmesine izin vermediğiniz manevi bir durumdur.

Kur'an neden insanları dünya mallarını "çoğaltma saplantısına" karşı uyarır?

Bu soruya cevap vermenin en iyi yolu, tam da bu konudan bahseden Kur'an suresi olacaktır: *"Kabirlerinize ininceye kadar daha çok ve daha fazla hırsına kapıldınız. Hayır, zamanla anlayacaksınız! Ve bir kez daha: Hayır, zamanla anlayacaksınız! Hayır, eğer kesin bilgiden doğan bir anlayışla anlayabilseydiniz, elbette cehennemin alevli ateşini görürdünüz! Sonunda onu kesin bir gözle göreceksiniz: ve o Gün, hayat nimeti ile yaptıklarınızdan mutlaka hesaba çekileceksiniz!"*

(Tekasür 102:1-8)

Kur'an'a göre insanlar kimlerdir?

Her varlığın bir ruhu vardır. Dünyanın ruhu insanlardır. İnsansız bir dünya, ruhsuz ve cansız bir beden olurdu. İnsan Allah'ın bir projesidir. Dünyayı bu projenin amacına uygun olarak donatmıştır. Allah insana güvenir ve eğer bir insan bu güveni bozarsa, Allah onu ortadan kaldırabilir ve yerine yeni bir yaratılış getirebilir (*İbrahim 14:19*).

Kur'an'a göre insan en güzel kıvamda yaratılmış ve kendi irade ve çabasıyla yaratılış amacını yerine getirmek üzere gideceği yolun başına yerleştirilmiştir (*Tin 95:4-5*).

İnsan, "yeryüzünü imar etmekle" (*hilafet*) görevlendirilmiş bir zanaatkârdır. Ayrıca insan, *Kıyamet* Günü'nde kendi yararına veya zararına "göz şahidi olacaktır" (*Kıyame 75:14*). Ayrıca insan, altında göklerin, yerin ve dağların duramayacağı irade-akıl-vicdan yükünü omuzlayabilecek tek varlıktır (*Ahzab 33:72*).

İnsanlar, kendi kendilerine yettiklerine, sorumluluktan kurtulduklarına ve sınırlarının olmadığına inandıklarında aşırıya kaçarlardı (*Alak 96:6-7*). İnsanlar acelecidirler (*İsra 17:11*) ve Rablerine karşı nankörlük edebilirler (*Enfal 8:26*). İnsan ne zaman değerlerin farkına varır, onlara değer verir, iç dünyasını *ıymanla* zenginleştirir ve Kur'an'ın bahsettiği "salih amelleri" hayat tarzı haline getirirse, ancak o zaman hem bu dünyada hem de öteki dünyada mükâfatı hak eder (*Tin 95:4-5*).

İnsanın yaratılış amacı nedir?

Allah'ın diğer canlılar arasında insanları yaratması, onlara ilahi ruhu üflemesi ve onlara irade, akıl ve vicdan vermesi, Allah'ın evreni yönettiği mükemmel dengeler yasasının bir parçasıdır. İnsanların yaratılış amacı onları "sınamaktır" (*Mülk* 67:2).

"Allah beni yaratmadan önce neden benim fikrimi sormadı?" sorusuyla ortaya çıkan kişi kendi içinde çelişkiye düşmüş olur. Allah'ın kendisine bu soruyu yöneltmesi için kişinin önce yaratılmış olması gerekmez miydi? Var olmayan bir varlığın kişiliği olmadığı açıktır. Eğer biri "ben" diyebiliyorsa, o zaman var demektir.

İnsanların değeri nedir?

İslam insanı Allah'ın şaheseri olarak görür; insan Allah'ın yeryüzündeki diğer yaratıkları arasında "en güzel biçimde yaratılmıştır" (*Tin* 95:4); *insan* Allah'ın sayısız nimetlerine mazhar olmuştur (*İsra* 17:70); *insan* akıl, irade ve vicdan sahibi, düşünen ve kendini kontrol eden bir varlıktır (*Kıyamet* 75:14); insan Allah'ın yeryüzündeki halifesidir (*Neml* 27:62). İnsan yeryüzünü imar etmekle görevlendirilmiştir. Yaratıcı yeryüzündeki her şeyi insan için yaratmış ve insanı da kendisi için yaratmıştır.

Kur'an insanlar hakkında ne diyor?

Kur'an insanların hem üstünlüklerini hem de eksikliklerini ortaya koyar ve kutsal metin insanları doğuştan "özünde iyi" olarak nitelendirir: "*Biz Ademoğullarına saygınlık verdik*" (*İsra* 17:70). Ayrıca İslam, Hristiyanlığın "ilk günah" doktrinini çürütür ve insanların doğuştan iyi olduğunu gösterir:

"Şüphesiz biz insanı en güzel biçimde yaratırız." (*Tin* 95:4-5)

Aynı zamanda Kur'an, insanların sahip olduğu zayıflıklar hakkında da bilgi verir. Örneğin, "*Hayır, şüphesiz insan büyüklük taslar*."

Kendini yeterli gördüğünde aşırıya kaçır" (Alak 96:6-7). İnsanlar iyiliğe koşar gibi kötülüğe koşarlar (İsra 17:11). İnsanlar tartışmaktan ve münakaşa etmekten hoşlanırlar (Kehf 18:54). İnsanlar, kendilerine bunca nimet veren Rablerine karşı nankörlük edebilirler (Mutaffîfin 82:6).

Allah insanlardan ne bekliyor?

Allah'ın insanlardan beklediği, Allah için değil, kendileri için çalışmalarıdır. Allah'ın mutluluğu için değil, kendi mutlulukları için her türlü çabayı göstermeleri beklenir (*Fussilet 41:46*), çünkü Allah'ın insanlara ihtiyacı yoktur, insanlar ise kaçınılmaz olarak Allah'a muhtaçtır (*Fatır 35:15*). İnsanlar kendi kendilerine yetemezler, oysa Allah sadece kendi kendine yetmekle kalmaz, aynı zamanda tüm evreni ve içindekileri de ayakta tutar (*Zümer 39:36*).

Kur'an nasıl

ilk insanın yaratılışını tarif edebilir misiniz?

İlk insanın yaratılışıyla ilgili Kur'an âyetleri bir yapbozun parçaları gibi dağılmıştır. Bunları kapsamlı bir şekilde bir araya getirmek okuyucunun bilgi, düşünce ve entelektüel kapasitesine bırakılmıştır.

Kuran'a göre, *"insan [ortaya çıkmadan önce, yani] henüz düşünülecek bir şey değilken sonsuz bir zaman dilimi vardı"* (İnsan 76:1). Kur'an, insanın yaratılış sürecinin anlık bir süreç olmadığını öğretir. İnsan uzun süreçler (atvâr) sonucunda yaratılmıştır (Nuh 71:14). Bu uzun "insanlaşma" süreci üç aşamayı içermektedir:

1. *İnsan olmadan önceki temel hal dönemi*: Aşağıdaki unsurlar sürece katkıda bulunur: "toz" (Hac 22:5), "ses çıkaran çamur" (Hicr 15:26), "çömlekçi çamuru gibi bir çamur" (Rahman 55:14), "değişime uğramış siyah çamurdan bir çamur" (Hicr 15:28), "su ile karışmış çamur" (organik varlıkların üremesi için uygun) (Saffat 37:11) ve "çamur özü" (Mü'minun 23:12). Toprağın tüm bu halleri, insanların alışık olduğu türden kil ve çamur değildir.

2. *İnsan olmadan önceki biyolojik durum dönemi*: "Biz her canlıyı sudan yarattık" (Enbiya' 21:30). İlk olarak tek hücreli varlık (en-nefsu vahide) yaratılmıştır (Nisa' 4:1). Kur'an, ilk insan olan Adem'in adını tüm insanlığı ifade etmek için de kullanır (A'raf 7:11). Adem'in yaratılışı, Allah'ın ona "Ol!" demesiyle aniden gerçekleşmemiştir; Allah Adem'e "Ol!" demiş ve o da oluş sürecine girmiştir" (Ali İmran 3:59). Çünkü "fe yakun" şimdiki zaman fiili

"yenilenme" (*teceddüd*) ve "süreklilik" ("süre") anlamına gelir; ayrıca, aynı anda her üç zamanı da (geçmiş, şimdiki ve gelecek) ifade eder."

Kur'an, bu iki süreçten sonra ortaya çıkan canlı varlığa "beşer" adını verir (*Hicr 15:28*). Sonradan insan olan "beşer", doğasının bu yönünü her zaman koruyacaktır. İnsan henüz *beşer* iken Allah onu canlılar arasından seçerek akıl, irade ve vicdan bahşetmiştir (*Ali İmran 3:33*). Beşere, onu insan yapan bir ruh üflenir. Bu ruh, akıl, muhakeme, vicdan ve irade armağanıdır. Daha sonra meleklerle bu yeni üflenmiş insana secde etmeleri emredildi (*Bakara 2:30; Secde 32:9*). Melekler daha sonra Allah'a şöyle dediler: "...Ona, üzerinde bozgunculuk yapacak ve kan dökcek birini mi yerleştireceksin?.." Çünkü Allah henüz onlara kendi ruhundan üflemediği için insanlar hâlâ *beşer*dir. Bu nedenle *beşerler* hâlâ "bozgunculuk çıkaran ve kan dökten" varlıklardır. Eski insanların kan grubunun etobur canlıların kan grubu olarak bilinen 0 olduğu göz önüne alındığında, ruh üflenmeden önce *beşerlerin kan dökmesi* şaşırtıcı değildir. Ruh üflendikten sonra, insan türü akıllı ve muhakemeyi kullanabilir hale gelmiştir, örneğin eşyalara isim vermek gibi (*Bakara 2:31*).

3. *Anne karnında embriyo olarak geçirilen dönem*: Bu süreç hem insan olmadan önce hem de olduktan sonra gerçekleşir. Bu, bugüne kadar insanlar ve hayvanlar arasında ortak olan bir süreçtir. Bu dönem günümüz tıbbının da doğruladığı bir şekilde ele alınmaktadır (*Mü'minun 23:14*). Kur'an, her insanın (*el-insân*) "birbirine karışmış bir damla spermden" (*nutf*e) yaratıldığını söyler (*İnsân 76:2*). Dilbilgisi kurallarına göre, İnsan *suresinin* 2. âyetinde (76. âyet) geçen "el-insân" (insan) kelimesi ilk insanı da kapsamaktadır.

Bu ifade ne anlama geliyor?

"Allah Adem'e kendi ruhundan üfledi" ne anlama geliyor?

"Ona ruhumdan üfledim" ifadesi, Allah'ın *beşeri* el-insân'a dönüştürme sürecine katılımını temsil eder. Bu gerçek, insanoğlunun tesadüfen ortaya çıktığı iddialarını tamamen çürütmektedir. İnsan, kör tabiatın yoktan var edebileceği bir varlık değildir.

Kur'an'daki "*Ona ruhumdan üfledim*" ifadesi de kesinlikle insanların kendi *içlerinde* Allah'tan bir pay taşımalarını gerektirmez. Kur'an böyle bir yoruma izin vermez. Söz konusu ifade, Allah'ın ilahi fiillerinden bahsederken kullanılması kaçınılmaz olan mecazi bir ifadedir. Nasıl ki ateşe üflemek kişinin bir parçasının, yani ruhunun ateşe karıştığı anlamına gelmiyorsa, Allah'ın Âdem'e üflediği ruh da ne ona ne de onun nesline karışır. Çünkü Allah es-Samed'dir (*İhlas 112:2*), bu da yaklaşık olarak "kırılmaz ve geçirgen olmayan" ve "tüm varlıkların Sebepsiz Sebebi" anlamına gelir.

Kur'an ruh ve beden hakkında ne diyor?

Kur'an insanlara ruh hakkında çok sınırlı bilgi verildiğini söyler; Peygamber'e şunları söylemesini emreder: "*Ve sana ruhun [doğası] hakkında soracaklar. De ki: "Ruh, Rabbimin emriyle [gelir]; ve [siz onun doğasını anlayamazsınız, ey insanlar, çünkü] size [gerçek] bilgiden çok azı verilmiştir"* (*İsra 17:85*). Bu ilâhî âyet, inanan muhataba, ruhu ve onun boyutlarını asla tam olarak kavrayamayacağını söylemektedir. Aynı zamanda bu âyet, insana gaybî konularda sınırlı bir bilgiye sahip olduğunu ve bu konularda Allah'a güvenmesi gerektiğini bildirmektedir.

İslam, insan bedeninin kendi başına kötü olduğunu iddia etmez. Kur'an, bedene yapamayacağı bir şeyi yapmasını teklif etmez. Tam tersine, beden, insan bedeninin yapamayacağı şeyleri yapmak için bir araçtır.

Allah'ın kendisine imandan sonra insanda dikkat çektiği en önemli ikinci unsur olan güzel davranışlar (*el-'amelü's-sâlih*). Bu nedenle İslam düşüncesi bedeni "ruhun atı" olarak tanımlar. Eğer insan "atı" beslemeyi başaramazsa, ruhunu yozlaştıran içsel arzulara karşı kararlı bir savaş verir ve bu savaşı kaçınılmaz olarak kaybeder.

Beden ile ruh arasında belirgin bir fark var mıdır?

Kur'an'da ruh ve beden arasında kesin bir fark yoktur. Kur'an böyle bir yoruma izin vermez. Konuyla ilgili Kur'an âyetlerinin çoğundan çıkan sonuç şudur: Ruh ile beden arasındaki bağ, akıl ile beyin, mana ile lafız, elektrik ile kablo arasındaki bağa benzer. Kısacası, ruh ve beden farklı kutuplarda yer alan iki zıt değil, bir bütünün iki yönüdür.

Allah neden meleklere Adem'in önünde secde etmelerini emretti?

Meleklerin Âdem'e/Âdemoğullarına secde etmesi sadece sembolik bir jesttir. Kur'an yıldızların ve ağaçların da secde ettiğini bildirir (*Rahman 55:6*). Ancak bu bağlamda "secde" kelimesi "bir nesnenin Allah'ın kendisine biçtiği rolden memnun olduğunu" ifade eder. Canlı ve cansız her varlık belirli işlevlerle görevlendirilmiştir. Var olan varlık, varlığını bu amaca uygun olarak yaşar.

Meleklerin Âdem'e/Âdemoğullarına (insanlara) secde ettiğinin bir başka kanıtı da doğanın insanın iradesine ve gücüne teslim edilmiş olmasıdır (*Hac 22:65 ve Nahl 16:12*). Dolayısıyla insan toprağı, suyu ve havayı kullanabilir; karadan, denizden ve gökten yararlanabilir.

Kur'an orijinal günah kavramını tartışır mı?

Öyle değildir. Kur'an, insanların saf *fitrat* (doğal eğilim) içinde yaratıldığını söyler (*Rum 30:30*). Muhammed bu âyeti yorumlarken şöyle der: "Her yeni doğan İslam *fitratı* üzere doğar" (Buhari ve Müslim rivayet etmiştir). "Asli günah" kavramı, ahlaki davranışın değişmez ve değiştirilemez yasalarından biri olan "bireysel sorumluluk" ilkesiyle taban tabana zıttır.

Gerçekte ilk günahı Adem değil Şeytan işlemiştir: Şeytan, Adem'in yasak ağaçtan yeme günahından çok önce Allah'ın Adem'e secde etme emrine isyan etmiştir. Dolayısıyla, eğer ilk günahıtan söz edilecekse, bunu işleyen Adem değil Şeytan'dır. İnsanlara atfedilen hatalı ilk günah doktrini daha sonra insanlar arasında sayısız ayrılığa neden olmuştur.

Kur'an yeni doğan bebeklerin ilk günahı taşıdığını mı söylüyor?

Kur'an'a göre hiçbir çocuk babasının günahlarından sorumlu değildir. İnsanlar masum olarak doğarlar. Ayrıca Kur'an, her insanın kendi günahlarından tek başına sorumlu olduğunu açıkça bildirir: "*Ve hiçbir yük taşıyıcıya başkasının yükü yükletilmez; ve eğer yükü ağır gelen kimse, onu taşıması için [başkasını] yardıma çağırırsa, yakın akrabası bile olsa, [o başkası tarafından] hiçbir şey taşınmaz*" (*Fatır 35:18*).

Kur'an, İbrahim Peygamber'in kendi elleriyle putlar yapan ve puta tapan babasından (*En'am 6:74*) ve Nuh Peygamber'in inkârcı olarak ölen oğlundan bahseder

tektanrıcılığı reddetmesinde ısrar ederek hakikati reddetmiştir (Hud 11:42-47). Bu tür tarihsel anekdotlar, her insanın kendi eylemlerinden ve yaptıklarından tek başına sorumlu olduğu gerçeğine işaret eder.

İnsanların doğumunun ve ölümünün amacı nedir?

Kur'an bu soruya şu cevabı verir:

"O ki, sizi sınamak, hanginizin daha güzel davranacağını göstermek ve yalnızca O'nun her şeye kadir, gerçekten başlıyıcı olduğunu anlamanızı sağlamak için ölümü de hayatı da yaratmıştır."

(Mülk 67:2)

"Fıtrat" (doğal insan eğilimi) nedir?

"Fıtrat" terimi "insanın doğal eğilimi" anlamına gelir. Bir şeyin fıtratı, onun yaratılışta edindiği doğal özellikleri ve hususiyetleridir. Kur'an, "Allah'ın insana verdiği fıtrat"tan (Rum 30:30) söz ederek, insanların doğuştan iyi varlıklar olduğunu savunur. Başka bir anlamda, *fıtrat*, önceden yerleştirilmiş olan ve örtüsünü kaldırdığımızda bulduğumuz şey anlamına gelir. Dolayısıyla, *fıtrat* tam olarak Allah'ın insana yerleştirdiği şeydir - "ilahi yazılım". Ne zaman *fitre* bir sohbetin konusu olsa, o cemaat kaçınılmaz olarak Yaratıcı'dan ve O'nun fitre taşıyan yaratıkların hayatlarına aktif ve fiili müdahalesinden bahseder.

Fıtrat, "kötülük problemini" (teodise) anlamanın anahtarlarından biridir. "Her şey *fitrat* yüklüdür" kavramı daha sonra "Her şeyin bir yaratılış amacı vardır" kavramını ortaya çıkarır. Bir şeyi yaratılış amacını yerine getirmek için kullanmak "iyi" iken, onu kötüye kullanmak veya başka amaçlar için kullanmak "kötü"dür. Nesne yaratılış amacından ne kadar uzaklaşırsa, yayılan kötülük de o kadar büyük olur. Bununla birlikte, ortaya çıkan kötülük açıkça yaratılış amacının bir parçası değil, yanlış kullanım veya istismarın bir sonucudur.

Nesneler, Yaratıcı tarafından yaratılışlarını *fitratları* ile tanımlarlar. Bir nesnenin *fitratı*, teknolojik terimlerle konuşursak, "ilahi bir formattır". Basitçe söylemek gerekirse, Allah yarattıklarının her birini "serbest bırakmadan" önce imzalamıştır. Nesnelerin ilahi imzayı taşıyan formatı bize isim verme fırsatı tanır. Başka bir deyişle, *fitre*, Allah'ın Âdemoğullarına bahsettiği bir lütufla bağlantılıdır; bu da eşyaya ve nesnelere "isim öğretmektir" (*ta'limu'l-esmâ'*). Allah insanlara ve nesnelere *fitrat* vermemiş olsaydı, onların hiçbir kişiliği ve kimliği olmazdı. Eğer bir nesne kimlikten yoksun olsaydı, ona bir isim vermemiz mümkün olmazdı. Aşağıdaki âyetlerde "*fitre*" kelimesi yerine "renk" kelimesinin kullanılması, konuyu anlamamızı kolaylaştırmaktadır:

"Allah'tan bir nur! Eğer biz gerçekten O'na ibadet etsek,

Allah'tan

daha güzel bir hayat verecek kim olabilir?"

(Bakara 2:138)

"Bütün övgüler, göklerin ve yerin yaratıcısı [*fitrat sahibi*] olan Allah'a mahsustur..."

(Fatır 35:1)

Fitre ile iman arasındaki bağlantı nedir?

Fitrat değişmez; sadece tezahür edebilir. Kişi *fitratından* uzaklaşabilir; hatta ona yabancılaşabilir. Ancak böyle yapmak *fitratı* yok etmez, sadece perdeler. Kur'an böyle bir örtünmeyi "küfür" olarak nitelendirir.

Bazen bu örtü o kadar kalın ve geçirimsiz olur ki, sahibinin doğal haline ve *fitratına* dönmesi imkânsız hale gelir. Hiçbir insan *fitrata* ihanet etmedikçe Allah'ı inkârda ısrar edemez. Bu, Kur'an'ın "kilitlemiş kalpler" olarak adlandırdığı zihin ve ruh halidir. Buradaki "kalp" kelimesini hem "*fitrat*" hem de "vicdan" olarak yorumlamak mümkündür.

İnsanların sorumluluğunun sınırları nelerdir?

Adam, günahlarının sorumluluğunu üstlendiği için Allah'ın başışlamasına hak kazanmıştır-"Ey benim rızkımlı veren! Ben Allah'a karşı günah işledim.

" (A'raf 7:23)- ve daha sonra Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak seçildi.

Kuran'a göre Şeytan, yaptığı seçimlerin sorumluluğunu üstlenmeyip bu seçimler için Allah'ı suçlamaya kalkışarak bu hale gelmiştir:

"[Şeytan] dedi ki: 'Ey Rabbim! Mademki bana engel oldun, ben de yeryüzündeki kötülükleri onlara güzel göstereceğim ve onları mutlaka saptıracağım' dedi." (Hicr 15:39)

"[Şeytan] dedi ki: 'Mademki beni engelledin, ben de senin dosdoğru yolunun üzerinde onlara mutlaka pusu kuracağım.' (A'raf7:16)

"[Ateşin acısını tadın] kendi ellerinizle yaptıklarınıza karşılık Çünkü Allah yarattıklarına asla en ufak bir haksızlık yapmaz!"

(Ali İmran 3:182)

"İyilik Yaratana'dan, kötülük yaratılandandır." "Sana ne iyilik gelirse Allah'tandır; sana ne kötülük gelirse kendindendir..." (Nisa' 4:79)

"...Olur ki bir şey sizin için hayırlı iken ondan nefret edersiniz ve olur ki bir şey sizin için şer iken onu seversiniz; Allah bilir, siz ise bilmezsiniz." (Bakara 2:216)

"Onlara zulmedecek olan Biz değiliz, fakat onlar kendilerine zulmetmiş olacaklardır." (Zuhruf 43:76)

"İnsan [çoğu zaman] kötü şeyler için sanki iyi bir şey için dua ediyormuş gibi dua eder: çünkü insan [yargılarında] aceleci olmaya eğilimlidir." (İsra' 17:11)

"Eğer Allah, insanlara [günahları yüzünden hak ettikleri] kötülüğü, onların [kendilerinin] hayrı [kendilerine gelmesini] çabuklaştırdıkları gibi çabuklaştırsaydı, elbette onların sonu hemen gelirdi..." (Yunus 10:11)

"[Ey Muhammed,] de ki: 'Yarattığı herhangi bir şeyin şerrinden, indiği zaman siyah karanlığın şerrinden, gizli işlere dalan bütün insanların şerrinden ve haset ettiği zaman hasetçinin şerrinden, doğmakta olan şafağın sahibine sığınırım'" (Felak 113:1-4)

"[Onlar Allah'tan gafil oldukları için] insanların elleriyle işlediklerinin sonucu olarak karada ve denizde fesat ortaya çıktı: böylece O, belki (doğru yola) dönerler diye yaptıklarını n bir kısmının kötülüğünü onlara tattıracaktır." (Rum 30:41)

Hidayet ve dalalet konusunda insanların sorumluluğu nedir?

"Şüphesiz biz ona doğru yolu gösterdik: [Şükretmek ya da nankörlük etmek ona kalmıştır." (İnsan 76:3)

"...Kalpleri olup da gerçeği kavrayamayan, gözleri olup da göremeyen ve kulakları olup da duyamayan insanlar..."

(A'raf 7:179)

"... Dileyen iman etsin; dileyen de inkâr etsin..." (Kehf 18:29)

"[Ey kullarım! Benden haberdar olun!] Çünkü kötülük güçlerine tapmaktan sakınan ve bunun yerine Allah'a yönelen kimseler için [ahiret mutluluğu] müjdesi vardır. Öyleyse bu müjdeyi, kullarımdan söylenenleri can kulağıyla dinleyen ve en güzeline uyanlara ver: [Çünkü onlar, Allah'ın kendilerine hidayet nasip ettiği kimselerdir ve onlar basiret sahibidirler." (Zümer 39:17-18)

"Eğer [insanların doğru ile yanlış ayırt edememelerini] dilemiş olsaydık, elbette onları görme duyularından yoksun bırakırdık, böylece [doğru] yoldan ebediyen saparlardı: çünkü [neyin doğru olduğunu] nasıl anlayabilirlerdi? Ve eğer [onların doğru ile yanlış seçme özgürlüğüne sahip olmamalarını] dilemiş olsaydık,

Elbette onlara farklı bir tabiat verebilirdik [ve onları yerlerine kök salmış varlıklar olarak yaratabilirdik], böylece ilerleyemezler ve geri dönemezlerdi." (Yâ-Sin 36:66-67)

"Eğer dileyseydik, daha önce olduğu gibi yine her toplumda ayrı bir uyarıcı yetiştirdik." (Furkan 25:51)

"Allah, sarsılmaz bir gerçek olan kelime ile iman edenlere dünya hayatında da ahirette de sebat verir; zalimleri ise saptırır: çünkü Allah dilediğini yapar." (İbrâhîm 14:27)

"...Bu şekilde O, pek çok kimseyi doğru yola eriştirdiği gibi, pek çok kimseyi de saptırır; fakat Allah ile olan bağlarını, (fıtratlarına) yerleştikten sonra koparan, Allah'ın birleştirilmesini emrettiği şeyi ayıran ve yeryüzünde bozgunculuk çıkaran zalimlerden başkasını saptırmaz.
kaybedenler" (Bakara 2:26-27)

İslam'da kader kavramı nedir?

Kur'an, Allah'ın her şeye kadir ve güçlü olduğunu kesin ve açık bir şekilde ifade eder. Canlı ya da cansız her varlık vardır ve Allah'ın belirlediği kader onlara ulaştığında varlıkları sona erer. Allah'ın yasaları dışında hiçbir şey olamaz veya var olamaz.

O her şeyi yasalar, kurallar, oranlar ve ölçülerle yaratmıştır. O hiçbir şeyi amaçsız yaratmaz ve boşuna hareket etmez. "O her şeyi önceden takdir etmiştir" bu anlama gelir. "Hiçbir şey O'nun takdirinin dışında değildir" demek, yaratılan her şeyin O'nun yasalarına bağlı olduğu anlamına gelir.

Allah, iradeden yoksun görünen ve görünmeyen tüm yaratıkların kaderlerini kendi koyduğu yasalara tabi kılmıştır. Vahiy bu yasaları "Allah'ın *sünneti*" (*sünnetullah*) olarak adlandırır. Allah, hakikati ve yasalarını sadece indirdiği kitaplardaki ayetlerde değil, tüm evrenin kendisinde öğretir. Bu bakımdan evren de okuyabilenler için bir kitaptır (*Fussilet 41:53*). Örneğin iradeden yoksun bir varlığın tabi olduğu kader Allah'ın bir *sünnetidir*. Allah'ın *sünnetinde* hiçbir değişiklik ve tutarsızlık yoktur ve olamaz.

İrade ve akıl sahibi yaratıklar -insanlar- ile ilgili olarak:

1. İnsanın DNA'sı ve RNA'sı, kan grubu, genleri, ten rengi ve boyu gibi iradesi dışında kalan durumlar ve olaylar, kişinin iradesi dışında kalan alemlerdir. Bunlar da Allah'ın *sünnetine* ve kaderine uygun olarak meydana gelir.

2. Şartlar ve olaylar onların iradelerinin kapsamı içindedir: Allah insana özgür iradeyi bir emanet olarak vermiştir. İradenin kendisi bir

Allah'ın yarattıklarına takdir ettiği kader. İnsanlar isteyerek işledikleri fiillerden sorumludurlar. İnsana irade veren ve onu iradi eylemlerinden sorumlu tutacak olan Allah'tır. İnsanın isteyerek hareket ettiği durumlarda, seçme kaderi karşısına çıkar.

Yüce Allah, yaratılmışların en hayırlısı olan insanın iradesini kullanmasını istemektedir. Böylece insan eylemleri ile O'nun eylemleri arasında bir bağ kurulmakta ve insanın konumu yüceltilmektedir. Bu açıdan bakıldığında insan, Allah ile birlikte tarih yapma şerefine nail olur.

Allah insanlara kısmi özgür irade vermiştir. İnsana görünen ve görünmeyen her ne ve her kim varsa, bu dünyada Allah onları var ettiği için vardır. Âlemlerin Rabbi Allah, iradesiz yaratıklar için "statik kader", iradeli yaratıklar için ise "dinamik kader" takdir etmiştir.

İnsana irade bahşetmek de Allah'ın takdir ettiği bir başka kaderdir. İnsan ne zaman irade kullanırsa Allah'ın takdir ettiği kader doğrultusunda hareket etmiş olur. Allah, insan türünü en güzel kalıpta yaratmış ve seçebileceği her şey için özgür iradesini kullanmasını dilemiştir. Bu nedenle insan türünün özgür iradesini mutlak iradesine dâhil etmiştir. Bu şekilde Allah, Kendi iradesi ile insanların özgür iradeli eylemleri arasında bir bağ kurmuştur. İnsan türünü kendi kaderini seçebilen aktif bir katılımcı haline getirdi. Bu konumuyla insanoğlu, zamanı etkileyebilme ve tarih yapabilme şerefine nail olmuştur.

Allah'ın iradesi değişmez ve koşulsuz, insanın iradesi ise değişken ve koşulludur. İnsanın koşullu ve değişken iradesi, Allah'ın koşulsuz ve değişmez iradesine paralel ya da ondan bağımsız değildir. İnsanın sınırlı iradesi Allah'ın sınırsız iradesinin içindedir. Bu nedenle Kur'an, *"Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz"* (İnsan 76:30) der.

Ancak Allah insanların dilemesini ve istemesini ister. İnsanlar bu nedenle, kasıtlı olarak işlenen eylemlerden sorumludurlar ve

Bilinçli olarak. Kur'an, "insanın kendisi için farklı bir otorite tarafından yapılan seçimleri kabul etmek zorunda bırakıldığını" veya "insanın seçme şansının olmadığını" veya "insanın kaderi üzerinde söz sahibi olmadığını" veya "insanın kendisi için önceden belirlenmiş her şeyi yerine getirecek programlanmış bir varlık gibi olduğunu" iddia eden hiçbir yaklaşımı onaylamaz. Böyle bir kavram, ahlaki eylem ve davranışların temeli olan insanın ahlaki sorumluluğunu yok edecektir. Bu temel ortadan kaldırılırsa, insanlardan sorumlu davranmalarını beklemek akılcıca olmaz, hatta adaletsizlik olur.

Sonuç olarak, ödül ve ceza, cennet ve cehennem gibi kavramların hiçbir anlamı olmayacaktır. Eğer bu kavramlar anlamsız hale gelirse, o zaman ahirete inanmak için hiçbir gerekçe kalmaz.

İnsanlar iradelerini kullanarak seçim yaparlar. Onlara verilmeyen tek seçenek, bu iradeye sahip olup olmamaktır. Yaratıcı insanları irade ile yaratmayı seçmiştir. İlahi irade insanlara irade ve akıl bahşetmiştir. İnsanlar neredeyse her zaman iki seçenekle karşı karşıyadır. Ancak insana iradeli ya da iradesiz bir yaratık olma tercihi verilmemiştir. Allah insana irade verme ve takdir etme hakkını kullanmıştır. Allah bir tercih yapmış ve insanı iradeli yaratmayı seçmiştir. Bundan sonra insan, Yaratıcı'nın bu iradesini kabul edecek, ona teslim olacak ve özgür iradesini kullanarak kabulünü ispat edecektir. Bizi "insan" yapan şey esas olarak özgür iradedir. Başka bir deyişle, insanın özgür iradesi bir kaderdir ve insan kaderinden, bu durumda özgür iradesinden kaçamaz. Seçim yapmak insanın kaderidir ve insan akılcıca seçim yapmakla yükümlüdür. Bu açıdan bakıldığında, insanın seçme şansının olmadığına dair bir argüman, aynı zamanda insanın iradeden yoksun olduğu anlamına gelecektir. *"Fakat Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz"* mealindeki âyetlerin tefsiri de budur.

Kur'an ile ilişkisi nedir?

Özgür irade ile kader/kadersizlik arasında nasıl bir ilişki var?

"Ve her insanın kaderini boynuna bağladık"

(İsra' 17:13)

"Her insan yaptığı her türlü [kötülükten] sorumlu tutulacaktır"

(Müddessir 74:38; ayrıca bkz: 52:21)

"Kötülük yapanın karşılığını göreceği, ne sizin ne de daha önceki vahiy takipçilerinin hüsnükuruntusuna uymayabilir..."

(Nisa' 4:123)

"Onlar ne zaman çirkin bir iş yapsalar, 'Biz atalarımızı bunu yapar bulduk' ve 'Allah bize bunu emretti' derler. De ki: 'Bakın, Allah çirkin işleri asla emretmez. Hakkında bilginiz olmayan bir şeyi Allah'a isnat mı ediyorsunuz?"

(A'raf 7:28)

"... O, günahkârlardan başkasını saptırmaz."

(Bakara 2:26)

"...Böylece onlar doğru yoldan saptıkları zaman, Allah da onların kalplerini haktan saptırdı..."

(Saf 61:5)

"Çünkü Allah, bir kavme verdiği nimeti, onlar kendi nefislerini değiştirmedikçe asla değiştirmez: ve [bilin ki] Allah her şeyi işitendir, her şeyi görendir."

(Enfal 8:53)

"Eğer nankörlük ederseniz, bilin ki, Allah'ın size ihtiyacı yoktur; bununla beraber O, kullarının nankörlük etmesini hoş görmez; eğer şükrederseniz, O da sizin şükcrünüzü kabul eder."

(Zümer 39:7)

"Allah'tan başkasına ilahlık yakıştırmaya kalkışanlar, "Allah dileseydi, biz de atalarımız da O'ndan başkasına ilahlık yakıştırmazdık; O'nun izin verdiği hiçbir şeyi de haram kılmazdık" diyecekler..."

(En`am 6:148)

"İnsanın benliğini ve onun nasıl olması gerektiği gibi şekillendiğini ve Allah bilinciyle olduğu kadar ahlaki zaatlarla da nasıl dolu olduğunu bir düşünün! Bu benliğin saflık içinde gelişmesine neden olan kişi gerçekten mutlu bir duruma ulaşacaktır ve onu [karanlığa] gömen kişi gerçekten hüsrana uğramıştır."

(Şems 91:7-10)

"Ve diyecekler ki: "Ey bizi ayakta tutan! Bak, biz önderlerimize ve büyüklerimize kulak verdik; oysa onlar bizi doğru yoldan saptırdılar!"

(Ahzab 33:67)

Muhammed'in hayatında böyle bir anlayışa dair bir örnek var mı?

Yukarıda tartışıldığı gibi, Kur'an Muhammed'de peygamberane bir kişilik oluşturmuştur; kader ve yazgı anlayışı da bir istisna değildir. Ebu Hizame'nin otoritesine göre: "Allah'ın Elçisi'ne sordum: 'Ey Allah'ın Resulü! Kullandığımız rukye (hastalıklara karşı tedavi aracı olarak kullanılan dualar), uyguladığımız tedaviler ve kendimizi korumaya çalıştığımız şeylerin Allah'ın hükmüne aykırı olduğunu düşünüyor musunuz?" diye sordum. (İmam Tirmizi rivayet etmiştir.)

Muhammed'in özgür iradesi tüm yaşamı boyunca sınanmıştır. O, Allah'ın takdirini bir zorunluluk değil, bir sorumluluk olarak görmüştür. Aksi takdirde, hayatı boyunca sarf ettiği çabaları açıklamak imkânsız olurdu. O, Allah'ın takdir ettiği kadere teslimiyetin mükemmel bir örneğini sergilerken, tedbir almaktan ve/veya çaba göstermekten asla vazgeçmemiştir.

Allah Resulü *kaderin zorunluluğuna* değil, *kulun sorumluluğuna* inanırdı. O, kulluk vazifesini her zaman en iyi şekilde yerine getirmiştir. Bu yüzden önce yakın akrabalarını yemeğe davet etti ve sonra onları sadece tevhide çağırdı. Yine bu yüzden Dar'ül-Arkam'ı (Arqam'ın evinde Müslüman kardeşleriyle ilk buluşma yeri) üç yıl boyunca gizli tuttu. Bu yüzden fakir ve zayıf Müslümanların hicreti için ilk ülke olarak Habeşistan'ı seçti. Bu yüzden Mekke'de şiddetten kaçındı. Bu yüzden daha Mekke'deki görevinin sekizinci yılında hicret edilecek toprakları düşünmeye başlamıştı. Bu nedenle daha güvenli bir yer arayışının bir parçası olarak Taife yaptığı başarısız yolculuğu tecrübe etti. Bu nedenle Medineli temsilcilerle birlikte Akabe Biatlarını hazırlayıp kabul etti ve hicret için onların rızasını aldı ("hicret"). Bu nedenle *hicrete* bir "proje" olarak yaklaştı: Medine'ye hicretinin planını titizlikle hesapladı ve en ince ayrıntılarını düşündü. Oraya vardığında yerel Yahudilerle Medine Sözleşmesi'ni hazırladı; Bedir, Uhud, Kandak, Hudeybiye'de savaştı, gecikmiş bir *umre* yaptı; Hayber olayına, Mekke'nin fethine, Mut'a, Tebuk ve Huneyn seferlerine katıldı; Son olarak, Arap Yarımadası çevresindeki imparatorlukların hükümdarlarına mektuplar gönderdi - hayatındaki tüm bu olaylar, onun Allah'ın kaderinin yükümlülüğüne değil, Allah'ın kulunun sorumluluğuna inandığını göstermektedir.

Kur'an, Ömer ibn Hattab'ın kader ve alinyazısı anlayışını şekillendirmiştir. Buhari ve Müslim sahih *hadis* koleksiyonlarında bir anekdot aktarırlar: Halife Ömer, fetihleri tebrik etmek ve oradaki Müslüman ordularını kontrol etmek için Şam topraklarına gitmek üzere bir yolculuğa çıkar. Bir süre sonra orduyu veba salgınının vurduğunu öğrenir. Kendisiyle birlikte sefere katılanlara şöyle seslenir: "Ben geceyi devamın üzerinde geçireceğim. Siz de öyle yapın." Askerlerin komutanı Ebu Ubeyde bin Cerrah ona sorar: "Allah'ın kaderinden kaçmaya mı çalışıyorsun?" Bunun üzerine Halife Ömer, "Keşke böyle bir şeyi sen değil de bir başkası söyleseydi! Evet, Allah'ın bir kaderinden yine Allah'ın başka bir kaderine kaçıyorum.

"Biri verimli, diğeri çorak iki yamacı olan bir vadiye varan bir deve sürünüz olsa ve develerinizi verimli yamaçta otlatırsanız, Allah'ın izniyle bunu yaparsınız, değil mi? Ve eğer onların çorak yamaçta otlamalarına izin verirsiniz, Allah'ın izniyle böyle yaparsınız, değil mi?"

Başka bir olayda, bir hırsız yargılanmak üzere Halife Ömer'in huzuruna çıkarıldı. Halife Ömer ona "Neden hırsızlık yaptın?" diye sordu. Hırsızın verdiği cevap, Kur'an'ın bize bildirdiği İslam öncesi cahil insanların kaderi anlama biçiminin tam bir yankısıydı: "Ben sadece Allah kaderimde öyle yazdığı için çaldım!" Bunun üzerine Halife Ömer, "Ben hırsızlığın cezasını veriyorum, o da senin kaderinde Allah tarafından takdir edilmiştir" dedi. Cezasına bir kırbaç daha eklemeye hükmeder. Gerekçesi sorulduğunda, "Allah'ın hükmü hakkında O'na iftira ettiğin için" der.

Kur'an, Ali bin Ebu Talib'in kader ve alın yazısı anlayışını şekillendirmiştir. Nahj ul- Balagha kitabından bir alıntı okuyalım: "Bir adam ona, 'Şam topraklarına yapılan bu yolculuğun Allah'ın yazdığı kader ve yazğıya uygun olarak nasıl gerçekleştiğini bana anlat' dedi. O da şöyle dedi: 'Yazıklar olsun sana! Kader ve yazgının insanın özgür iradesini ortadan kaldırdığını mı sanıyorsun? Eğer öyle olsaydı, ödül ve cezanın, müjde ve uyarının, emir ve yasağın bir anlamı olur muydu? Allah günahkârı kınamaz, iyilik yapanı övmezdi. İyilik yapan kötülük yapandan daha değerli olmaz, kötülük yapan da kınanmazdı. Bu acı sözleri söyledikten sonra Ali bin Ebu Talib, soruyu soran kişiye, böyle bir sorunun soranın İslam öncesi cehalet ve şirke benzediğini gösterdiğini söyleyerek, 'Söylediklerin putlara tapan, şeytana kulluk eden, yalan yere şahitlik eden ve haktan yüz çevirenlerin sözleridir' der."

Ali ibn Ebu Talib, insanlar karar verme sürecine doğrudan dahil olduklarında seçme hakkına sahip olduklarını, olmadıklarında ise kadere boyun eğmek ve kaderi kabullenmek zorunda olduklarını biliyordu. Başka bir durumda şunları söylemiştir: "Kader emrediyor

İtaat etmek ve isyanı yasaklamak ve kişiye iyiliği yapmak ve kötülükten kaçınmak arasında seçim yapma özgürlüğü vermek" (bkz. Subhânî, *Al-Qadha wa al-Qadar*, s. 74).

Halife Osman'ın evini kuşatanlar, "Sizi taşıyan Allah'tır" iddiasında bulundular. Bu iddiaya karşılık Halife Osman, Halife Ömer'inkine benzer bir üslupla şöyle dedi "Yalan söylüyorsunuz. Eğer taşları Allah atmış olsaydı, kesinlikle hedefi vururdu."

Kur'an, Ebu Musa el-Eş'ari'nin kader ve alın yazısı anlayışını şekillendirmiştir. Şehristani'ye göre, "Amr ibn As ona şöyle sordu: 'Allah kaderime bir şey yazıp sonra da bunu yaptığım için beni cezalandırır mı?' "Hayır" cevabını alınca daha da sordu. Ebu Musa da, "Çünkü Allah sana haksızlık etmez" dedi.

Kur'an, Abdullah ibn Ömer'in kader ve alinyazısı anlayışını şekillendirmiştir. İbn el-Murtaza, Tabakat adlı kitabında şunları yazar: "Bazı topluluklar sarhoş edici içkiler içer, hırsızlık yapar ve birbirlerini öldürürler. Daha sonra, bu zulümleri yapmaya zorlandıklarını, çünkü Allah'ın bunu yapacaklarını zaten bildiğini iddia ederler. İbn Ömer bu durumdan haberdar edildiğinde şöyle dedi: 'Allah'a hamd ederim! Allah onların ne yapacaklarını biliyordu, ama Allah'ın bilgisi onları buna zorlamadı' dedi."

İslam'da insanlar arasında bir üstünlük

ölçüsü var mıdır? Eğer varsa, nedir?

Kur'an'a göre bir kişinin diğerine üstünlüğünün tek ölçüsü *takvasıdır* ("eylemlerinin sorumluluğunun bilincinde olması"):

"Ey insanlar, gerçekten biz sizi bir erkek ve bir diğiden yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi halklar ve kabileler kıldık. Şüphesiz Allah katında en şerefli, en takvalı olanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir, haberdar olandır." (Hucurât 49:13)

Kur'an'ın ırkların çeşitliliğine yaklaşımı nedir?

Bilindiği gibi, Kur'an'ın birimleri/cümleleri "âyet" (işaret veya alamet) olarak adlandırılır. Şaşırtıcı bir şekilde, Kur'an ırkların ve dillerin çeşitliliğinden de bir "âyet" olarak bahseder. Kur'an'a göre, ırkların, ten renklerinin ve dillerin çeşitliliği gece ve gündüz gibi doğal bir olgudur ve bu nedenle düşünenler için bir âyettir:

"Göklerin ve yerin yaratılışı, dillerinizin ve renklerinizin farklı oluşu da O'nun âyetlerindendir. Şüphesiz bunda bilenler için âyetler vardır."
(Rum 30:22)

İslam inançların çeşitliliği hakkında ne diyor? İnancı olmayan biri yaşamayı hak etmiyor mu?

Kur'an-ı Kerim, Bakara Suresi'nin 256. ayetinde "Dinde zorlama yoktur" ifadesini açıkça ve güçlü bir şekilde belirtir:

"İman konusunda hiçbir zorlama yoktur. Artık doğru yol ile sapıklık birbirinden ayrılmıştır: Bundan dolayı, kim kötülük güçlerini reddedip Allah'a inanırsa, gerçekten o, asla sapmayacak bir desteğe tutunmuştur: çünkü Allah her şeyi işiten ve her şeyi bilendir."

"Ve [işte böyle:] Eğer seni ayakta tutan dileseydi, yeryüzünde yaşayanların hepsi mutlaka iman ederdi."
(Yunus 12:99)

"De ki: 'Ey hakikati inkâr edenler! Ben sizin taptıklarınıza tapmam, siz de benim taptığıma tapmazsınız! Ben sizin taptıklarınıza tapmam, siz de benim taptığıma tapmazsınız. Sizin ahlak yasanız size, benimki bana!'"
(Kafirun 109:1-6)

İSLAM'DA DUA VE İBADET

İslam'daki dua ve ibadet kavramı ile diğer dinler arasındaki fark nedir?

İslam yalnızca Allah'a dua ve ibadet etmeyi öğretir. Hiç kimse -ister peygamber, ister âlim, ister saygın bir kişi, isterse de şeytan olsun- insanlar tarafından ibadet edilme hakkına sahip değildir. Dolayısıyla, Allah'tan başka herhangi birine/herhangi bir şeye ibadet etmek, Allah'ın ibadet edilme hakkını ihlal etmek olur. İslami ibadetler samimi niyetlere dayanır. Eğer bir kişi kötü bir niyetle duaya başlarsa, duasının görünüşü ve eylemleri ne kadar doğru olursa olsun, kabul edilmez. İslami ibadetler, yalnızca yılın belirli bir zamanında ve Mekke'nin içinde ve yakınında belirli yerlerde yapılabilen *Hac* gibi belirli ibadetler dışında, belirli bir yere veya binaya bağlı değildir.

Hristiyanların çoğu dini haklarını kiliselerde yerine getirirken, Müslümanlar herhangi bir temiz yerde *namaz kılabilirler*. Muhammed, "Yeryüzünün bütün yüzü benim için bir namazgâh kılındı" (Nesai 42/2) demiştir. Buna göre, kıyamet gününe kadar bütün yeryüzü, her zaman ve mekânda onun takipçileri için bir ibadet yeridir.

Hristiyan mezheplerinin çoğunda, vaizler sınıfına ait bir kişi dua eder. Ancak İslam'da böyle bir vaiz kategorisi veya sınıfı yoktur. Bu nedenle, bilgili herhangi bir mümin diğer müminlere *namaz* kıldırabilir.

Ayrıca, İslam'da *salâtı* yerine getirmek için özel bir kıyafet yoktur. Din adamları sınıfı olmadığından, belirli bir din adamı kıyafetinden söz edilemez. *İmamların* farklı kıyafetler giydiği durumlarda

Cemaatin geri kalanından farklı olarak, *imamlar* kendi geleneklerine uygun kıyafetler giyerler.

Ubudiyet (kulluk) nedir?

İbadet ile 'ubudiyet arasındaki fark nedir?

Rutin ve yerleşik ritüeller "ibadet" olarak adlandırılır. Ancak İslam ibadeti sadece ritüellerden oluşmadığı gibi, bir Müslüman'ın hayatı da sadece "ritüelistik ibadetlerden" ibaret değildir. Çünkü İslam bir "ibadet" dini değil, bir "ubudiyet" dinidir.

Ubudiyet terimi "yalnızca Allah'a kulluk" anlamına gelir. Allah Kur'an'da şöyle buyurur: "*Ben görünmeyen varlıkları ve insanları, Beni tanıyıp ibadet etsinler diye yarattım*" (Zâriyat 51:56). Âyet açıkça, Peygamber Muhammed'in hayatında da kanıtını gördüğümüz gibi, Allah'a inananların ruhban sınıfına ve böyle bir hayata ihtiyaç duymadıklarını ve bundan kaçınmaları gerektiğini ifade etmektedir. Bu nedenle, kişinin günlük rutin faaliyetleri (yemek yemek, uyumak, çalışmak vb. dahil), bu niyetle yapıldığında Allah'a ibadet etmeye dönüşür. Bunu yapmak ancak Allah'ın rehberliğini bir hayat şablonu olarak kabul etmekle mümkündür. İnsanın tüm hayatının temel taşı ve anlamı yalnızca Yüce Allah olmalıdır. Böyle bir ruhsal duruma ulaştığında, çalışması, yemesi, içmesi ve diğer düzenli günlük faaliyetleri Allah'a kulluğunun bir parçası haline gelecektir.

İslam'da somut ibadet eylemleri nelerdir?

Kur'an'a göre, İslam'da dualar ve ibadetler sayısal olarak ölçülmez veya sınırlandırılmaz. Tüm Kur'an emirlerine uymak ve tüm Kur'an yasaklarından kaçınmak aslında ibadet olarak kabul edilir. Örneğin, hak ederek kazanmak için dürüstçe çalışmak veya doğrudan *helâl* rızık üretmek bir ibadettir.

Aşağıdaki beş eylem, diğerlerinin yanı sıra özel ilgi gerektirmektedir
dualar ve ibadet eylemleri:

1. *Farz namazları kılmak* (salâh): Vakit, şart ve edimlere bağlı günlük namaz.

2. *Sadaka ödemek* (zekâh): Arındırıcı bir mali yükümlülüktür. koşul paylaşımı.

3. *Ramazan ayında oruç tutmak*: *Takvaya* (sorumluluk bilincine) ulaşmak için yılda bir ay boyunca gündüzleri yemekten uzak durmak.

4. *Hac yapmak*: *Kâbe'yi* ziyaret etmek ve insanoğlunun yeryüzünde inşa ettiği "ilk ev" olan Mekke'de insanlığın ortak yararı için bir araya gelmek.

5. *Cihâd*: Bu terim, insanlar arasında bilinen ortak iyiliği (*ma'rûf*) artırmak ve toplumda yaygın olarak kabul edilen kötülüğü (*münker*) azaltmak için "mümkün olan her türlü psikolojik ve fiziksel çabayı sarf etmek" anlamına gelir.

Her bir dua ve ibadet insanın hayatını düzenlemek içindir: *salâh* zamanı ve bedeni doğru yönetmeyi öğretir; *zekât* mali varlıkları yönetmeyi öğretir; oruç gıda tüketim arzularını ve cinsel şehvetleri kontrol etmeyi öğretir; *hac* grupları ve davranışları yönetmeyi öğretir; *cihâd* çabaları ve enerjiyi yönetmeyi öğretir.

Neden İslam'da bir rahipler sınıfı yok?

Kur'an, insanın Allah'a doğrudan ibadet etmesini ister ve öğretir, çünkü Allah kullarına şah damarlarından daha yakındır (*Kaf 50:16*). Mesele insandır. Başka bir deyişle, insana şu soru sorulmaktadır: Sen kendini, sana şah damarından daha yakın olan Allah'tan daha iyi bildiğini mi sanıyorsun? İnsan ile Allah arasına vasıtalar koymak veya araçlar sokmak şu hatalı kavramdan kaynaklanmaktadır

Allah onlardan uzak ve uzaktır. İslam bu yanılgıyı tamamen reddeder ve kökünden söker; bunu yapmak düpedüz *şirk* tir (Allah'tan başkasına ilahlık atfetmek). Ve Kur'an'a göre *şirk* en büyük günah ve en büyük haksızlıktır.

İslam'ın rahipliğe bakış açısı nedir?

İslam böyle bir sınıfı ne onaylar ne de var olmasına izin verir, çünkü böyle bir şey Allah'tan bazı işlevleri çalmaya yönelik beyhude bir girişimle eşdeğer olacaktır (*Tevbe 9:31*). İslam'da hiç kimsenin Allah adına konuşmasına izin verilmez ya da böyle bir yetkisi yoktur, bu kişi Muhammed Peygamber olsa bile. O, kendisine vahiy yoluyla ilham edilen mesajı iletmekle (*Maide 5:67*) ve Allah'ın diğer inanan kulları gibi yaşamakla görevlidir. Peygamber Muhammed bile olsa, hiç kimse Allah adına, hatta Allah'ın yerine başka bir insanı affedemez. O, sadece kendi mesajına uyanları bağışlaması için Allah'a yalvarabilirdi (*Ali İmran 3:159*). Dahası, İslam'da hiç kimse ahirette ebedi kurtuluşu garanti etmeye yetkili değildir, bu Muhammed Peygamber olsa bile. Allah ona şöyle buyurur: "*De ki: 'Ben [Allah'ın] elçilerinin ilki değilim; ve [hepsi gibi] bana ve size ne yapılacağını bilmiyorum...'*" (*Ahkaf 46:9*). Muhammed'in vefatından önce hayatta kalan tek çocuğuna şöyle dediği kaydedilmiştir: "Kızım Fatıma! İyi amellerinle kendini cehennem ateşinden koru. Allah'a yemin ederim ki, ahirette senin için hiçbir şey yapamam!"

İslam'ın temizliğine bakış açısı nedir?

İslam, başından sonuna kadar temizliğin şu şekilde vücut bulmuş halidir:

İman kalbin temizliğidir.

Salâh, ahlâkın temizliğidir.

Abdest, vücut organlarının temizliğidir.

Abdest tüm vücudun temizlenmesidir.

Zekât, malın temizliğidir.

Oruç, benliğin temizliğidir.

Hac, dünya Müslüman toplumunun temizliğidir.

Cihâd, çabaların ve enerjinin temizliğidir.

"İyiliği emretmek ve kötülükten men etmek" toplumun temizliğidir.

Hikmet, aklın temizliğidir. *Tevhid*,

itikadın temizliğidir. *Tevbe* kalp

temizliğidir. *Helal gıda*, gıda

temizliğidir.

Allah'ın adına kurban sunmak niyetlerin temizliğidir.

İnsanlık tarihinde ağız temizliğini gönüllü bir ibadet olarak sürdüren ilk kişi Hazreti Muhammed'dir. Kendisi günde beş kez dişlerini fırçalar ve takipçilerini de aynı şekilde davranmaya çağırırdı. Müslümanlar, dinlerinin bir tavsiyesi olan tuvalete gittikten sonra su ile temizlenirler. Ayrıca bazı âyetlerde "Elbiselerinizi temiz tutun!" emri vardır. (*Müddessir* 74:4) ve "Her türlü kirden uzak durun" (*Müddessir* 74:5). Bu tür âyetler açıkça Müslümanları elbiselerini ve bu elbiselerin altındaki bedenlerini temiz tutmaya teşvik eder; bedeni temiz tutmak kişinin kalbini temiz ve saf tutmasını da içerir.

Salâh (dua) nedir?

Salâh, "bir şeyi desteklemek için bir dayanak, bir destek" anlamına gelir. Kur'an bu terimi çeşitli amaçlar için kullanır: kulluk, ibadet, dua, rehin, destek ve yardım. *Salâhın* kuralları ve ritüelleri Kur'an'da ve Muhammed'in eylemlerinde ana hatlarıyla belirtilmiş ve belirlenmiştir. *Salâh* her Müslüman üzerine farzdır.

Salâh birkaç özel ritüel ve vücut hareketi içerir ve pozisyonlar.

Salâh, Muhammed Peygamber'in ifadesiyle "bu dinin esasıdır".

Salâh, insan ile Allah arasında bire bir özel bir randevudur.

Salâh, insanın sadece Allah'a ibadet etmek üzere Allah'a verdiği sözü yerine getirmesidir.

Salâh, insanın Allah'ın kendisine öğrettiği ve her şeyini borçlu olduğu bir şükürdür.

Salâh, Allah'a kul olmaktır ki, insanı başka bir insanın kölesi olmaktan kurtarır.

Salâh bir şereftir; Allah'ın huzurunda diz çökmek ve secde etmek insanı başka bir insanın huzurunda bunu yapmaktan kurtarır.

Salâh şahitliktir; *salâh* sahibi başkalarını şahit tutar ve kendisi de şahittir. Müslüman zihin, etrafındaki her şeyi ezberlenebilen varlıklar olarak görür: *salâhın* sunulduğu yerler şahittir ve *salâhın* sunulduğu zamanlar şahittir; o yerde ve o zamanda parlayan güneş, ay ve yıldızlar şahittir (*Şems 91: 1-4*); ve abdest için kullanılan sular ve temiz vücut parçaları *salâhı* gerçekleştirenin yararına şahittir (36: 65).

Müslümanlar neden salâh yaparlar?

Kur'an'a göre (*Ankebut 29:45*) namaz kılmanın amacı iki yönlüdür: insanı çeşitli ahlak dışı eylemlerden (*fahşâ*) ve genel kabul görmüş kötülüklerden (*münker*) uzak tutmak ve Allah'ı anmak ve Allah tarafından anılmak (*zikrullah*).

Salâh nasıl yapılır?

Salâhın 12-altı dış ve altı iç şartı vardır.

a) *Salâhın dışındaki altı şart:*

1. *Duygusal temizlik:* Cinsel birleşmeden sonra veya kadınların adet dönemlerinde ortaya çıkan dini bedensel koşullardan kaynaklanan ruhsal ve duygusal kirliliğin psikosomatik durumundan temiz olmak.

2. *Fiziksel temizlik:* kişinin bedenini, giysilerini ve namaz kıldığı yeri her türlü pislikten arındırması. *Salâtta* beden/madde temizliğinin farz kılınmasının taşıdığı mesaj açıktır: Beden ile ruh, maddi ile soyut, fizik ile metafizik arasındaki köprüleri korumak ve bu ikiliyi birbirinden ayırmamak...

Abdest (*wudhu*) bu gerekliliklerin bir parçasıdır. Çoğu zaman açıkta olan ve en sık kullanılan vücut kısımlarının yıkanması anlamına gelen abdest olmadan *namaz* kılınmaz. Kur'an öğretisine göre (*Maide 5:6*), uygun bir abdest: a) yüzü yıkamak (kulaklara, saçlara ve boğaza kadar), b) elleri, bilekleri, ön kolları ve dirsekleri yıkamak, c) ıslak ellerle başı mesh etmek ve d) her iki ayağı bileklere kadar yıkamak (veya silmek).

Dışkı ve/veya idrar yapmak ve cinsel ilişkide bulunmak abdesti bozar (*Maide 5:6*). Suyun bulunmadığı durumlarda, elleri saf ve temiz toprak ve taşlarla silmek bunun yerine geçebilir (*Nisa' 4:43*). Bu sembolik *abdest* bile

hem bedensel temizliğin hem de temiz kalmanın son derece önemli olduğunu altını çizer.

Müslümanların hayatında *salâh*.

3. *Vücudun örtülmesi*: Kadınların eller, yüz ve ayaklar hariç tüm vücutlarını örtmeleri gerekirken, erkeklerin en azından göbek ile diz kapakları arasını örtmeleri gerekir. Bir kişinin vücudunu örtmesi, Müslümanların Allah ile bire bir görüşmelerine verdikleri önemi ve değeri gösterir. Bedenin örtülmesi aynı zamanda kişinin ruhunu açtığını da sembolize eder. Çünkü bir şeyi örtmek sembolik olarak "geri çekmek" anlamına gelirken, bir şeyi açmak "ilerletmek" anlamına gelir. Bedenin geri çekilip ruhun ilerletilmesi, *salâhın* sadece bedensel bir hareket değil, aynı zamanda ruhsal bir yolculuk olduğunu gösterir.

4. *Kâbe'ye (kıbleye) yönelmek*: Dünyanın neresinde olursa olsun, Müslümanlar namaz kılarken Mekke'deki Kâbe'yi bulur ve ona yönelirler (*Bakara 2:144*). Çünkü Kâbe, yeryüzünde insan eliyle inşa edilen ilk yapıdır (*Âl-i İmrân 3:96*). Kıbleyi bulma ve ona yönelme zorunluluğu, müminlerin coğrafya ve konum bilincini geliştirmeyi, mekân ve yön anlayışını güçlendirmeyi amaçlar. Namazda Kâbe'ye yönelmek, insanoğlunun ilk vatanına yönelmektir. Bu, dünya üzerindeki ilk uygarlık girişimine bir saygı duruşudur. Daha sonra İbrahim Peygamber ve oğlu İsmail Kâbe'yi yeniden inşa etmişlerdir (*Bakara 2:127*). Kâbe'ye yönelmek, "peygamberlerin babası" İbrahim'in çağrısına sembolik bir yanıtıdır (*Hac 22:27*). Bedenin kıblesi Kâbe olsa da, ruhun kıblesi kesinlikle Allah'ın kendisidir (*Bakara 2:115*). Yukarıda da belirtildiği gibi, Allah insana şah damarından daha yakındır (*Kaf 50:16*).

5. *Zamanlama*: Belirlenen bir zaman diliminde namazı yerine getirmek. Namazın belli bir vakitte kılınmasının farz kılınmasındaki amaç, zamanın önemini ve zamansallığını öğretmektir. Günde beş vakit farz namaz kılınır; Peygamber Efendimiz bize normal şartlarda her gün nasıl kılınacağını göstermiştir. Olağanüstü durumlarda -kötü hava koşulları, yolculuk vb.

ikincisi üçüncü ile ve dördüncüsü günün beşinci namazı ile. Olağanüstü durumlarda daha fazla kolaylık sağlamak için, birleştirilmiş iki çift, iki namaz vakti içinde kılınabilir.

Güneşin gökyüzündeki konumu namaz vakitlerinin süresini belirler; dünyanın bazı bölgelerinde güneş görünmüyorsa veya hiç batmıyorsa, namaz vakitlerinin süresini **b e l i r l e m e k** için insanların biyolojik saati kullanılır. Böylece yeryüzünde günün her saatinde *salâtsız tek bir yer* bile kalmaz.

6. *Niyet*: "Bilinçli olarak yapmak" anlamına gelir. Bir Müslümanın *salâha* niyet ederek ibadet etmek üzere olduğu Allah'ın bilincini sembolize eder. *Niyet*, kalbin ibadetinin gerekçesidir. Bu nedenle Peygamber Efendimiz "Ameller niyetlere göredir" buyurmuştur.

b) *Salâhın altı şartı*:

1. *Tekbir*: *Salâta* "Allâhu Ekber" ("Allah Büyüktür") diyerek başlamak. İlk inen âyetlerden biri "Seni ayakta tutanın büyüklüğünü yücelt!" diye emretmektedir. (*Müddessir* 74:3) *Salât* eden kişi "Allâhu Ekber" diyerek Allah'ın her türlü nitelendirmeden daha büyük olduğunu, O'nun yüce olduğunu, mutlak yücelik olduğunu kabul eder. Namaz kılan kişi *tekbir* getirirken ellerini kaldırarak sembolik olarak dünya hayatını arkasına atar. Önünde sadece Rabbine yönelir. Bu, her Müslümanın her namazda okuduğu Fatiha Suresi'ndeki "doğru yol"dur.

2. *Ayakta durmak (kıyâm)*: Allah'ın huzurunda durduğunun bilinciyle ayakta durmak (*Furkan* 25:64; *Ali İmran* 3:191). *Kıyam*, kişinin Allah'a karşı saygısını sembolize eder. *Kıyam*, Kelime-i Tevhid'in ilk yarısıdır ve *la ilahe illa Allah'ın* (Allah'tan başka ibadete layık ilah yoktur) *la ilahe'sini* (ibadete layık ilah yoktur) sembolize eder. Ayrıca kişinin şirke, küfre ve dinde aşırılığa karşı isyanını ifade eder. Namaz kılan bir mü'min, Allahü teâlâ tarafından sulanan bir dağ gibidir.

Yukarıdan aşağıya. Yamaçlarını sulayan yağmurlar bulutlardan iner, Gönül toprağı için "yağmur" ise Allah'ın tahtından iner.

3. Tilavet (*kıraat*): Kalp ile hissederek, akıl ile kavrayarak ve dil ile söyleyerek Allah ile diyalog kurmak için Kur'an'dan bölümler okumaktır (*Müzzemmil 73:4*). *Kıraat*, *salâh* içinde Kur'an'dır. *Salâh* vahyin bedeni, vahiy ise *salâhın* ruhudur. Kur'an ile yapılan *salâh*, içine ruh üflenmiş bir ibadettir; canlıdır, diridir.

Fetih Suresi *kıraatin* kalbidir. Muhammed'in ifadesiyle "kul ile Rab arasındaki diyalogu simgeler". Bu yüzden "*Fatihastız hiçbir namaz [geçerli] namaz değildir*" demiştir. Tıpkı *kıyamın* dağları sembolize etmesi gibi, *kıraat de* okuyanın kalbini sulayan yağmur bulutlarını sembolize eder.

4. Eğilme (*rukû*): Ayakta dururken vücudun üst kısmını öne doğru eğmek (*Bakara 2:43*). *Salâtta* eğilmek, kişinin Allah'tan başka kimsenin önünde eğilmeyi reddetmesini temsil eder. Sanki insan beden dili ile haysiyet ve şerefini koruyacağını söylemektedir. *Rükû*, Allah'a toplumsal, ortak bir teslimiyeti temsil ederken, secde bireysel teslimiyettir. Çünkü Kur'an'da "Namazda rükû edenlerle birlikte siz de rükû edin" diye bir âyet varken, "Namazda secde edenlerle birlikte siz de secde edin" diye bir âyet yoktur. *Rükû*, *kıyâm* ile *secde* arasında bir beden duruşudur.

Rükû ve *secde* birlikte *la ilahe illa Allah*'ın ikinci yarısını, yani "illa Allah" ı (ibadete layık olan sadece Allah'tır) temsil eder. Dolayısıyla *rükû*, beden diliyle Allah'a hamd etmektir. Bu nedenle *rükûdan kıyama* döndüğünde dua eden kişi "*Semi' Allahu li men hamidehu*" ("*Allah kendisini öven kişiyi işitir*") der.

5. *Secde*: İnsanları hayvanlardan ayıran en belirgin vücut parçası olan alnın (ön lob) yere konulması. Bu duruş, bir insanın kendisine verdiği mesajı sembolize eder.

Allah'ın huzurunda kibirli değildir ve kişisel sınırlarının tamamen farkındadır. *Secde*, Allah'ın huzurunda alçakgönüllülüğün zirvesidir (*Alak 96:19*) ve saygının en üst seviyesidir.

Allah bilincine sahip ruh, taşıyıcısını ayağa kaldırır, sonra Yaraticısına eğilir ve sonunda Allah'ın önünde tevazu içinde o bedeni secde ettirir. Böylece *secde*, insanın Allah'a karşı alçakgönüllülüğünü ve kulluğunu temsil eder. *Secde* etmek Allah'ın emrine uymaktır: "*Allah'a secde et ve O'na yaklaş!*" (*Alak 96:19*) *Secde* etmek, anne karnındaki embriyonun durumuna fiziksel olarak öykünerek manevi bir geri dönüşür.

Kuşkusuz, secde sembolik anlamı olan bir pozisyonudur - insan sadece Allah'ın önünde eğilir ve secde eder, başka hiç kimse ve hiçbir şey değil - ve yüksek manevi değeri vardır. Şüphesiz, *secdenin* diğer zengin çağrışımlarının yanı sıra fizyolojik bir boyutu da vardır. Anatomi açısından bakıldığında, insan *secde* ederek insanlığını Allah'ın huzurunda yere koyar. Bu noktayı açıklamak için 20th yüzyılın başlarından bir örnek verelim: Hareket halindeki bir tren, bir işçinin ön korteksine ciddi hasar veren bir taşı fırlattı. İşçi bedensel işlevlerini yerine getirme yeteneğini kaybetti ve hayatının geri kalanını hareketsiz ve işlevsiz bir biyolojik varlık olarak yaşadı. *Secdede* insanlığımızın sembolünü Allah'ın huzuruna koymak, tüm bedensel ve ruhsal varlığımızla Allah'a borçlu olduğumuzu kabul etmenin sembolüdür.

6. *Oturma (ka'dah)*: Kişi *salâtu* tamamlamadan önce Rabbinin "huzurunda" oturmalı, Rabbinin huşu ve azameti karşısında içi titremelidir (*Âl-i İmrân 3:191*). Oturmak normalde bir yolculuğu bitirdikten sonra dinlenmeyi sembolize eder. *Ka'de*, *salâh* tamamlanmadan hemen önce sembolik bir dinlenmedir; Allah'tan istenecek en yoğun duanın zamanıdır. Dua, genel olarak "ibadetin beyni" olduğu gibi, özel olarak da *salâhın* beynidir.

"Allah'ın selamı ve rahmeti üzerinize olsun" (es-selamu aleyküm ve rahmetullah) demek *salâhı* tamamlar ve manevi yolculuğun sonunu simgeler. Yolculuğunuzda tüm canlılara barış dilersiniz.

Sağa ve sola selam verin ve böylece çok yoğun bir manevi yolculuğu tamamladığınızı onlara bildirin. Böylece *salâh*, Allah'ın iradesine ve emirlerine teslimiyetinizin göstergesidir.

Salâh nerede yapılabilir?

Salâh, yeryüzünün herhangi bir yerindeki temiz ve pak herhangi bir yerde yapılabilir. İslami öğretilere göre, *salâhın* eda edildiği bir yer, Kıyamet Günü'nde onun hakkında şahitlik edecektir. Bu nedenle her mümin mümkün olduğunca çok yerde *salâh* getirmeye çalışmalıdır.

İslam'da camilerin durumu nedir?

Camiler, merkezinde *Kâbe'nin bulunduğu* Mekke-i Mescid-i Haram'daki ana caminin "şubeleri" olarak kabul edilir. Yeryüzünün herhangi bir yerindeki camiler "Allah'ın Evleri" olarak kabul edilir, çünkü bu ibadet yerlerinin gerçek sahibi Allah'tır: "*Ve [bilin ki] bütün mescitler [yalnızca] Allah'ındır: öyleyse, Allah ile birlikte hiç kimseye yalvarmayın!*" (Cin 72:18) Hiç kimse Allah'ın evinin kapılarını O'nun kullarına kapatamaz. Hiç kimse camilere girmek için ücret talep edemez. Bir camiye girebilmek için üyelik şartı yoktur. Bir kimse bir camiye sığınır, hiç kimse onu camiden çıkaramaz.

İslam'da camiler sadece ibadet yerleri değil, aynı zamanda yerel bir Müslüman toplumun kalbidir. Camilerin yerine getirdiği işlev bir kalbe benzer: dolaşan kanı toplamak, arındırmak ve tekrar damarlara pompalamak. Cami de benzer şekilde "bozulmuş" ve "lekelenmiş" bireyleri toplar, onları bilgi ve gönülden ibadetle arındırır ve toplumun ortasına geri gönderir.

Cuma günü İslam'da neden özeldir?

Arapça "*jumu'ah*" kelimesi "bir araya gelmek" anlamına gelir ve "Cuma" için kullanılır. İslami Cuma günleri arasındaki fark

Yahudilerin Cumartesi ve Hristiyanların Pazar günlerinden farkı, Müslümanların Cuma gününü "haftanın ibadet günü" olarak görmemeleridir. Cuma gününün taşıdığı bir diğer farklılık da Allah tarafından kesin olarak emredilen öğle namazıdır: *"Ey iman edenler! Cemaat günü [Cuma] namaz için ezan okunduğu zaman, hemen Allah'ı anmaya koşun ve dünya ticaretini bırakın; bu sizin iyiliğiniz içindir, eğer bilerseniz"* (Cuma 62:9). Bu emir, Yahudilik ve Hristiyanlıkta olduğu gibi İslam'da "haftanın ibadet günü" kavramının olmadığını gösterir. Cuma namazı, diğer farz günlük namazlarla (*salâh*) birlikte farz bir namazdır.

Cuma duası nedir?

Cuma günleri öğle namazını kılmak tüm Müslümanlar için ilahi bir emirdir (Cuma 62:9) ve bu namaz cemaatle kılınır. Cuma namazı, normal öğle namazı yerine kılınır ve böylece öğle namazı farz olmaktan çıkar. İki namaz arasındaki en önemli fark, normal öğle namazı dört birim (*rekât*) içerirken, Cuma namazının iki kat daha kısa olmasıdır. "Eksik" iki *rekât*, bilgi yaymak için iyi bilinen bir platform olan *hutbe* (vaaz) ile telâfi edilir.

Hutbe (vaaz) nedir?

Hutbe kelimesi "hitap etmek, konuşmak" anlamına gelen bir kökten türetilmiştir. Bazıları *hutbenin* "aydınlatma biçiminde ibadet" ve "zorunlu olarak bilgi edinme" olduğunu söyler. Dünyada en yaygın "bilgi yayma" yöntemidir. Allah, yetişkin ve bilinçli her Müslümanın ölünceye kadar bu tür bilgi edinme oturumlarına katılmasını emreder.

Hutbe, İslam toplumunun karşı karşıya olduğu sorunları Kur'an'ın bakış açısıyla analiz etmekte ve akliselim sahiplerini aydınlatmaktadır.

o topluluğun akli başında üyeleri. Böylece *hutbe*, camileri eğitim kurumuna; ibadetler eğitim ve derse; imamlar öğretmene; nihayet cemaat de öğrenciler topluluğuna dönüşür.

İslam'ın diğer dinlerin tapınaklarına ve ibadet yerlerine yaklaşımı nedir?

Saygı ve koruma, çünkü Allah Kuran'da diğer inançların ibadethaneleriyle ilgili olarak şunları söyler

"... Eğer Allah insanların birbirlerine karşı kendilerini savunmalarını sağlamasaydı, manastırlar, kiliseler, sinagoglar ve camiler -ki hepsinde Allah'ın adı çokça anılır- mutlaka yıkılır giderdi."

(Kafirun 109:1-6)

Ezan (ibadet edenleri çağırmak için yapılan çağrı) ve ikâmet (namaza başlamak için yapılan çağrı) nedir?

Ezan, inananları günlük namazları kılmaya çağırmak için yüksek sesle yapılan bir namaz çağrısıdır. *Ezanın* amacı, müminlere namaz vaktinin geldiğini bildirmektir. *Ezan*, Yahudilikteki Sofer sesine ve Hristiyanlıktaki çan sesine benzer bir işlev görür. *Ezanın* okunmasında insan sesinin kullanılması, onun insan kaynaklı ve doğal olduğunu sembolize eder. *Ezanın* anlamlı ifadeler içermesi, insanları sadece bilgilendirmek değil, aynı zamanda onlara İslam'ın temel değerlerini hatırlatmak amacının altını çizmektedir. Söz konusu ifadeler, iman ile ibadetler arasındaki ayrılmaz bağı vurgulamaktadır. *Ezan* bir otorite ya da güç sembolü değil, barış ve dostluğa bir çağrıdır. *Ezanda* yer alan kelime ve ifadeler Muhammed Peygamber zamanında derlenmiştir ve İslam *akidesi-tevhidin* eksenini temsil etmektedir:

Allah büyüktür (4 kez)

Allah'tan başka ibadete layık ilah olmadığına şahitlik ederim (2 kez)

Muhammed'in Allah'ın elçisi olduğuna şahitlik ederim (2 kez) İbadette acele edin (2 kez)

Başarı için acele edin (2 kez)

Allah büyüktür (2 kez)

Allah'tan başka ibadete layık ilah yoktur (2 kez)

İkâmet, tek başına ya da cemaatle farz bir namaza başlamadan önce tavsiye edilen, *ezanın* kısa bir versiyonudur. İkâmedeki kelimeler, küçük bir ekleme dışında *ezandaki* kelimelerle aynıdır: "*Başarıya acele edin*" *i f a d e s i n d e n* sonra "*Namaz başladı*" (*Kad kâmeti es-salâh*) ifadesi eklenir.

Salâh ne zaman yapılır?

Şu veya bu *salâhı* yerine getirmek için belirli zamanlar -24 saatlik bir sürenin çeşitli bölümlerinin bağlantı noktaları- vardır. Bunu yapmak, insanı zamanın gelgitiyle şiddetle bir o yana bir bu yana savrulan kırık bir tahta parçası olmaktan kurtarır.

1. Sabah namazı güneş doğmadan önce kılınır ve iki *rekât* farzdır (bir duada tekrarlanan birimler). Taşıdığı mesaj: "Allah'ım, güneş doğmadan önce Senin önünde duruyorum, böylece şafak benim *iyiliğime* şahit olsun!"

2. Öğle namazı, güneş öğle vakti tepe noktasını geçtikten hemen sonra kılınır ve dört *rekât* farzdır. Evinden uzakta olan yolcular sadece iki *rekât* kılabilirler. Taşıdığı mesaj şudur: "Gündüzü ve onun en büyük alameti olan güneşi sana olan imanına şahit kılıyorum Allah'ım! Seninle olan ilişkim benim önceliğimdir, Allah'ım!"

3. *İkinci namazı* öğle ile akşam arasında kılınır ve dört *rekât* farzdır. Evinden uzakta olan yolcular sadece iki *rekât* kılabilirler. Taşıdığı mesaj şudur: "Günün en yoğun saatine ve yorgunluğuma rağmen ilahi diyalogumu kaçırmıyorum."

Senin huzurunda duruyorum Allah'ım! (Durumu müsait olanlar, ikinci ve üçüncü namazı vakitleri içinde birleştirerek kılabilirler).

4. *Akşam namazı* güneş battıktan hemen sonra kılınır ve üç *rekât* farzdır. Taşıdığı mesaj: "Yıldızları ve gün batımını sana olan inancıma şahit tutuyorum Allah'ım!"

5. *Yatsı namazı*, güneşin kıızıllığı gökyüzünden çekildikten sonra kılınır ve dört *rekât* farzdır. Evinden uzakta olan yolcular sadece iki *rekât kılabilirler*. Taşıdığı mesaj: "Geceyi imanına şahit tutuyorum, çünkü karanlıklar beni senden gizleyemez, ey Allah'ım!" (Durumu müsait olanlar son iki namazı vakitleri içinde birleştirerek kılabilirler).

Günlük duaların zamanlamasının ve özünün şu mesajı taşıdığı söylenebilir: "Ey Allah'ın kulu! Günün böylesine önemli zamanlarını şahitlerine dönüştür! İçinde bulunduğun mekânın ve zamanın sürekli farkında ol! O zamanı veren ve seni o mekâna yerleştiren Allah'tan uzaklaşma! Allah'ı anmayı ve O'na ibadet etmeyi gündeminden çıkarma ki, Allah da seni gündeminden çıkarmasın!"

salâhı kim yapar?

Yetişkinliğe (ergenliğe) ulaşmış aklı başında her Müslüman *salât* getirmelidir, çünkü gerçek bir inanç özgür seçime dayanır. Açıktır ki, özgür bir seçimin en önemli, hatta temel ön koşulu kişinin aklı başında ve makul olmasıdır. Yetişkinlik (ergenlik) "sorumluluk kapasitesini" simgeler. Allah'a iman etmeyi özgürce seçenler, *salâtı ikame etmekle* sorumludurlar. Ve *salâhı* yerine getirmekle sorumlu olanlar, daha sonra onu yerine getirmekle yükümlüdürler.

Salâh kimler için yapılır?

Salât sadece Allah için yapılır! Allah'tan başka herhangi bir şey adına veya herhangi bir kimse için kılınması mümkün olan en büyük *günahtır-şirk* (çok tanrıcılık). İslam, ibadete layık tek ilahın Allah olduğunu öğretir.

Peygamber Muhammed salâh'ı kurdu mu?

Salâhın icrasını Muhammed Peygamber başlatmamıştır. Kur'an "geçmiş peygamberlerin *salâtından*" bahseder. Kuşkusuz, "salâh" kelimesi "dua" ve "kulluk" anlamına gelir; duaların, insanoğlunun yeryüzündeki yaşamının başlangıcından beri var olduğu açıktır. Bu nedenle, Muhammed'in takipçilerine öğrettiği *salâhın* bazı yönlerinin ve bölümlerinin Allah'ın önceki peygamberleri tarafından da gözlemlendiğine ve uygulandığına dair göstergeler vardır.

"İbadet" olarak *salât*, önceki vahiyleri alanlara emredilmiştir (*Beyyine* 98:5).

Bütün peygamberlere *salâh* getirmeleri emredilmiştir (*Enbiya'* 21:73).

İsmail Peygamber yerli halkına *salât getirmelerini* emretti (*Meryem* 19:55).

Salâtı ikame etmek İsrail oğullarının verdiği beş sözden biridir (*Bakara* 2:83).

Musa Peygamber'e tevhide şahitlik ettikten hemen sonra *salât getirmesi* emredilmiştir (*Taha* 20:14).

Bilge Lokman oğluna *salât* getirmesini tavsiye etti (*Lokman* 31:17).

Meryem oğlu İsa'ya verilen iki düsturdan biri salâh idi. (*Meryem* 19:31).

Kur'an'da gördüğümüz bu bilgiler aslında bazı kanonik İncillerde de yer almaktadır. Örneğin Markos İncili'ne göre, Meryem oğlu İsa, yanında Petrus, Yakup ve Yuhanna olduğu halde belli bir mesafeyi yürüdükten sonra

Son gecesinde yüzünü yere sürdü" (*İbrahim 14:32-35*). Markos'un İsa'nın "kendini yere atıp dua ettiğini" anlattığı şey, Kur'an'ın emrettiği *salâhtan* başka bir şey değildir. Bu özel dua bir *secdenin* tarifidir.

Zekât (sadaka) nedir?

Arapça *zekâh* kelimesi "arındırmak" ve "artırmak" anlamına gelir. Sadaka, ödeyeni ahlaki olarak arındırır ve *bereketli bir şekilde* servetini artırır (*bereket*); bu nedenle *zekâh* terimi kullanılır. Kur'an'ın 30'dan fazla âyette *zekât* ve *bereketi* birlikte zikretmesi boşuna değildir. Rasyonel aritmetiğe göre 40 eksi 1 eşittir 39; ancak inanç aritmetiğine göre 40 eksi 1 eşittir 400.

Zekât, kişinin mal varlığının bir yıl içinde belirli bir miktara ulaşması ve bu miktarda kalması durumunda, mal varlığının %2,5'ini ihtiyaç sahiplerine ödemesidir. *Zekâtın* amacı sadece ihtiyaç sahipleriyle paylaşmak değildir. Aynı zamanda *zekât*, mal sahibini malın etkisinde kalmaktan kurtarır. *Zekât* vermenin temel şartı, karşılığında ne maddi ne de manevi bir kazanç beklememektir.

Kur'an'a göre, kişinin malından sadaka vermesi yalnızca Muhammed Peygamber'in takipçilerine farz kılınmamıştır. Örneğin, Musa Peygamber'in takipçileri de sadaka vermekle yükümlü tutulmuşlardır (*Bakara 2:83*).

İslam'da oruç nedir?

Kur'an, *zekât* ile birlikte *infaktan da* bahseder. *İnfâk*, kişinin malını, mülkünü ve sahip olduğu diğer her şeyi yalnızca Allah rızası için gönüllü olarak başkalarıyla paylaşmasıdır. "Nafaka" kök kelimesi, "tüketilmiş, tamamlanmış, bitmiş" anlamına gelir. Din literatüründe *nafaka* terimi, "faydalı bir şeyi ihtiyacı olan biriyle paylaşmak ve karşılığında hiçbir şey beklememek" anlamına gelir. Terimin geçişli olarak kullanılması, bu ibadetin bir alıcı taraf olmadığı sürece geçersiz kılınacağını gösterir.

Kur'an *infak* konusuna geniş yer ayırır ve müminleri *infak* yapmaya teşvik eder. Örneğin aşağıdaki âyette Kur'an, *infakın* insanı cennete, cimriliğin ise cehennem ateşine götürebileceğini söyler:

"İnfak eden, Allah'tan sakınan ve nihai iyiliğin gerçek olduğuna inanan kimseye gelince, biz ona kolaylığı kolaylaştıracağız. Kim de cimrilik eder, kendini müstağni görür ve nihai hayrı yalan sayarsa, ona da zorluğa giden yolu kolaylaştırırız ve onun malı kendisine ne fayda sağlar?"

[kabrine] indiği zaman mı?"

(Leyl 92:5-10)

Kur'an infakı nifak için bir panzehir olarak sunar. Kur'an müminlere hem bollukta hem de darlıkta paylaşmayı öğretir. Kur'an *infak* ile *nifak* arasındaki zıtlığı açıkça gösterir. Örneğin, münafıklar hakkında konuşur:

"De ki: 'İster isteyerek, ister istemeyerek [Allah rızası için yapıyormuş gibi görünerek] harcayın, sizden asla kabul edilmeyecektir - çünkü siz gerçekten kötülüğe meyilli insanlarsınız!'" (Tevbe 9:53)

Bir önceki âyetten hemen sonra gelen âyette ise onların **infâklarının** kabul edilmesine engel olan asıl engel açıklanmaktadır: *"Onların infâklarının kabul edilmesine engel olan tek şey şudur: Onlar Allah'ı ve elçisini tanımamakta direnirler, namazlarını gönülsüzce kılmazlar, zekâtlarını da gönülsüzce vermezler.*

kızgınlık."

(Tevbe 9:54)

Allah rızası için vermek aslında Allah'tan almaktır, çünkü Allah kendi rızası için verenlere paylaşmanın sevincini bahşeder. Allah onlara verme ve paylaşma fırsatı verir. Paylaşmak iyi ve asil bir eylemdir. İyilik yapmak insana kendini iyi hissettirir, bu da iyilik yapmanın ilk ödülüdür. Dolayısıyla, iyilik yapabilmek başlı başına bir ödüdür. Bununla birlikte, Allah iyilik yapanlar için olağanüstü bir ödül hazırladığını birçok kez vurgular. Eğer Allah sizden bir şey vermenizi isterse, bunu hemen yapın ve tereddüt etmeyin, çünkü Allah gerçekten vermek ister, almak değil. Allah

İbrahim Peygamber'den oğlu İsmail'i vermesini istedi; Allah İsmail'i İbrahim'e bırakmakla kalmadı, ona İshak'ı da verdi.

paylaşımının ahlaki bir yönü var mı?

Kur'an bunun olduğunu iddia eder. Bu konu Kur'an'da o kadar önceliklidir ki, vahyedilen üçüncü pasaj bu konudan bahseder: *"Ve vermekle kendin için bir kazanç arama" (Müddessir 74:6).*

Bundan sonraki âyetler *infâk*ın ahlâkî yönünü daha da şekillendirir ve pekiştirir:

Mallarını Allah yolunda harcayanlar, sonra da harcadıklarını başa kakmayanlar ve muhtaçların gönlünü incitmeyenler, Rableri katında mükâfatlarını alacaklardır; onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir. Güzel bir söz ve başkasının ihtiyacını örtmek, arkasından incitme gelen bir hayırdan daha hayırlıdır;

Allah ise kendi kendine yetendir, bağışlayandır." (Bakara 2: 262-263)

Vahyin *infak* yoluyla çözmeye çalıştığı bir başka ahlaki sorun daha vardır: "açlık korkusu". Açlığın kendisi doğal bir durum olmakla birlikte, açlık korkusu ahlaki bir sorundur. Aç bir insan bir parça ekmekle doyurulabilirken, açlık korkusu çeken biri belki de dünyadaki tüm fırınlardan doyurulamayabilir. *İnfâk*ın ahlâkî yönüne ilişkin bir pasajın parçası olan aşağıdaki âyet doğrudan bu konuya değinmektedir:

"Şeytan sizi fakirlikle korkutur ve size cimriliği emreder; Allah ise size mağfiretini ve lütfunu vaat eder; Allah sonsuzdur, her şeyi bilendir."

(Bakara 2:268)

İnfâk etiği, bir şeyin ihtiyaç sahipleriyle paylaşıldığını tercihen gizlemeyi içerir:

"Eğer sadakalarınızı açıktan vererseniz, bu sizin için daha hayırlıdır; eğer onları gizlice muhtaçlara vererseniz, bu sizin için daha da hayırlıdır ve yaptığınız kötülüklerin bir kısmına kefarete olur. Ve Allah bütün yaptıklarınızdan haberdardır."

(Bakara 2:271)

İnfâk ile tefeciliğin yasaklanması arasında bir bağlantı var mıdır?

Faiz almak ve karşılığında bir şey vermemektir, *infak ise* vermek ve karşılığında bir şey almamaktır. Faiz, zenginlerin başkalarından aldıkları hak edilmemiş parayla yaşamalarını sağlarken, *infak* varlıklarının zenginliklerini yoksullarla paylaşmasıdır.

Her varlıklı Müslümanın ödemesi gereken zorunlu *infaka zekât* denir. Kur'an, *zekât* emri ile faiz yasağı arasında ters orantı kurar. Çünkü faizi yasaklayan bir ekonomik sistem, *zekâtı* zorunlu kılmadan toplumda ekonomik adaleti sağlayamaz. Nasıl ki faiz yasağı kelime-i tevhitteki "la ilahe" olumsuzlamasını temsil ediyorsa, *zekât* emri de "illa Allah" ikrarını temsil eder. Dolayısıyla ikisi birbiri olmadan var olamaz.

Ekonomik sıkıntı içindeyken sadaka veremeyen kişi, ekonomik bolluk içindeyken de bunu yapamayacaktır. Kur'an faiz yasağı ile *zekât* emrini birlikte zikreder (*Rum 30:38-39*) ve buradaki mesaj açıktır: Elinizdeki serveti faizle niceliksel olarak değil, *infak* ve *zekâtla* niteliksel olarak artırmaya çalışın. Çünkü Arapça "riba" (tefecilik) terimi, servetin miktarını artıran, ancak ruhunu, yani *bereketini* öldüren "yükseliş" anlamına gelir. "Canlı" servet sahibini taşıırken, sahibi "ölü" serveti taşır. *Riba'nın* aksine *zekât*, servet miktarı azalmış gibi görünse de servetin *bereketini* artırır.

Zenginlerin servetlerini yoksullarla paylaşması için İslam'ın emrettiği şart nedir?

İnfâk kavramını anlamanın ve kavramanın yolu, zenginliğe *tevhid* inancına dayanan vahiy perspektifinden bakmakla açılır. Kur'an-ı Kerim'de defalarca

"Zenginlik kime aittir?" sorusunun açık cevabı - Bu dünyadaki tüm servet Allah'a aittir. Peki, insanın bu servet üzerinde mülkiyet payı yok mu? Elbette insanın bir miktar mülkiyet payı vardır. Ancak insanın elindeki servet, servetin gerçek sahibi olan Allah'ın geçici bir emanetidir. Çünkü insan bu dünyaya sahip olmak için değil, şahitlik etmek için yaratılmıştır. İnsanın servetini inancına şahit kılması gerekir. Bu da servete karşı sahiplik tavrını değil, emanet tavrını şekillendirir.

Zenginlikten bahsetmişken, Kur'an iki uç noktayı ortaya koyar. Bunlardan biri "mutlak mülkiyet" kavramına dayanan kapitalizm, diğer uç ise dünyevi servetten günah olarak kaçınan "mali zühd"dür. Komünizm zenginliği bireysel bir mülk olarak değil, kolektif bir mülk olarak ele almıştır. Bu açıdan bakıldığında, hem komünizm hem de kapitalizm servet konusunda aynı görüşü paylaşmaktadır: servet *geçici bir emanet değil, sahibinin mülküdür*. Servetin bireysel mi yoksa kolektif bir mülkiyet mi olduğunu tartışmak, bu iki sistemde servete yönelik genel yaklaşımı değiştirmez.

Kur'an, dünyayı ve dünyevi şeyleri "günah", "kirlilik" ve benzeri olumsuz tutumlar olarak gören bazı mistik öğretilerin doktrinlerini reddeder. Kur'an müminlere, servetle başa çıkmada dengeli bir yaklaşım sağlayan aşağıdaki duayı öğretir:

"... Ey bizi ayakta tutan! Bize bu dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver..."
(Bakara 2:201)

Kur'an, *zekâtı* temel alarak, serveti başkalarıyla paylaşmaya yönelik her türlü emir ve tavsiyeye güzel bir şekilde ifade edilmiş ve mantıksal olarak gerekçelendirilmiş bir gerekçe sunar: *"... Böylece [servet veya ganimetler] içinizden zengin olanlar arasında dönüp dolaşan [bir fayda] olmasın..."* (Haşr 59:7).

Salâh ile zekâh arasındaki bağlantı nedir?

Kur'an-ı Kerim onlarca âyette *zekât* ve *salâtı* birlikte zikreder, çünkü bunlar Allah'a kulluğun iki kanadını temsil eder. Bunlardan biri

Kanatlardan biri insan-Allah ilişkisi, diğeri ise insan-insan ilişkisidir. *Salâh*, açıkça insan ile Allah arasında gerçekleşen bir ibadettir. *Zekât* ise sadece insanlar arasında ve insanlar arasında gerçekleşen bir Allah'a ibadet eylemidir. *Salâh*, insanın Allah'a karşı sorumluluğunun bir ifadesiyken, *zekât* insanın diğeri insanlara karşı sorumluluğunun bir ifadesidir.

Kimler zekât almaya hak kazanır?

Kur'an, ödül almaya hak kazanan sekiz grup insanı listeler *Zekât (Tevbe 9:60 ve Bakara 2:177)*:

1. Yoksul insanlar (*fuqarâ*).
2. Maddi sıkıntılarını gizleyen yoksul insanlar (*masâkîn*).
3. İnsanları esaretten kurtarmak (*riqâb*).
4. Zekât toplayanlar (*'âmilîne 'aleyhâ*).
5. Gayrimüslimlerin kalplerini ve zihinlerini kazanmak için (*el-muallafatu qulûbihim*).
6. Borcu mevcut varlıklarını aşanlar (*ğârimîn*).
7. Allah rızası için karşılanacak harcamalar (*fî sebîlillah*).
8. Evsiz, denetimsiz ve yolda kalmış, nakit sıkıntısı çeken yolcular (*ibnu's-sabîli*).

Zekâtla ne vergilendirilir ve ne vergilendirilmez ?

Belirli bir seviyeye ulaşan parasal ve parasal olmayan servet - nisâb- *zekât* ile vergilendirilir. *Nisâb* yaklaşık üç ons altına denktir. Akıl, bilgi, şöhret, sanat ve sağlık parasal olmayan servet olarak kabul edildiğinden, bunlar da ilgili "zekâtlara" tabidir; her *zekât*, vergilendirilen mal şeklinde ödenir.

Üretim makineleri, araç ve gereçler *zekâta* tâbi değildir; çünkü *zekâtın* amacı, mal sahibinin bu mal ve servetle şımarmasını önlemektir. *Zekât maldan* alınır ki, insanlar malla geçinmeyi planlamasınlar ve toplumun ihtiyaçları için gerekli malları üretmesinler.

İslam'da oruç nedir?

"Oruç" için kullanılan Arapça "sawm" kelimesi "tutmak" anlamına gelir. İslam'da zorunlu bir ibadet olan oruç, Kur'an'ın Muhammed'e ilk vahyedildiği Ramazan ayı boyunca şafaktan gün batımına kadar yeme, içme, cinsel ilişki ve diğer belirli faaliyetlerden uzak durmak anlamına gelir. Bunu yapmak kişinin yozlaştırıcı arzularını ve nefsinin daha iyi kontrol etmesini sağlayarak *takvasını* artırır (*Bakara 2:183*).

Dolayısıyla oruç, kişinin kendini kontrol altında tutması anlamına gelir. İnsanın başına ne gelirse, kendini kontrol edemediği için gelir. Günah ve ardından gelen ceza, kişinin öfkesini, nefsinin, şehvetlerini, dilini, uzuvlarını ve psikolojik durumlarını kontrol altında tutamamasına dayanır.

İslami oruç, ruhu Allah korkusu ve bilinciyle zenginleştirmek için bedeni yiyeceklerden ve diğer dünyevi zevklerden uzak tutmaktır. Amaç, kişinin hayatının maddi yönlerinin ikincil düzeydeki önceliğini vurgulamaktır. Elbette en üst düzey öncelik, yaşamın akıl yürüten, düşünen, hatırlayan, önemseyen, değer veren ve iyiyi kötünden ayıran yönüdür.

Kur'an'ın "doğum ayı"nda neden yemekten uzak durularak beden canlandırılır?

Vahyin gerçek anlamlarını kavrama süreci fiziksel bedenlerimizde değil, düşünen kalplerimizde gerçekleşir. Kur'an'ın hakiki anlamlarına giden doğru yol, fiziksel uzuvlarımızla değil, ancak aklımızın ve mantığımızın ayakları ve bacaklarıyla yürünebilir. Bu nedenle Ramazan ayı, Kur'an'ın ilk indirildiği aydır.

Muhammed'e vahyedilen, kişinin bedenini değil ruhunu ve gönlünü zenginleştirmeyi amaçlayan bir ibadet ayıdır.

Müslümanlar neden Ramazan ayını oruç tutarak geçirirler?

Oruçla ilgili aşağıdaki âyet bu soruya en iyi cevaptır:

"O Ramazan ayı ki, Kur'an, insanlara yol gösterici, doğrunun ve yanlışın ayırt edilmesinde ölçü ve apaçık bir delil olarak [ilk kez] o ayda indirildi. Onun için sizden kim bu ayı görürse, onun tamamında oruç tutsun; kim de hasta veya yolculukta olursa, onun yerine başka günlerde oruç tutsun. Allah size kolaylık diliyor, size güçlük çıkarmak istemiyor; fakat [O,] gerekli günlerin sayısını tamamlamanızı, sizi doğru yola erdirdiği için Allah'ı yüceltmenizi ve O'na şükretmenizi istiyor."

(Bakara 2:185)

Bu âyet, Ramazan ayının neden istisnai ve olağanüstü bir ay olduğunu açık ve net bir şekilde göstermektedir. Kur'an'ın Ramazan ayında vahyedilmeye başlanması, Kadir Suresi'nin ilk âyetiyle de desteklenmektedir.

Kur'an Ramazan ayında "doğmuştur" ve "doğduğu" gece Kader (veya Kudret) Gecesi'dir. Kur'an, Bakara Suresi'nin 185. âyetinde bundan bahseder ve Kadir Suresi'nde detaylandırır: *"İşte Biz bunu (ilâhî kelâmı) Kader Gecesi'nde indirdik. O Kader Gecesi'nin ne olduğunu sana ne düşündürebilir? Kader Gecesi, bin aydan daha hayırlıdır: onda, Rablerinin izniyle ilahi ilham taşıyan melekler iner; şafak söküneceye kadar, olabilecek her türlü kötülükten emin kılar."*

(Kadr 97:1-5)

orucuna başlama ve bozma zamanları nelerdir?

Aşağıdaki âyet orucun başlangıcını ve bitişini belirler zamanlar:

"Gecenin karanlığına karşı şafağın beyaz çizgisini fark edinceye kadar yiyin, için ve sonra akşam karanlığına kadar oruç tutmaya devam edin."

(Bakara 2:187)

Peygamber Muhammed oruç tutmayı başlattı mı?

Aşağıdaki âyet bu soruya en güzel cevabı içermektedir: *"Ey iman edenler! Oruç sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılındı ki, Allah'a karşı gelmekten sakınasınız."*

(Bakara 2:183)

Oruç tutamayanlar ne yaparlar?

Böyle bir durumda, *"Sizden kim hasta veya yolculukta olursa, onun yerine başka günlerde oruç tutsun; ve [böyle durumlarda] gücü yetenlerin bir yoksulu doyurarak kurban kesmesi gerekir. Ve kim yapması gerekenden daha fazla iyilik yaparsa, bununla kendine iyilik etmiş olur; çünkü oruç tutmak kendinize iyilik etmektir - eğer*

Ancak siz onu bilirsiniz."

(Bakara 2:184)

İslami bayramları nelerdir?

Müslümanlar, Peygamber Muhammed tarafından ilan edilen iki bayramı kutlarlar: Ramazan Bayramı (Ramazan ayının sonunda kutlanır) ve *Kurban Bayramı* (Ramazan Bayramı'ndan yaklaşık yetmiş gün sonra Mekke'ye yapılan yıllık *hac* yolculuğunun son gününde kutlanır). Her iki bayram da İslami ay takvimine uygun olarak kutlanır.

'İyd (bayram) kelimesinin kökü *ma'âd* (ahiret) kelimesine yakındır. Bu nedenle, Müslümanların kutladıkları iki *bayram* onlara ebedi mutluluk yeri olan cenneti hatırlatır. Gerçek bayram ve kutlama, ancak kişi hayatını Allah'ın iradesine ve emirlerine tam ve koşulsuz teslimiyet içinde yaşadıktan sonra cennete ulaştığında gerçekleşir.

Her iki *'İyd de* Allah için bayram dualarıyla (*salâhlarla*) başlar. Bu *salâhın* diğer *salâhlardan* farkı, *tekbir* sayısının daha fazla olmasıdır. Allah'ın bu tesbihleri, hiçbir mutluluğun Allah'tan bağımsız olmadığını açıkça ifade eder. Müslümanlar mutluluk anlarında Allah'ı hatırlamalı ve mutluluk için O'na şükretmelidirler. Mutluluğun, sağlığın ve sevincin tek kaynağı, isimlerinden biri *Es-Selâm* (*esenlik, mutluluk*) olan Allah'tır.

Tekbir neden İyd ve cenaze namazlarının ortak bir özelliğidir?

Gerçekten de bu iki namaz diğer *salâtlardan* daha fazla *tekbir* içerir. Buradaki mesaj açıktır: İnsanlar hem mutluluk hem de üzüntü zamanlarında Allah'ı hatırlamalıdır. Ancak o zaman insan, mutluluğun da kederin de Allah'ın imtihanı olduğunu idrak edebilir (*Necm*

53:43). "Allah büyüktür!" demek, kişinin zihninde yalnızca Allah'ın büyük olduğu bilgisini pekiştirir.

Bunun ardındaki amaç, inananlara mutluluk ve keder, sevinç ve üzüntü zamanlarında ve durumlarında kendilerini nasıl idare edeceklerini öğretmektir. Böyle bir bilgiye sahip olmak bilgelik katar. Eğer kişi bu duyguları kontrol etmez de mutluluk ve kederin kontrolü altına girerse, bu duygular o kişiyi kesinlikle ezecek ve paramparça edecektir. Ve her kim duygularının esiri olursa, ilk önce ruhani bağımsızlığını kaybeder ve yozlaştırıcı arzuların esiri olur.

Hac ve umre nedir?

Hac, ilahi sembollerin (şeaîrillah) iç içe geçtiği, *Kâbe'yi* tavafın merkezde olduğu ve yılın belirli bir zamanında gerçekleştirilen bir ibadettir. Bedenen ve malen gücü yeten her Müslüman'a farzdır.

Küçük *hacca* "inşa ve imar" anlamına gelen "umre" denir. *Umre*, *hacca* kıyasla daha az puan içeren ve yılın herhangi bir zamanında gönüllü olarak gerçekleştirilen bir ibadettir.

Hem *hac* hem de *umre* semboller içerir. Her sembol bir göstergedir ve her gösterge bir hakikate işaret eder. Semboller, sembolize ettikleri hakikatlerden değer alırlar. Birbiriyle iç içe geçmiş şu sembolleri ve işaret ettikleri hakikatleri sayabiliriz:

İhrâm, erkek hacıların sosyal hiyerarşideki mali statü göstergelerini silmek için normal kıyafet yerine giydikleri iki parçalı, dikişsiz ve süslemesiz beyaz bir kıyafettir. Hacıların normalde yapabileceği bazı eylemleri gerçekleştirmesine izin verilmez. Örneğin, eşleriyle cinsel ilişkiye giremezler; diğer Müslümanlarla tartışamaz ya da münakaşa edemezler; fani bedenlerini güzelleştirecek kozmetik ve diğer eşyaları kullanmalarına izin verilmez. Çünkü onlar kıyamet gününün provasını yapmaktadırlar. Bakın! Kefenlerini giydiler; Allah onları bir sonraki hayatta hesaba çekmeden önce bu hayatta kendilerini hesaba çekmek için ilk ibadet yerine geldiler.

İhrâm aşağıdaki dört kavramı sembolize eder:

1. Dünyayı ve tüm sosyal ve finansal statüleri terk etmek
Orada;

2. Her ölü müminin örtündüğü kefen;
3. İnsan onuru ve saygınlığı; ve
4. İnsanların saygı duyduğu ve ihlal etmediği ilahi sınırlar.

Telbiye, her *hacının* ihram giydikten sonra mümkün olduğunca telaffuz ettiği aşağıdaki ilahi slogandır: *Lebbeyk Allahümme lebbeyk. Lebbeyke lâ şerike leke lebbeyk. İnne'l-hamde ve'nni'mete leke ve'l-mülk lâ şerike lek* (Senin çağrına icabet ediyorum, ey Allah'ım, Senin çağrına icabet ediyorum. Senin çağrına icabet ederim, senin ortağın yoktur. Senin çağrına icabet ederim. Şüphesiz hamd de, lütuf da, hükümlerlik da Senindir. Senin hiçbir ortağın yoktur). Dolayısıyla *telbiye*, Müslümanların iman etmeye ve inanmaya yönelik ilahi çağrıya verdikleri cevabı temsil eder.

Arafat Dağı'nda kalmak: Bu, *hacda* gerekli olan bir eylemdir (*Bakara 2:198*). *Arafat*, *hac* mekânları arasında önemli bir yerdir. Zilhicce ayının dokuzuncu günü Arafat'ta vakfe yapmak, insanın Rabbinin huzurunda dosdoğru olmasını temsil eder. Arafat, orada kalan herkesin tüm günahlarını temizleyecek meşhur bir çamaşır makinesi değildir. Aksine, insanın kendini tanıması ve hatasını kabul eden ve bunun için tövbe eden büyük atası Adem'i kişiselleştirmesi için bir yerdir. Hatasında ısrar eden büyük düşman Şeytan'ı reddedeceği bir yerdir.

Meş'ar'da konaklamak, Arafat Dağı'ndan indikten sonra Allah'ı ibadetlerine şahit tutmak amacıyla geceyi belirli bir yerde geçirmektir (*Bakara 2:198*); *Müzdelif*e olarak da bilinir. Arafat, bilgi ve duyuyla tanıma olan *ma'rifeti* sembolize eder. Meş'ar, kesin ayrımla bilinç olan *şu'uru* sembolize eder.

Cemerat, *Hac* ibadetini yerine getirenlerin sembolik olarak Şeytan'a taş attıkları birkaç yerin adıdır. *Cemerat*, kişinin Şeytan'a ve Şeytan'ın çağrılarına kulak veren kendi içsel arzularına karşı yürüttüğü bir mücadeleyi temsil eder. Bir müminin attığı her taş, kötü bir davranışı ve/veya tutumu ezmek anlamına gelir; taş atan kişi kötü alışkanlıklarını şeytana "yükler".

ve onları Şeytan'a fırlatarak şöyle der: "İşte! Bu sana yakışır daha iyi, ben değil!"

Kurban, etini Allah rızası için ihtiyaç sahipleriyle paylaşmak amacıyla belirli özelliklere sahip hayvanların kesilmesidir. Böylece *kurban*, Allah'a yakınlığı ve koşulsuz teslimiyeti temsil eder (*Bakara* 2:196). *Hacda kurban*, Allah rızası için hayvan kurban etme ibadetinde merkezi bir rol oynar. Mekke'de *hac* yapmayanlar ve evlerinde kurban kesenler sembolik olarak *hac* işlemlerine katılırlar. Her halükarda, "*onların ne etleri ne de kanları Allah'a ulaşır: O'na ulaşan yalnızca sizin Allah bilincinizdir.*" (*Hac* 22:37).

Tavaf, *Kâbe*'nin etrafında saat yönünün tersine yedi kez dönmektir. *Kâbe*'yi tavaf etmek belki de Allah ile insanlar arasındaki bir antlaşmanın sonunda fiziksel olarak gerçekleştirilen bir "imza" olarak açıklanabilir; Allah'ı övmeye evrensel koroya gönüllü olarak katılmayı temsil eder. Evrendeki her şey -ister bir atom kadar küçük ister bir galaksi kadar büyük olsun- sürekli bir *tavaf* halindedir. Elektronlar bir atomun çekirdeği etrafında sürekli olarak *tavaf* şeklinde dönerler. Eğer elektronlar *tavaflarını* durdururlarsa, madde mutlak sıfıra ulaşır. İnsan kanı *Hacceden* kişiyi sembolize eder, kalp ise tavaf edilen "*Kâbe*"dir. Kan "*Kâbe*"yi "tavaf" etmeyi bıraktığında, o insan ölür. Ay, *Kâbe*'yi tavaf etmeyi bırakırsa gecenin feneri söner. Dünya güneşin etrafında *tavaf* etmeyi bırakırsa kıyamet kopar.

Sa'y, İbrahim Peygamber'in eşi Hacer ve oğlu İsmail'in su aramak için gidip geldiklerine inanılan *Kâbe*'nin yakınındaki Safa ve Merve tepeleri arasında yedi kez yürüyüp koşmaktır. Böylece *sa'y* yapmak, dünyanın bir yolculuk ve yolcuların da bu yolculuğun yolcuları olduğu hissini aşar. *Sa'y*, kişinin varoluş amacını gerçekleştirmek için hayat boyu sarf etmesi gereken bir çabayı temsil eder.

*Hac*la ilgili bu yedi unsur aslında Allah'ın insan hayatı için benimsediği yedi koddur. Dolayısıyla hacılar hac yaparak bu kodları almak ve kabul etmek için seyahat etmektedirler. *Hac* yapmak, Allah'a şükretmek için evrensel koroya katılmaktır. *Hac* yapmak, yeryüzünde insanlığa ev sahipliği yapan ilk yere şükran sunmaktır. *Hac* ibadeti bir mekâna sadakattir, *savm* ise zamana sadakattir.

Hac ibadetinin amaçlarından biri de insanoğlunun içinde bulunduğu hayat yolculuğunun sonunu unutmamasını engellemektir. Bu yolculuğun sonunda, hayattaki "seyahatimiz" boyunca işlediğimiz her bir amelden ve söylediğimiz her bir sözden sorulacağız. *Hac ibadetini* yerine getirenler, mahşer gününde amelleri ilahi teraziye konulmuş olarak duracak olan insanlar gibidir. Bu nedenle *Hacca* mecazi anlamda "mahşer gününün provası" diyoruz.

Umre, *Haccın* belirli ritüellerinin yerine getirilmediği küçük bir *Hacdır*. Örneğin, *umre* Arafat Dağı'nı ve/veya Meş'ar'ı ziyaret etmeyi ve orada gecelemeyi, kurban kesmeyi veya şeytana taş atmayı içermez. *Hac ibadetini* yerine getirmek için belirli gün ve zamanlar vardır, *umre* ise yılın herhangi bir zamanında yapılabilir. *Haccın* özelliklerinden biri, küresel Müslüman toplumunun bir kısmının aynı anda tek bir yerde toplanmasıdır; *umre* böyle bir amaç gütmaz. Bireysel olarak *hac* yapılamaz, sadece *umre yapılmasına* izin verilir ve geçerlidir. Resûlullah'ın hem bireysel bir ibadet olarak hem de *haccının* bir parçası olarak *umre* yaptığı bildirilmektedir.

Peygamber Muhammed Hac yaptı mı?

Muhammed'in hicretten sonraki dokuz yıl içinde *hac* yapmadığı ve *hicri* 10. yılda hac yapacağını ilan ettiği tarihsel olarak bilinen bir gerçektir. Bu *hac*, onun gerçekleştirdiği tek hacdır ve "Veda Haccı" olarak bilinir. Bu sırada

Muhammed, bu *haccı* gerçekleştirirken takipçilerine "Haccı benden öğrenin!" demiştir, çünkü *hac* İslam öncesi cahiliye döneminde de yapılmaktaydı. Ancak ritüelleri karıştırılmış ve amacı ciddi şekilde değiştirilmişti. Bu nedenle Muhammed Peygamber, cahil kavimler tarafından tanınmayacak şekilde değiştirilen *Hac* ibadetini yeniden ihya etmiştir.

Muhammed, bu ilk ve tek *Hac* sırasında, şu anda Namirah Camii'nin bulunduğu Arafat Dağı yakınlarında aşağıdaki hutbeyi irad etmiştir. Her ne kadar doğrudan şimdiki on binlerce Müslüman'a hitap etse de, Hazreti Muhammed aynı zamanda kıyamete kadar gelecek tüm insanlığa da sesleniyordu: "*Ey insanlar! Bu ayı, bu günü, bu şehri kutsal saydığınız gibi, her Müslümanın canını ve malını da kutsal bir emanet olarak kabul edin.*"

"İslam öncesi cahiliye döneminde işlenen katliamlar için tazminat ödenmesi iptal edilmiştir. Kendi adıma, Rabiah ibn Harith'in hayatı için tazminat talebimden vazgeçiyorum.

"Allah size tefeciliği (faizi) yasaklamıştır, bu nedenle bundan böyle her türlü faiz yükümlülüğünden vazgeçilecektir. Ancak sermayeniz sizindir. Ne haksızlık yapacaksınız, ne de haksızlığa uğrayacaksınız. Allah, faizin olmayacağına ve Abbas bin Abdülmuttalib'e (Peygamber'in amcası) ödenmesi gereken tüm faizlerin bundan böyle silineceğine hükmetmiştir...

"Ey insanlar, kadınlarınız üzerinde bazı haklara sahip olduğunuz doğrudur, ancak onların da sizin üzerinizde hakları vardır. Unutmayın ki siz onları ancak Allah'ın emaneti olarak ve O'nun izniyle eşleriniz olarak aldınız. Eğer onlar sizin hakkınıza riayet ederlerse, iyilikle beslenmek ve giydirilmek hakkı da onlara aittir. Kadınlarınıza iyi davranın ve onlara iyilik edin; çünkü onlar sizin ortaklarınız ve yardımcılarınızdır. Onaylamadığınız kimselerle arkadaşlık etmemeleri ve iftetsizlik etmemeleri de sizin hakkınızdır.

"Ben arkamda bir şey bırakıyorum, o da Allah'ın kitabıdır; ona sımsıkı sarılırsanız asla sapmazsınız. Ahirette benden sorulacaksınız. Cevabınız ne olacak?"

Herkes hep bir ağızdan şöyle dedi: '*Şahitlik ederiz ki mesajınızı ilettiniz, görevinizi yerine getirdiniz ve güzel tavsiyelerde bulundunuz!*

Bunun üzerine Allah'ın Peygamberi işaret parmağını kaldırdı ve şöyle dedi: "*Şahidim ol Allah'ım! Şahidim ol Allah'ım! Şahidim ol Allah'ım!*"

Kâbe'ye duyulan bu yüksek saygı ve değerin kaynağı nedir?

Kâbe, dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar, Müslümanların *salât* ederken yöneldikleri yön, yani *kıbledir* (*Bakara 2:144*). Müslümanların yer ve mekân bilincini sembolize eder.

Kur'an'a göre *Kâbe*, insanoğlunun yeryüzünde inşa ettiği "ilk ev"dir (*evvele beytin*) (*Ali İmran 3:96*). Allah, insanların bir bina inşa etmeye yönelik ilk girişimini kendi evi olarak kabul etmiş ve bu eve *Beytullah* (Allah'ın Evi) adını vermiştir. Böylece Allah, insanların inşa ettiği ilk evin mülkiyetini üstlenmiş ve ona "Benim evim" demiştir. Bu nedenle, *Hac* yapmak kişinin yurtdışına seyahat etmesi değil, insanlığın ilk anavatanına seyahat etmesi anlamına gelir.

Hiç kuşkusuz ve tartışmasız, *Kâbe* mimari açıdan yeryüzündeki en sade ve en gösterişsiz yapıdır. *Kâbe'nin* iddiası gösterişsizliğin ta kendisidir. Geçmişin firavun ve nemrutlarının "en yüksek, en büyük" statüsü iddiasıyla inşa ettikleri piramit ve zigguratlarla karşılaştırıldığında *Kâbe'nin* sahip olduğu içsel özellik ortaya çıkmaktadır.

İbrahim Peygamber ve oğlu İsmail tarafından eski temelleri üzerine yeniden inşa edilen *Kâbe*, her kulak veren ruha şu ebedi mesajı gönderir: Âdemoğulları ne kadar uğraşırlarsa uğraşınsınlar, Allah'a O'nun hak ettiği şekilde ibadet edemezler. Bu nedenle, Ademoğulları Allah'a mükemmel bir şekilde ibadet edemeyeceklerini kabul etmelidirler.

Kâbe tarih boyunca çeşitli nedenlerle defalarca yıkılmış, yeniden inşa edilmiş ve yenilenmiştir. İbrahim Peygamber döneminden kalan çok az sayıda parça arasında *Kâbe*'nin bir köşesine gömülü olan Kara Taş (*el-Hacerü'l-Esved*) da bulunmaktadır. *Hacerü'l-Esved'den geriye* kalan bu parçalar, *hac* ve *umre* sırasında *Kâbe*'yi tavaf etmek için başlangıç noktası olarak kullanılmaktadır.

Kâbe, Mekke'nin en yüksek yerinde değil, aksine en alçak noktasında taş ve ahşaptan inşa edilmiştir; süslemesiz, sade bir yapıdır.

Kâbe kalplerimizi yumuşatır ve onların taşlaşmasını önler. Aslında mimarisi bir kalp şeklini andırır. Orijinal *Kâbe'nin* şekli şimdi görüldüğü gibi bir küp değildi. Kabe'nin temelleri şimdiki temeli ve şimdiki yapının yan tarafındaki oval şekilli duvarı kapsıyordu. Mevcut yapıya ve oval şekilli duvara birlikte kuşbakışı bakıldığında, genel şekli bir kalbi andırmaktadır.

Kâbe dünyanın kalbidir; kalp ise insanın *Kâbe*'sidir. *Kâbe*'nin tavaf edilmesinden çıkan mesajlardan biri de şudur: Her insan kendisinin ve çevresindekilerin "*Kâbe* "lerini severek, önemseyerek, saygı göstererek, merhamet ederek, öğüt vererek, iyiliğe çağırarak ve kötülükten sakındırarak sürekli tavaf etmelidir.

Kâbe, insanların Allah'a karşı gösterişsizliğini temsil eder. İslam kültürü *Kâbe*'nin bulunduğu yeri "Dünya'nın merkezi" olarak adlandırır. Tüm dünyanın ruhani beslenmesinin buradan kaynaklandığına inanılır.

Kimler *Kâbe*'yi ziyaret etmeye teşvik edilir?

Tüm insanlık *Kâbe*'yi ziyaret etmeye davetlidir:

"... *Tapınağa hacca gitmek, gücü yeten herkesin Allah'a karşı borçlu olduğu bir görevdir...*"

(Ali İmran 3:97)

İbrahim Peygamber için verilen emir şöyledir,
"Bütün insanlara haccın farz olduğunu bildiriyorum."

(Hac 22:27)

Hac çağrısı aynı zamanda Allah'ın iradesine kesin ve koşulsuz teslimiyet çağrısıdır. Bu çağrıya içtenlikle cevap verenler ve "Allahümme lebbeyk!" diyerek Allah'a doğru koşanlar ("Senin çağrına icabet ediyorum ey Allah'ım!") diyerek Allah'a koşanlar, "Müslüman" sıfatını hakkıyla hak ederler.

udhiya (kurban) nedir?

Udhiya (*kurban* olarak da bilinir), Allah'ı memnun etmek için belirli hayvanların kesilmesi ve etinin peygamberler tarafından gösterilen standartlara ve örneklere uygun olarak ihtiyaç sahipleri arasında dağıtılması ve mali durumu iyi olan Müslümanlar tarafından uygulanmasıdır.

Sadece fiziksel mallar kurban olabilir. Buradaki mesaj açıktır: Allah'ın insanlara bahsettiği dünyevi şeylerin, aşağılık alıcıyı Üstün Verici'yi hatırlamaktan ve ona teşekkür etmekten alıkoymasını önlemek.

Kurban, "Dünyaya fazla bağlanma!" öğretisini somutlaştırır. "Mülkümün sahibi miyim yoksa onun bir parçası mıyım?" ikilemiyle karşılaşıldığında, bu kavram ilk kısmı seçmemizi sağlar. İslam'da insan aslında sahip olduklarına değil, verdiklerine sahiptir. Kişi Allah'ın bahsettiği mülkiyetin sadece geçici bir emanet olduğunun farkına vardığında, ancak o zaman gönüllü olarak ondan ayrılabilir ve onu Allah yolunda ve rızası için vererek o mülkiyetin gerçek sahibi olabilir.

Allah'a kurban sunmanın hikmeti, "varlıklar hiyerarşisine" ("el-maratibu'l-vücut") saygı göstermenin bir parçasıdır. Kurbanlık hayvanlar hakkında konuşan Allah, Kur'an'da onları insanların ihtiyaçlarına "boyun eğdirdiğini" söyler (*Hac 22:36-37*). Başka bir deyişle: İnsan, varlıklar hiyerarşisinde daha üst sıradadır. Tarih boyunca insanın bu hiyerarşiyi tersine çevirdiğini ve hayvanlara taptığını biliyoruz; Eski Mısır'daki Apis kültü buna bir örnektir. Âlemlerin Rabbi yeryüzündeki her şeyi insan için yaratmış ve insanı da kendisi için yaratmıştır. Dolayısıyla kurban, insanın kendisine varlıklar hiyerarşisinde özel bir statü verdiği için Allah'a şükretmesidir.

İnsanlar hiyerarşi düzenini her değiştirdiklerinde başlarına felaketler gelir. Böyle bir sapma, sahte tanrıların "yaratılması" ile sonuçlanır ve Allah tarafından belirlenen canlı ve cansız varlıkların hiyerarşisine saygısızlığı temsil eder. Söz konusu hiyerarşinin düzeni bozulursa, insanın kurban sunağına getirildiğini söyleyebiliriz. Bu açıdan bakıldığında, insan Allah'a *kurban* sunarak yalnızca âlemlerin Rabbine karşı görevlerini yerine getirmekle kalmaz, aynı zamanda diğer canlılara kıyasla kendi yüksek saygınlığını ve değerini de açıkça görür.

Muhammed Peygamber kurban sunmayı başlattı mı?

Kur'an'a göre, kurban sunma uygulaması Allah'ın adı insanlık kadar eskidir:

"Ve [işte böyle:] [Bize iman etmiş olan] her ümmete, kendilerine rızık olarak verdiği hayvanlar üzerine Allah'ın adını yüceltsinler diye kurbanı bir ibadet kıldık..." (Hac 22:34)

Kur'an, Adem'in iki oğlunun Allah için yaptıkları fedakârlıkları adlandırmak için "*kurban*" ("yaklaşma") sıfatını kullanır (*Maide* 5:27). Onlar kendi elleriyle yetiştirdikleri ve ürettikleri şeyleri kurban ederek Allah'a ruhen yaklaşmayı dilediler. Habil, mallarının en değerli kısımlarını Allah için kurban ederken, Kabil malları arasında en az değerli olanları sundu. Bu, Habil'in Allah'ı her şeyden daha çok sevdiğini, Kabil'in ise malını her şeyden daha çok sevdiğini gösterir. Dahası, Habil Allah'ın insanlara dünya malını emanet ettiğinin bilincinde olduğu için *bu malların sahibiydi*; Kabil ise dünya malının insanın mülkü olduğu yönündeki tutumu nedeniyle *bu malların bir parçasıydı*. Habil, servet sahibi olduğu için vazgeçebilmiş ve kurban kesebilmiştir. Öte yandan Kabil, servetin kölesi olduğu için vazgeçip kurban kesemedi.

Allah insanları kurban etme geleneğini ortadan kaldırmak istiyordu. eski kültürlerde uygulanmıştır. Allah bu mesajı şu yolla gönderiyor

Peygamberlerin babası İbrahim Peygamber: "Hayvanlar kesilerek kurban edilir. Allah onları insanların hizmetine vermiştir. Onların yaratılış amacı budur. İnsanlar da hayatlarını Allah'a kulluğa adanarak kendilerini kurban edebilirler." Bu açıdan bakıldığında, Allah'ın insanlardan istediği ve kitabında yazılı olan her ibadet ve her dua, Allah rızası için yapılan fedakârlıklar olarak değerlendirilebilir. Bu yüzden Allah Resûlü, "*Namaz bir kurbandır*" buyurmuştur (bk. İbn Hanbel, *el-Müsned*, 14746). Elbette bu tür kurbanlar sadece *salâh* ile sınırlı değildir: sadaka vermek, oruç tutmak, *hacca gitmek* ve bizi Allah'a yaklaştıran diğer tüm ibadetler "kurban"dır.

Veda Haccı sırasında Peygamber Muhammed kurbanların kesildiği yere geldi ve kendi elleriyle altmış üç hayvan kesti. Bunu hayatının her yılı için Allah'a şükür olarak yapmıştır. Kurban edilen hayvanların etini yemiş ve bu hayvanların etiyle yapılan çorbayı içmiştir. Böyle yaparak, *cahiliyenin* (İslam öncesi cahiliye dönemi) ortaya attığı ve hiçbir gerekçe üretmediği "mübarek hayvan" kavramını reddetti (*Maide 5:103*). *Cahiliye* döneminde yaşayanlar ve (İslam'dan uzak durarak) onda ısrar edenler sahte ilahlar yarattılar, çünkü önce bir deveyi "Allah'ın devesi" ilan eden, sonra onu yiyecek ve sudan mahrum bırakan Semud Kavmi'nin zihniyetini "miras aldılar"; Semud günahları yüzünden helak edildi.

kurban sunmanın amacı nedir?

Kurban kesme eyleminin ardındaki amaç sorumluluk bilincidir: "*Onların (kesilen hayvanların) etleri de kanları da asla Allah'a ulaşmaz; O'na ulaşan yalnızca sizin Allah bilincinizdir.*" (Hac 22:37)

Aslında bir hayvan kurban edilirken, "Allah bilinciniz Allah'a ulaşır" ne anlama geliyor? Nasıl ki bir canlının ruhu varsa, insanın yaptığı eylemlerin de ruhu, yani bilinci vardır. Kurban edilen hayvanın eti veya kanı açıkça Allah'a ulaşmazken, kişinin bu hayvanı sadece Allah rızası için kesme *takvası* söz konusu bilinçtir.

cihâd nedir?

Bu terim "mümkün olan her türlü psikolojik ve fiziksel çabayı göstermeyi" ifade eder. "*Cihâd*" teriminin Kur'an'daki kullanımı sadece "kutsal savaş" anlamına indirgenemez, çünkü vahyin bu kelimeye yüklemeyi amaçladığı kesin anlam bu değildir. Bilindiği gibi Kur'an, *cihâddan* farklı olarak "*kitâl*" ("savaş") kelimesini kullanır. Kur'an *cihada* değil, sadece *kitâle* savaşına izin verir, hatta nefsi müdafaa zorunluluğu olan durumlarda bile (bkz. Hac 22:39 ve Bakara 2:216).

Cihâd, "insanın Allah yolunda olağanüstü çabası" anlamına da gelebilir. "Cihâd "a (çaba, gayret) izin veren aşağıdaki âyet, Müslümanlar tarafından hiçbir savaş veya muharebenin yapılmadığı ve Allah tarafından nefsi müdafaa için buna izin verilmediği Mekke nübüvvet döneminde nazil olmuştur ve tam olarak konumuzu açıklamaktadır: "*Hakikati inkâr edenlerin hoşlarına giden ve gitmeyen şeylere boyun eğme; onlara karşı bu [ilahi kelim] vasıtasıyla cihad et*" (*Furkan 25:52*). Burada *cihat* için kullanılan "silahın" silah ya da silahlar değil, "bu ilahi kitap" olduğuna dikkat etmek son derece önemlidir.

Kur'an'a göre, izin verilen bir savaşın temel önkoşulu düşmanın dini değil, saldırı ve taarruzudur (*Bakara 2:190; Mümtetine 60:8-9*). Eğer Allah yeryüzündeki herkesin kendisine inanmasını isteseydi, bunu yapmalarını sağlamak O'nun için gerçekten kolay olurdu: "*Eğer senin Rabbin dileseydi, yeryüzünde yaşayanların hepsi mutlaka iman ederdi: O halde sen, insanları inanmaya zorlayabileceğini mi sanıyorsun?*" (*Yunus 10:99*) Allah, insanların özgürce ve bilinçli olarak iman etmeyi seçmelerine izin vermiştir (*Kehf 18:29*). Allah insanları iman etmeye zorlamaz.

O'na iman etmelerini ister, ancak bunu peygamberler ve Kutsal Kitaplar aracılığıyla yapmaları için onları teşvik eder (*Ali İmran 3:110*). Meşru savaşların amacı Müslüman olmayanları yok etmek değildir. Kur'an'a göre böyle bir savaşa *ancak* inanca karşı "*zulüm ortadan kalkıncaya kadar*" izin verilir (*Bakara 2:193*).

Emin olmak için, kişinin kendi içsel arzularına direnmesi ve onlarla savaşması ve bozucu istekler de bir *cihâddır*.

Cihat savaşa eşit midir?

Hayır, öyle değildir. Hac Sûresi 78. âyete göre "cihâd" zaman ve mekândan bağımsız olarak "emredilmiş", 39. âyette ise "savaşlar" sadece şartlara bağlı olarak "yapılmasına izin verilmiştir".

Cihâd, "savaş" kavramıyla sınırlandırılmaz. Örneğin, "*Ey peygamber! Hakikati inkâr edenlere ve münafıklara karşı cihad et ve onlara karşı kararlı ol. Eğer tövbe etmezlerse, varacakları yer cehennemdir - ve ne kötü bir yolculuğun sonudur!*" (*Tahrim 66:9*)

Bu âyet, yalnız hakîkati inkâr edenlere karşı değil, münafıklara karşı da *cihâd* ilân etmektedir. Bilindiği gibi Medine'de baş gösteren münafıklara karşı savaş açılmamıştır. Savaş ilan etmek bir yana, Allah, münafıkların liderlerine karşı çok yumuşak davrandığı için Elçisini sert bir şekilde azarlamış ve şiddetle eleştirmiştir (*Tevbe 9:84*).

"Doğruyu emretmek ve kötülükten men etmek" nedir?

Kur'an, evrensel olarak kabul edilen iyi eylem ve davranışları "el-ma'ruf" olarak adlandırırken, evrensel olarak reddedilen kötü eylem ve davranışları "el-münker" olarak adlandırır. Vahiy, inananlara sadece iyiliği emretmekle kalmaz, aynı zamanda toplumlarında iyiliğin egemen olması için çaba göstermelerini de talep eder. Vahiy sadece kötülüğü yasaklamakla kalmaz, aynı zamanda müminleri başkalarını kötülük yapmaktan alıkoymaya teşvik eder. İşte bu konuda birkaç âyet:

"Erkek ve kadın mü'minlere gelince, onlar birbirlerine çok yakındırlar; marufu emrederler, münkerden nehyederler, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, Allah'a ve elçisine itaat ederler. İşte onlar, Allah'ın kendilerine lütufta bulunacağı kimselerdir: Şüphesiz Allah her şeye kadirdir, hikmet sahibidir."

(Tevbe 9:71)

"Siz, gerçekten insanların iyiliği için ortaya çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz; marufu emreder, münkerden nehyeder ve Allah'a inanırsınız..."

(Ali İmran 3:110)

"Onlar Allah'a ve ahiret gününe inanırlar, marufu emrederler, münkerden nehyederler ve hayır işlerinde birbirleriyle yarışır. Ve her ne iyilik yaparlarsa, onun mükâfatından asla mahrum bırakılmazlar; çünkü Allah, kendisinden haberdar olanları tam olarak bilir."

(Ali İmran 3:114-115)

"Erkek olsun, kadın olsun münafıkların hepsi bir çeşittir: Kötülüğü emrederler, iyiliği yasaklarlar ve ellerini (iyilikten) çekerler. Onlar Allah'tan gafilirdirler, O da onlardan gafilirdir. Şüphesiz münafıklar, işte onlar, gerçekten zulmedenlerin ta kendileridir!"

(Tevbe 9:67)

İslam Müslümanları Hristiyanlıkta olduğu gibi misyoner olmaya teşvik ediyor mu?

Öyle değil. Misyonerlik örgütleri kiliselerin himayesinde olan kurumlardır. İslam'da kurum olarak kilise olmadığı için misyonerlik de yoktur.

Ancak İslam'da Hristiyan misyonlarından farklı olarak tevhide çağrı (da'wah) vardır. İslam'da Müslümanlar insanları Allah'a ve O'nun dinine çağırırlar: "İnsanları Allah'a çağıran ve Allah'ın emirlerini yerine getiren kimseden daha güzel sözlü kim olabilir?"

ve 'Şüphesiz ben Allah'a teslim olanlardanım' der." (Fussilet 41:33) (Fussilet 41:33) Bu çağrının aksine, misyonerler diğer insanları kendi kiliselerine katılmaya çağırırlar. Ne de olsa Pavlus "Kilise kurtuluştur" demiştir. Aksine, Kuran insanlara sadece Müslümanların saflarına katıldıkları için kurtuluş garantisi sunmaz. Aksine, aşağıdaki âyette Müslümanlara, Yahudilere, Hristiyanlara ve Sabîilere şöyle seslenir,

"Şüphesiz, iman edenler, Yahudi olanlar, Hristiyanlar ve Sabîiler - Allah'a ve ahiret gününe inanıp salih amel işleyenler- için Rableri katında mükâfatları vardır; onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir." (Bakara 2:62)

Benzer bir anlam taşıyan başka bir âyette Allah şöyle buyurur: "Şüphesiz, [bu ilâhî k i t a b a] iman edenler, Yahudiler, Sabîiler ve Hristiyanlar -Allah'a ve ahiret gününe iman edip salih ameller işleyenler- için korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir."

(Maide 5:69)

Davet (İslam'a çağrı) nedir?

kîme ve neye da'vet edilîr?

"İnsanları Allah'a çağırın, doğru ve adil olanı yapan ve 'Şüphesiz ben Allah'a teslim olanlardanım' diyenden daha güzel sözlü kim olabilir?" (Fussilet 41:33)

"[Ey Peygamber, onlara] de ki: 'Ben sadece Allah'a ibadet etmekle ve O'ndan başkasına ilahi güçler yakıştırmamakla emrolundum: Ben [tüm insanlığı] O'na çağırıyorum ve O benim hedefimdir! (Ra'd 13:36)

"Ey bizi ayakta tutan! Bizi imana çağırın bir ses işittik: "Rabbimize iman edin!" - ve biz de iman ettik. Ey bizi ayakta tutan! O halde günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi sil; bizi gerçekten erdemlilerin öldüğü gibi öldür!" (Ali İmran 3:193)

"Ey iman edenler! Size hayat verecek şeylere sizi çağırdığı zaman, Allah'ın ve Elçi'nin çağrısına icabet edin ve bilin ki Allah, insan ile nefsinin arzuları arasına girer ve siz O'nun huzurunda toplanacaksınız."
(Enfal 8:24)

"Eğer yüz çevirirlerse de ki "Ben bunu hepimize hakkaniyetle bildirdim; ama size vaat edilen [Allah'ın hükmü] yakın mı uzak mı biliyorum."
('Enbiya' 21:109)

Davet nasıl gerçekleştirilir?

"Sen (bütün insanları) Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütlerle çağır ve onlarla en güzel şekilde tartış; çünkü Rabbin kendi yolundan kimin saptığını en iyi bilendir ve kimin doğru yolda olduğunu da en iyi bilen O'dur."
(Nahl 16:125)

"Ama iyilik ve kötülük eşit olamayacağına göre, sen [kötülüğü] daha iyi bir şeyle sav - ve bak, seninle arasında düşmanlık olan kişi [o zaman] sanki [her zaman] sana yakınmış, gerçek bir dostmuş gibi [olabilir]!"
(Fussilet 41:34)

"[Bu davetim] için sizden hiçbir karşılık istemiyorum: benim mükâfatım, bütün âlemleri ayakta tutandan başkasına ait değildir." (Şuara 26:109)

"Sen körleri nasıl sapıklıklarından kurtaramazsan, mesajlarımıza inanan ve böylece kendilerini bize teslim edenlerden başkasına da işittiremezsin."

(Neml 27:81)

Kur'an'a göre Yahudilerin ve Hristiyanların durumu nedir?

Kur'an, Yahudileri ve Hristiyanları "Kitap Ehli" olarak adlandırarak ve daha sonra değiştirilen yazılarının ilahi kaynağını kabul ederek, diğer inanç sistemlerine kıyasla onlara özel bir statü tanımaktadır.

Muhammed'in o bölgede ortaya çıkmasına ve Kuran'ın onların dilinde olmasına rağmen Kuran, Arap müşriklere verilmeyen özel bir statüyü Yahudilere ve Hristiyanlara verir. Kuran, Müslüman erkeklerin Yahudi ve Hristiyan kadınlarla evlenmesine izin verir ve onların yiyeceklerini (kesilen hayvanlar dahil) Müslümanlar için helal kılar (*Maide* 5:5).

Kuran'da Yahudiler ve Hristiyanlar için özel bir davet türü tarif ediliyor mu?

Öyle. Ancak bu *davet* onları bir aidiyetten vazgeçip başka bir aidiyet edinmeye çağırır. Aksine bu davet Yahudileri Musa'nın öğretilerini, Hristiyanları da İsa'nın öğretilerini takip etmeye *çağırır*. Çünkü Kur'an'a göre Musa ve İsa tevhide ve yalnızca Allah'a ibadet etmeye çağırın ve çok tanrıcılığı yasaklayan peygamberlerdi. Sonuçta Kur'an'ın çağrısı, önceki tüm peygamberlerin çağrıda bulunduğu tevhide *davetin* aynısıdır:

"De ki: 'Ey önceki vahiylerin izleyicileri! Bizim ve sizin ortaklaşa benimsediğimiz şu ilkeye gelin: Allah'tan başkasına ibadet etmeyeceğiz, O'ndan başkasına ilahlık yakıştırmayacağız ve Allah'ı bırakıp da insanları rabler edinmeyeceğiz. Eğer yüz çevirirlerse, deyin ki: 'Şahit olun, biz kendimizi Allah'a teslim ettik.

""

(Ali İmran 3:64)

YASAKLAR

İslam'da şirk (çok tanrıcılık) nedir?

Çok tanrıcılık ("şirk"), Allah'tan başka herhangi birine veya herhangi bir şeye tanrısallığın bir yönünü atfetmek olarak tanımlanır. Bu açıdan bakıldığında *şirk*, Allah'a ortaklar/eşler atfetmekle eşdeğerdir. Böyle bir eylem, açık bir şekilde, İslam'ın temel tevhid kavramıyla çelişir ve İslam'daki en büyük günahıdır. Allah dilerse, günahkâr tövbe etmese bile herhangi bir günahı affedebilir; ancak *şirk*, en içten tövbe olmadan asla affedilmez (*Zümer 39:53 ve 4:48*). Çünkü *şirk*, Allah'ın yarattıklarına, yani insanlara olan sevgisine ihanet olarak görülür.

Şirkin zıddı tevhittir. Tevhit terimi, "her türlü ilahlığı yalnızca Allah'a atfetmek ve Allah'a hiçbir ortak koşmamak" anlamına gelir. Açıktır ki, bu iki terim birbirinin zıddıdır ve birinin bulunduğu yerde diğerrinin var olması mümkün değildir.

İslam, ister melek, ister kutsal ruh, ister peygamber, ister aziz, ister saygın bir kişi, isterse yıldız, Dünya vb. olsun, Allah'tan başka herhangi bir şeye veya herhangi bir kimseye tapmanın *şirk* olduğunu öğretir. Dua ve ibadetin tek adresi Allah'tır. Allah'ın yanında veya yerine başkalarına ibadet etmek, kendini ilahi bir varlık olarak atamakla eşdeğerdir. Hiyerarşi ve itaat konusunda açık bir kavram vardır: Bir görevi yerine getiren üstündür, görev verilen ise aşağıdadır. Bu kavramın aksine, kişinin bir "ilah" seçebilmesi, o kişiyi o "ilahnın" efendisi haline getirir. İslam'da buna "kişinin kendi tanrısını ataması" denir ki bu da esasen kişinin kendi egosuna tapması anlamına gelir. Basitçe söylemek gerekirse, bu tür insanlar kendi arzularını ve hayallerini tanrılaştırırlar (*Yunus 10:66*). Dolayısıyla, *şirkin* her türü ve biçimi kişinin sınırlarını aşmasıdır.

Kişinin kendi tanrısallığını tayin etme ve sonra da ona tapınma yeteneğine sahip olduğunu düşünmek başlı başına bir paradokstur ve kaçınılmaz olarak insanın manevi bütünlüğünün yok olmasına yol açacaktır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, Allah'ın ilahi niteliklerini O'ndan başkasına atfetmek *şirktir*. Kusursuz ve mükemmel olan sadece Allah olduğu için, O'na kusursuzluk ve mükemmeliyet atfetmek *şirktir*. Bu nedenle Kur'an, "İsa Allah'ın oğludur" diyenleri bu şekilde uyarmaktadır:

"Gerçekten, [bu iddianızla] göklerin parçalanmasına, yeryüzünün yarılmasına ve dağların yıkılıp harabeye dönmesine yol açacak korkunç bir şey ortaya attınız!"

(Meryem 19:89-90)

Çok tanrıcılık (*şirk*), şeytanın insanın manevi özgürlüğüne vurduğu bir prangadır. *Şirkin* her türü ve eylemi, Allah'ın insanlara olan güvenini tartışmalı hale getirme girişimidir. *Şirkin* her türü ve şekli, insanı bir başka insana, bir maddeye ya da kendi nefesine köle yapar.

"Şirk" terimi neyi kapsar?

Bir bireyin, bir grubun, bir örgütün ya da bir kurumun yalnızca Allah'a ait olan ilahi güçlere sahip olduğunu iddia etmek *şirktir*. Kur'an, ilahi yasaların ve/veya hükümlerin tesis edilmesinde Allah'a "ortak" veya "denk" olarak atfedilen her türlü maddi veya manevi "otoriteyi" açıkça "tağut" (hasım) olarak tanımlar. Çünkü Allah sadece Allah'tır. İbadete layık tek Varlık O'dur; diğer her şey ve herkes O'na ibadet etme hakkına sahiptir, ibadet edilme hakkına değil. O'nun şu veya bu niteliğini çalmaya kalkışmak, kalkışanı ilahlaştırmaz. Bunu yapmak sadece o kişinin insanlığını lekeler, çünkü tanrısallık iddiasında bulunan kişi önce kendi insanlığını lekelemiş olmalıdır. Böyle bir durumda akla gelebilecek her türlü zarardan emin olan tek taraf şüphesiz Allah'tır:

"Allah, kendisinden başka ilah olmayandır: Egemen Yüce, Kutsal, tüm kurtuluşun kendisine dayandığı, İman Veren, neyin doğru neyin yanlış olduğunu belirleyen, Her Şeye Gücü Yeten, yanlışı bastıran ve hakkı iade eden, tüm yüceliklerin kendisine ait olduğu! Allah, sınırsız yüceliğiyle her şeyden uzaktır.

ki insanlar O'nun ilahlığında bir pay atfedebilsinler!" (Haşr 59:23)

Allah'a kusur veya eksiklik atfetmek de bir *şirk* eylemidir. Bu tür bir *şirk*, Allah'a insani nitelikler atfetmeyi içerir. Allah'ın kusurları olduğu şeklindeki iğrenç yanılsama, bakanın eksikliğine işaret eder. Böyle biri görüşünü düzeltmedikçe, baktığı şeyi gerçek şekli ve özülüyle göremeyecektir. Allah'ın Kur'an'da zikredilen her bir muhteşem ismi - "el-esmaü'l-hüsna"- O'nun mükemmelliğine işaret eder. Esmâü'l-hüsna'nın bir amacı, insanları Allah'ın niteliklerinin ve güçlerinin farkına vardırmasıdır; diğer amacı ise, bu insanların Allah'ın kendilerine bahsettiği niteliklerde ve güçlerde asla mükemmelliğe ulaşamayacaklarının farkına varmalarını sağlamaktır.

Dualar yalnızca Allah'a yöneltildiğinde ve yalnızca O'na ibadet edildiğinde, bunun bir dua ve ibadet olduğu söylenebilir; dua veya ibadette Allah'a ortaklar atfetmek gerçekten bir *şirk* eylemidir ve bu tür nesneler açıkça güçsüz putlardır.

Şirk İslam'da neden yasaklanmıştır?

Şirk Allah'a karşı nankörlüktür (Kureyş 106:1-4), çünkü Allah'ın yalnızca kendisine ibadet edilmesi hakkına tecavüzdür. *Şirkin* her türlü "uzak bir Allah" kavramını geliştirir ve destekler. İnsan bir şefaatçi olmadan Allah'a ulaşamayacağını düşündüğünde, *şirk gelişir*! Oysa Allah ona şah damarından daha yakındır.

Şirk, kişinin Allah hakkında yalan uydurmasıdır: "Allah'tan gelen bir mesaj hakkında yalan uydurandan daha zalim kim olabilir?"

(Saf 61:7)

Şirk, kişinin çabalarını ve girişimlerini boşa çıkarır: "... Eğer Allah'tan başkasına ilahi güçler yakıştırırsan, bütün yaptıkların kesinlikle boşa gitmiş olur; çünkü [ahirette] mutlaka hüsrana uğrayanlardan ol a c a k s ı n . " (Zümer 39:65)

Şirk, kişiyi Allah'ın rahmetinden ve lütfundan mahrum bırakır: "Allah ile beraber başka bir ilah edinme, yoksa kendini zelim ve perişan bulursun." ('İsra' 17:22)

Dolayısıyla *şirk*, insanın içsel birliğinin ve bütünlüğünün yok olması olarak görülebilir. *Şirk*, manevi dinamizmi zayıflatır ve içsel enerjiyi yok eder. Açıktır ki *şirk*, âlemlerin Rabbine hiçbir zarar veremez. Aksine, *şirk* sadece bu iğrenç suçu işleyen kişiyi yok eder. Dolayısıyla *şirk*, insanın duygu ve düşünce, ruh ve beden, somut ve soyut, ruh ve akıl arasındaki dengeyi kavrama ve koruma yeteneğini yok eden ahlaki bir şizofrenidir.

Şirk, bu tür insanları ilahi özellikler atfedilen nesnelere kıyasla zayıflatır. Örneğin, 13 rakamının uğursuzluğuna inanan bir kişinin 13 numaralı otel odasında kâbuslar görmesi muhtemeldir. İşte *şirk*, insanlar üzerinde bu tür olumsuz etkiler yaratabilir. Kur'an *şirki* "en büyük zulüm" olarak nitelendirir (Lokman 31:13).

İslam'a göre zulüm (baskı) nedir?

İslami öğretilerde "zulüm" kelimesi "adalet" kelimesinin zıt anlamlısı olarak kullanılır. Adaletsiz olan her şey zulümdür. Adalet kişiye hak ettiğini vermek, zulüm ise kişiyi bundan mahrum bırakmaktır.

İslam'da şiddet, ne kadar az veya önemsiz olursa olsun kesinlikle yasaklanmıştır. Kur'an her müminin birbirine ve çevresine karşı adil olmasını emreder (Nuh 16:90). Allah Kur'an'da ayrıca şunları da söyler:

"Ben yarattıklarına asla zulmetmem!" (Kâf 50:29)

İslam'da zulüm için tek bir gerekçe yoktur. Zulmün ne dine ne devlete ne bireye ne de topluma hiçbir faydası yoktur; bu nedenle hiç kimsenin hiç kimseye zulmetmesi yasaklanmıştır. Kur'an'da Allah şöyle buyurur: *"Biz, halkı birbirine zulmetmedikçe hiçbir toplumu helak etmeyiz" (Kasas 28:59)*. Bu nedenle İslam âlimleri ve düşünürleri "Devletler küfür yüzünden değil, zulüm yüzünden yıkılır" derler.

İslam'da inançsızlık nedir?

Kim "inançsız" olarak kabul edilir?

Arapça bir terim olan "küfür" "gizlemek", "kâfir" ise "gizleyen" anlamına gelir. Başka bir deyişle, her türlü inançsızlık, küfür veya ateizm, Allah'ın nimetlerini cehalet örtüsüyle gizlemekle eşdeğerdir.

Küfür, kişinin kendi vicdanını örtmesidir, çünkü vicdan her zaman doğru eylemi yapmak ve doğru düşünceleri düşünmek konusunda ısrar eder. Kâfir, vicdanın sesini susturmak için onu görünmez bir perdeyle örter. *Küfrün* anlamı budur.

Dini metinlerde *küfür*, "Kur'an'da yer alan ve insanların inanmakla yükümlü olduğu hakikatlerden herhangi birini veya tamamını reddetmek" olarak tanımlanır. Bunun için iki şart vardır:

1. Bu gerçek, söz konusu kişiye açık, net ve anlaşılır bir şekilde iletilir; ve

2. Söz konusu kişi, vahyin inanmayı emrettiği hakikati aldıktan sonra hakikati açıkça ve net bir şekilde reddeder ve ona inanmayı reddeder.

Bu iki şart yerine geldiğinde, böyle bir kişi *kâfirdir* ve eylemleri *küfürdür*. Bundan böyle, her gayrimüslim *kâfir* değildir; ancak her *kâfir* gayrimüslimdir.

İkiyüzlülük nedir ve kime ikiyüzlü denir?

İslam, ikiyüzlülüğü bir "inanç" sorunundan çok bir "inanç ahlakı" sorunu olarak görür. İkiyüzlüler, inananları taklit eden, ancak ne inançta ne de reddedişte samimiyeti olmayan kişilerdir. Kısacası, münafıklar

samimiyet ve sadakati kıskanır. İkiyüzlülüğün yasaklanması, insanları oldukları gibi görünmeye ve göründükleri gibi olmaya teşvik eder. Kur'an'a göre münafıklar, hakikati inkâr edenlerden bile daha kötü bir konumdadırlar (*Nisa' 4:145*).

cinayet veya adam öldürme konusunda İslami hüküm nedir?

Vahye göre, masum bir insanı kasten öldürmek tüm insanlığı öldürmekle eşdeğerdir (*Maide 5:32*). Bu nedenle, eğer bir kişi diğer bir insanı öldürürse:

1. Allah'ın bir şaheserini öldürdü ve can alarak ilahlık iddia etti.
2. İçlerinden birini öldürerek insanoğlunun haklarını ihlal etti.
3. Başka bir insanı öldürerek ve böylesine geri dönüşü olmayan bir hasar verme potansiyelini ortaya çıkararak kendi türünün düşmanı haline geldi.

İslam, insan hayatına en yüksek derecede değer atfetmenin yanı sıra, onu ihlal edenlere karşı korumak için araçlar da sağlar. İslam, kişinin hayatını korumak ve kurtarmak için karşılık vermesine izin verir. Ancak kişi nefsi müdafaada sınırlarını bilmelidir. Meşru müdafa savaşılarına izin veren âyet bile Müslümanları uyarır: "Saldırganlık etmeyin, çünkü Allah saldırganları sevmez" (*Bakara 2:190*). Allah, Müslümanların kendileriyle savaşmayan ve/veya onları yurtlarından çıkarmayanlara karşı iyilik göstermelerini ve iyi davranmalarını yasaklamaz, çünkü "Şüphesiz Allah, adaletli davrananları sever" (*Mümtetine 60:8*). Bu nedenle İslam, meşru müdafa savaşı ve masum bir insanı öldürmek için ölüm cezasının uygulanması dışında cinayeti (adam öldürmeyi) yasaklar.

İslam, cinayet veya adam öldürme için hangi cezayı öngörür?

Masum insanları isteyerek ve kasıtlı olarak öldürmenin iki tür cezası vardır: 1) Allah'ın hakkına tecavüz ettiği için ahirette cezalandırılacaktır (*Nisa' 4:93*); 2)

Bu dünyada bir insanın yaşam hakkını ihlal ettiği için. Bu dünyada uygulanan ceza, söz konusu suçun karşılığı olan ölümdür (*Bakara 2:178*). Bununla birlikte, kurbanın yakın akrabaları isterlerse katili affetme hakkına sahiptir (*Bakara 2:178*). Ancak söz konusu cezayı uygulamak isterlerse, intikam duygusuyla "cezalandırıcı öldürmede hakkaniyet sınırlarını aşmamalıdır" (*İsra 17:33*). Böyle yapmak, Allah'ın insanlar için belirlediği sınırları açıkça ihlal etmek olur.

Kur'an, ceza adaleti söz konusu olduğunda üç vicdanı rahatlatmayı amaçlar:

1. Kurbanın vicdanı;
2. Toplumun vicdanı; ve
3. Suçlunun vicdanı.

Diğer hukuk sistemleri ilk iki noktayı dikkate alırken, İslam üçüncü noktayı da içeren tek sistemdir. Ancak elbette bir suçlunun vicdanının hak ettiği cezaya katlanma düşüncesiyle rahatlayabilmesi için öncelikle aktif olarak iyi bir vicdana sahip olması gerekir.

İslam'ın bu dünyada öngördüğü en kötü ceza, hakkı olmadığı halde masum insanları öldürenlere verilen ölüm cezasıdır. Ancak ölüm cezası geri dönüşü olmayan bir ceza olduğu için, Peygamber Muhammed kesin olmayan durumlarda bu cezanın uygulanmamasını emretmiştir.

Domuz eti İslam'da neden yasaktır?

Domuz eti tüketimi, Allah'ın kitabındaki bir yasağa göre İslam'da yasaktır. Bir Müslüman açlıktan ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kalmadıkça domuz eti tüketmemelidir. (Bkz. *Kur'an Maide 5:3; Bakara 2:173; Maide 5:3; En'am 6:145; ve Nahl 16:115*). Yasakların çoğu ve onları gerektiren faktörler açıklanırken, bu özel yasak için bir açıklama yapılmamıştır. Ancak, her şeyden önce, dinimizin Allah'a kayıtsız şartsız teslimiyet dini olduğu unutulmamalıdır. Dolayısıyla bazı yasakların ardında yatan sebep, kulun Allah'ın iradesine teslimiyetinin sınanması olabilir. Ancak bu ihtimal, söz konusu yasağın sebebi üzerinde düşünmeye engel değildir.

İslam domuz eti tüketimini yasaklamakla birlikte bu türü yeryüzünden silmeye çalışmaz. Aksine, domuzlar da diğer tüm canlılar gibi bir amaç için yaratılmıştır. Domuzun yaratılış amacı belki de iki kategoride sınıflandırılabilir:

1. Fiziksel, bedensel amaç: Domuzlar harika çöpçülerdir ve onlara Dünya'daki atıkları temizleme görevi verilmiştir.
2. Ahlaki veya manevi amaç: Domuz eti tüketiminin yasaklanması bu kategoriye girer. Bu yasakla aslında yasaklanan şey domuzca davranışlardır.

Domuz etinin yasaklanmasının açık nedenlerinden biri, bu hayvanla ilgili sağlık endişesidir. Hem Müslüman hem de gayrimüslim bilim adamları ve âlimlerin üzerinde hemfikir olduğu bu tespit, göz ardı edilemeyecek veya görmezden gelinemeyecek maddi bir gerekliliktir. Domuz eti tüketiminin yasaklanmasında ahlaki bir gereklilik olduğu da iddia edilebilir: söz konusu yasağın ardında yatan nedenlerden biri de

domuz benzeri" bir insan. Bilindiği üzere domuzlar, hayvanlar dünyasında "sorumsuzca sınır tanımayan" türleri temsil etmektedir.

Ne yiyorsak oyuz. Burada domuz eti yasağı aracılığıyla inananlara verilen ahlaki mesaj şudur: "Davranışlarınızda dizginsiz olmayın ya da ahlaki sınırlamalardan yoksun bir kişi haline gelmeyin."

- Sözcüklerin akıllıca seçilmemesi dilin domuzluğudur.
- Kontrol kaybı ve kişinin duyguları tarafından yönlendirilme kapasitesi

duygusal olarak domuzlara öykünmek anlamına gelir.

- Tamamen dürtüyle hareket etmek ve her istediğini yapmak, faaliyette domuzca bir davranıştır.
- Kişinin davranışlarını kontrol etme becerisinden yoksun olması da başka bir

domuzluk ve ahlaki değerlerin yozlaşmasına yol açar.

Tüm hayvanlar arasında domuzlar sınırsızlığı ve dizginlenemez davranışları karakterlerinde barındırır:

a) Aşırı yeme: Domuzlar omnivordur ve doğaları gereği oburdurlar. Ne yedikleri konusunda seçici değildirler. Domuzlar dışkı, diğer hayvanlar ve her türlü çöp dahil olmak üzere karşılaştıkları her şeyi az ya da çok yerler.

b) Sınırsız üreme: Domuzlar memeliler arasında en doğurgan olanlardır. Büyük domuz yavruları on dört yavruya kadar ulaşabilir ve domuzlar altı aylıkken ergenliğe ulaşır.

c) Sınırsız çiftleşme: Domuzlar kıskanç ve koruyucu değildir ve sınırsız bir şekilde çiftleşeceklerdir.

Dolayısıyla, domuz eti yasağında inananlara verilen mesaj "Sınırlarınızı bilin "dir. Uygunsuz kelimeler kullanmak, duyguların baskın çıkmasına izin vermek ve akla geleni yapmak, kişinin sırasıyla konuşmada, duygularda ve davranışta sınır tanımamasıdır. Dolayısıyla domuz etinin yasaklanmasıyla müminlere verilen asıl mesaj "Ey insanoğlu! Ahlaki sınırlarını kaybetme, yoksa domuza benzersin."

İslam neden alkolü ve diğer sarhoş edici maddeleri yasaklar?

İslam sarhoşluk veren her türlü maddeyi yasaklar. Kur'an alkollü maddeleri "şeytanın işlediği iğrenç kötülüklerden" biri olarak adlandırır (*Maide 5:90*). İslam'daki tüm emir ve yasaklar, Allah'ın insanlara emrettiği şu beş emanet üzerine kuruludur:

1. Yaşamın korunması: cinayet yasaktır ve cezalandırılır (*Maide 5:32*).

2. Sebebi korumak: her türlü sarhoş edici madde yasaktır (*Maide 5:90*).

3. Dini korumak: Çok tanrıcılık ve ateizm yasaklanmış ve ahirette cezalandırılmıştır.

4. Neslin korunması: Zina ve livata yasaklanmış ve cezalandırılmıştır (*Nur 24:2*).

5. Mülkiyeti korumak: Hırsızlık yasaktır ve cezalandırılır (*Maide 5:38*).

Alkol, uyuşturucu ve türevleri kişinin aklının ve zihninin kutsallığını ihlal eder. Kuşkusuz sağlam akıl, kişinin samimi ve vicdani inancının temelidir.

Alkol ve uyuşturucunun yasaklanması, insan onurunu korumanın da bir aracı olarak kabul edilmektedir. Yasakların büyük ya da küçük boyutu yoktur. Bu İslami ilkeyi anlamak için şu kuralı hatırlamak yeterlidir: Alkolizme ve uyuşturucu bağımlılığına giden yolun sonu, alkolün ilk damlası ve ilk "kafa" ile başlar. İslam

özelde o ilk damlayı ve iğnenin o ilk vuruşunu, genelde ise bu tehlikeli maddelerin tüketimini yasaklamaktadır.

Kişinin aklını ve mantığını bulandıran alkol, uyuşturucu ve benzeri maddelerin yasaklanması ahlaki bir boyutu da vardır: "Ey insanlar! Siz bağımlı hale geldiğiniz şeylerin kölesisiniz! Böyle bir bağımlılık sizin şeref ve haysiyetinizi yok eder. Sizler hayallerinize ve arzularınıza bağımlı olmak ve onların kölesi olmak için değil, Rabbiniz Allah'a kulluk etmek için yaratıldınız! Gerçek özgürlük, arzuları ve kötü tutkuları kontrol edebilme yeteneğidir. Ey insan! Alkolden, uyuşturucu maddelerden ve bunların verdiği sarhoşluktan sakın! Mal ve para ile sarhoş olma! Güç ve itibar sarhoşluğuna kapılma!"

İslam hangi kriterleri kullanır? belirli gıdaların tüketimini yasaklıyor mu?

İslam'da gıdalar ve temel besin maddeleri ile ilgili iki kriter vardır:

1. İzin verilen ve verilmeyen (*helâl* ve *harâm*) ve
2. Saf ve temiz olmayan (*tayyib* ve *habîs*).

Helâl ve *harâm* konuları dinî ilimlerle ilgiliyken, *tayyib* ve *habîs* konuları doğa bilimlerinin (tıp ve kimya gibi) bir parçasıdır.

İslam âlimleri mubah şeyler için gerekçe aramazlar, ancak yasaklanmış şeyler için gerekçeleri incelerler. Eğer bir şeyin haram olduğuna dair bir delil yoksa, o zaman o şey helal kabul edilir. Kur'an, Allah'ın izin verdiği şeylerin yasaklanması konusunda çok katıdır ve bunun tersi de geçerlidir: "*Allah'ın yaratıkları için çıkardığı güzellikleri ve rızık olarak verdiği şeylerin temiz olanlarını kim haram kılabilir?*" (A'raf 7:32) Haram olan şeyler kesin ve açıktır; bu nedenle Kur'an, tüketilmesi *helâl* olan şeylerin yasaklanması (*haram* kılınması) konusunda on kat daha hassastır (En'am 6:140). Kur'an'da şu hususlar bildirilir

Bir şey helâl iken haram olması "İnkâra saplananlar

Gerçek şu ki, onlar kendi yalan uydurmalarını Allah'a isnat ediyorlar" (Maide 5:103).

Yukarıda da belirtildiği gibi, yarattıklarının tüketimi için neyin caiz neyin caiz olmadığını yalnızca Allah bildirir (*Yunus 10:59- 60*). Muhammed, tüm erdemleri ve doğruluğuyla, bırakın başkalarını, kendisi için bile mubah olanı yasaklayamaz. Öyle bir durum olmuştur ki, Allah Muhammed'i, helal bir yiyeceği tüketmekten kendisini men ettiği için azarlamış ve Allah bunu sadece kendisine bile yapmasına izin vermemiştir (*Tahrir 66:1*).

Kur'an'a göre, *haram* olan bir eşyanın, eylemin ya da yiyeceğin *helâl* ilan edilmesine elbette izin verilmez; ancak *helâl* olan bir şeyin *haram* ilan edilmesi on kat daha fazla dikkat gerektirir. Bu, İslam'da temel bir köşe taşıdır. Çünkü "*Allah size kolaylık diliyor ve size zorluk dilemiyor*" (*Bakara 2:185*).

İslam'da Yahudilikte olduğu gibi "gıda kutsaması" yapılmaz, çünkü "Allah adına" gıdayı kutsayacak bir varlık yoktur. Gıda ve temel ihtiyaç maddelerinin varlığı ve bulunabilirliği, her şeyden önce, Allah'ın insanlar üzerindeki rahmeti ve lütfudur.

Kur'an'ın değerler sistemi, *manevi* unsurları *maddi* unsurlara göre öncelemektedir. Örneğin vahiy, ahirete dünya hayatından, ruha bedenden, imana amelden ve niyetlere ibadetlerden daha fazla değer atfeder. Başka bir deyişle, ruh için manevi "gıda", beden için maddi gıdadan daha önceliklidir. Kur'an, beden zehirli gıdalarla beslenmesine kıyasla aklın kötü niyetli bilgilerle beslenmesini daha önemli bir mesele olarak görür. Kalbin arındırılmasıyla ilgili *ayetlerin* sayısı, beden arındırılmasıyla ilgili *ayetlerin* sayısından çok daha fazladır.

Kur'an yiyecek konusunda neden bu kadar titizdir?

İnsan bedeninin *haram* gıda tüketerek kazandığı enerji, her zaman *haram* ifade yolları arar. Başka bir deyişle, enerji

Haram gıdalar sayesinde biriken şükür, kişinin iradesini, zihnini ve bilincini bozar. Helal ve haram gıdaların tüketimi, doğru eylemlere yol açma açısından eşit değildir. Kişi bazen istemeden günah işliyorsa, tükettiği gıdanın caiz olup olmadığına bakmalıdır.

Gıdalar, tutum ve karakter oluşumuna tahmin edebileceğimizden çok daha fazla katkıda bulunur. İyi gıda iyi ahlak ve davranışların oluşmasına yardımcı olur. Kirletici maddelerin çevreyi bozması gibi, vücuda giren saf olmayan gıdalar da insanların organlarını ve eylemlerini bozar.

Elbette temiz rızıkın bozulması mümkündür. Meselâ üzüm temiz ve mübâh bir rızıktır, fakat şaraba çevrilirse *helâl harâm* olur. Bunun için aşağıdaki âyet-i kerîme, temiz olan rızıkın kirletilmemesini ihtar etmektedir:

"Hurma ağaçlarının ve üzüm bağlarının meyvelerinden de size rızık veririz: Onlardan hem sarhoşluk verici şeyler hem de sağlıklı gıdalar elde edersiniz." İşte bunda aklını kullanan bir toplum için gerçekten bir mesaj vardır!

(Nahl 16:67)

Helal ve temiz gıdalar tüketmek bir milleti kendi zamanlarındaki diğer milletlerden üstün kılar. Kur'an'dan öğrendiğimize göre, İsrailoğulları'nın kendi zamanlarındaki tüm milletlerden üstün olmalarının nedenlerinden b i r i d e helal ve temiz rızıklar tüketmeleriydi (*Casiye 45:16*).

Hayvanlar neden katlediliyor?

İslam'da Allah adına mı?

Kur'an'a göre, "ilahi" insanlar veya nesneler uğruna ve/veya onların adıyla kesilen her hayvan *haramdır* ve tüketilmemelidir (*Bakara 2:173*).

Kur'an, bir hayvan keserken Allah'ın adını anmayı tavsiye eder (*Hac 22:36*). Bu ilahi talimat

"Bir hayvanınki bile olsa hayata saygı gösterin" şeklinde yorumlanabilir. Hayatı sadece Allah verir ve hayatın sahibi O'dur. Dolayısıyla insan, canı ancak o canı veren Allah adına ve onun izniyle alabilir. Bir hayvanı keserken söylenen *besmele* cümlesi - "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla"- Allah'ın yarattıklarından birinin canını almaya izin vermesi için Allah'tan izin istemek olarak anlaşılabılır.

Besmele aynı zamanda Yüce Yaratıcı ile yaratılan arasında bir bağ kurar, çünkü gıda bir yaratımdır ve Yaratıcı Allah'tır. Gıda ile onun Kaynağı arasında bağlantı kuranlar şükretmekte zorluk çekmezler. Bu bağı koparanlar ise en ufak bir şükran duygusu bile hissetmezler. Hayvanları Allah ile birlikte ve Allah adına kesmenin özü budur. Aynı zamanda *besmele* çekmek, o yiyeceği rızık olarak verdiği için Allah'a sunulan bir şükürdür (*Hac 22:28 ve 22:34*).

İslam'da zina ve livata nedir?

İslam, evlilik dışı veya (bekarlar için) evlilik dışı her türlü fiziksel ve cinsel ilişkiyi zina olarak tanımlar. Kur'an her türlü zina ve livatayı yasaklar ve bunu ahlaki sınırların ihlali olarak nitelendirir (*İsra 17:32*). Kur'an sadece zinayı yasaklamakla kalmaz, aynı zamanda Müslümanların potansiyel olarak zinaya yol açabilecek bir duruma girmelerini önlemek için "*Yasak cinsel ilişkiye yaklaşmayın*" (*İsra' 17:32*) emrini verir. Bu tür yasadışı eylemlerin yasaklanması, aksi takdirde düzensiz ve yasadışı olan kadın-erkek ilişkilerine normlar, kurallar ve düzenlemeler getirir. Yasak aynı zamanda, bu tür yasadışı ilişkiler altında duyguları kirlenmesin diye, akraba olmayan karşı cinsler arasında bir mesafe koymaktadır.

Zinanın ve zinanın cezası nedir?

Her türlü yasadışı cinsel eylem İslam'da günah olarak kabul edilir, çünkü kim bunu yaparsa, Allah'ın yasağını ihlal etmiş ve O'nun koyduğu bir sınırı aşmış olur. Böyle bir eylemin insanların huzurunda veya farkında olarak işlenmesi durumunda, bu sadece bir günah değil, aynı zamanda bir suçtur.

Kişi affedilmek istiyorsa, henüz hayattayken zina günahı için Allah'a içtenlikle tövbe etmelidir (*Zümer 39:53*). Eğer bir kimse kıyamet gününde Allah'ın huzuruna tövbe etmediği zina günahı ile çıkarsa, Allah dilerse onu affederek temizler, dilerse cezalandırarak temizler. İslami öğretilere göre, cehennem ateşi bir insana ancak şu durumlarda dokunacaktır

temizlenmesi gereken bir günah taşır. "Eğer bağışlamayı dilerse" ifadesi Allah'ın keyfî bir eylemini gerektirmez; söz konusu ilahî bağışlama, söz konusu günahkârların dünyadaki yaşamları boyunca işledikleri iyi ve kötü amellere bağlıdır (*Bakara 101:6-9*).

Aşağıdaki Kur'an âyeti -"... zina eden kadınla zina eden erkeğin her birine yüzer değnek vurun..." (*Nur 24:2*)- Müslümanların zina (livata) eylemi durumunda nasıl davranacaklarını açıkça ve reddedilemez bir şekilde ortaya koymakta ve dört şahit tarafından teyit edilmektedir (*Nur 24:13*). Kur'an, yasadışı cinsel ilişki için bir ceza belirlediği gibi, bu korkunç günahı işleyen birine iftira atmak için de sert bir ceza belirler (*Nur 24:4*).

Kur'an eşcinsellik hakkında ne diyor?

Kur'an eşcinselliği "aşırılık" ve "haddi aşma" (*fâhişeten*) olarak adlandırır ve bir tür zina olarak nitelendirir (*Neml 27:54*). Aşılan sınır ve ihlal edilen normlar *fitrat* ve yaratılıştır. Çünkü Allah'ın insana bahşettiği cinsel tutku, öncelikle insan neslinin devamı içindir. Eşcinsellik, açıkçası, bu temel amaca aykırıdır; dolayısıyla eşcinsellik insanın *fitratına* aykırıdır. İnsan *fitratına* aykırı olan veya ona uymayan her şey *fisktır*. *Fitrata* ve yaratılış amacına aykırı olan her şey gibi, eşcinsel ilişki de bir anomalidir ve açıkça *haramdır* (*kabul* edilemez).

iftira konusunda İslami hüküm nedir?

İftira, mağdurların haysiyetine, onuruna ve saygınlığına zarar verir. Ancak iftira sadece iftiraya uğrayan kişilere zarar vermez. Aksine, toplumdaki karşılıklı güven ve emniyete bir saldıdır. Kur'an bu saldırının hem günah hem de cezalandırılması gereken bir suç olduğunu söyler (Nur 24:4). Kim iftira günahını işlerse, kıyamet gününde Allah'ın rahmetinden mahrum kalacaktır (Nur 24:23).

gybet ile ilgili karar nedir?

Kur'an gybeti açıkça yasaklayarak Müslümanlara *"birbirinizin arkasından kötü konuşmayın"* emrini verir. *Sizden biri ölmüş kardeşinin etini yemek ister mi? Hayır, tiksiniyorsunuz ondan!"* (Hucurat 49:12)

Başka bir deyişle, gybet ve dedikodu "ahlaki yamyamlıktır". Ölü ve çürümüş bir eti yemek sadece tüketene zarar verir, tüketilene değil. Dolayısıyla gybet de sadece gybet edene zarar verir, gybeti yapılana değil. Dedikodu ve gybet iki boyutlu zararlar verir:

1. İnsanlar arası ilişkilerin zarar görmesi: dedikodu ve gybet insanlar arasındaki ve insanlar arasındaki ilişkileri bozar ve birbirlerine olan güveni zedeler ve
2. Allah'a ve insan ilişkilerine zarar: Dedikodu ve gybet sadece hakkında gybet edilen kişi yokken gerçekleşir. Ancak o kişi dedikoduyu duymasa bile, Allah her şeyi işiten ve bilendir.

İslam tefeciliği neden yasaklamıştır?

Faiz, hiçbir şey üretmeden paradan para kazanmaktır, yani *ribâdır* ve İslam *ribâyı* yasaklar ve *zekât* vermeyi emreder.

Faiz almak ve karşılığında bir şey vermemektir, *zekât* ise vermek ve karşılığında bir şey almamaktır. Faiz, borç alanların mali durumunu kötüleştirir ve zenginlerin mali durumunu güçlendirir, *zekât* ise ihtiyaç sahiplerini mali olarak destekler. Faiz almak kişinin emeğini sömürmek anlamına gelirken, *zekât kişinin* ekmeğini diğer kardeşleriyle paylaşmasıdır. Faiz malın miktarını artırır ama kalitesini yok eder, *zekât ise* görünüşte miktarı azaltsa da malı sağlamlaştırır. Tefeciliğin "ödülü" ahirette ceza iken, içtenlikle verilen *zekât* ahirette saygınlık ve ödül kazandıracaktır (*Rum 30:39*).

Dolayısıyla paraya faizin yasaklanmasının gerekçesi aslında yaratıcılığı, emeği ve üretimi teşvik ederken emeğin sömürülmesini ve haksız kazancı yasaklamaktır.

Kur'an, tefecilik durumunda "Allah'a ve Elçisi'ne savaş ilan edildiği" (*Bakara 2:279*) uyarısında bulunurken, diğer yasaklar - dolayısıyla günahlar- bu kadar sert bir dille tanımlanmaz.

Kur'an tefeciliği neden " Allah'a karşı bir savaş ilanı" olarak tanımlar?

Kur'an dilinde, insanların sahip olduğu her şey Allah'ın mülkü olarak anılır. Örneğin Kur'an, insanlara emanet edilen kutsal bir mabet olan *Kâbe'nin* "Allah'ın Evi" olduğunu söyler

(*beytullah*); insanlara emanet edilen toprak da "Allah'ın toprağı" (*ardullah*); geçmişte bir gruba emanet edilen deve de "Allah'ın devesi" (*nâkatullah*) idi.

Aynı dil, daha sonra, herhangi bir insanın haklarının ihlalinin Allah'ın haklarının ihlali olarak nitelendirir. Bu nedenle Kur'an, toplumun parasal haklarının açık bir ihlali olan para faizinin "Allah'a karşı bir savaş ilanı" olduğunu belirtir.

Ödünç verilen paranın faizi insan haklarının ihlali olarak kabul edilir, çünkü faize dayalı her süreç veya işlem sömürüyü yüceltir ve emeği alçaltır. Bu sonuç da insanların dürüst emeğini diğer insanların gözünde değersizleştirir ve para kiralayanların statüsünü yükseltir. Böyle bir statükonun maddi kazancı artırdığı, merhamet ve şefkati azalttığı açıktır. Böyle bir durumda, dünyevi şeyleri istifleme ve toplama arzusu yaratıcılığın ve emeğin önüne geçmektedir ki bu da insanlık için kesinlikle kolektif bir kayıptır.

Faiz yasağı, insanların "biriktirme arzusunu" engellemeyi amaçlamaktadır. Kur'an, dünya malı biriktirme arzusuna kapılıp bu arzunun kurbanı olmaları halinde, cehennem ateşinde karşılaşabilecekleri tarifsiz dehşetleri anlatır:

"Mezarlarınıza inene kadar daha fazlasını elde etme hırsıyla yanıp tutuşuyorsunuz. Hayır, zamanla anlayacaksınız! Ve bir kez daha: Hayır, zamanla anlayacaksınız! Hayır, eğer kesin bilgidен doğan bir anlayışla anlayabilseydiniz, elbette cehennemden alevli ateşini görürdünüz! Sonunda onu kesin bir gözle göreceksiniz: ve o Gün, nimetle yaptıklarınızdan dolayı mutlaka hesaba çekileceksiniz. hayat!"

(Tekasür 102:1-8)

İslam kumarı neden yasaklamıştır?

Kumar, İslam'da açıkça yasaklanan kötü alışkanlıklardan biridir (*Bakara 2:219*). (Kumar için kullanılan Arapça terim - "maysir"- "kolay kazanç" anlamına gelir).

Kumarın yasaklanması faiz ve tefeciliğin yasaklanmasına benzer: Kumar, insan emeğine saygısızlık ve onursuzluktur. Benzer şekilde kumar, bireyler tarafından işlenen ve kaçınılmaz olarak ahlaki çürüme ve yozlaşmaya yol açan, dolayısıyla toplumun genelini ihlal eden bir eylemdir. Kumar, toplumda ailelerin parçalanması, insan emeğinin sömürülmesi, bağımlılık ve cinayetler gibi birçok sorunun kaynağıdır. Kumarın her türlü emeğe ve emekçiye hakarettir. Dolayısıyla kumar günahı, emeğe büyük değer ve saygı duyanlara yönelik ahlaki bir tehdit olarak değerlendirilebilir.

İslam günahların bağışlanmasını öngörür mü?

Hıristiyanlar tarafından uygulanan "günahlardan arınma" kavramı İslam'da mevcut değildir. Her şeyden önce, İslam'da bu süreci denetleyecek veya yönetecek bir "vaizler sınıfı" veya "kilise" yoktur. Sonuç olarak, İslam'da "günah çıkarma" süreci veya koşulları yoktur, çünkü her bir insan ile Rabbi Allah arasında hiç kimse (hiçbir şey), hiçbir araç, hiçbir şefaathçi veya kurum yoktur. Hiçbir kilise, hiçbir papa ya da hiçbir din adamı insanların günahlarını affetmeye muktedir ya da buna ehil değildir, zira bunu yapmaya yalnızca onların Rabbi ve Yaratıcısı olan Allah hak sahibidir.

Günahlardan kurtulmanın tek yolu, doğrudan Allah'a içtenlikle tövbe etmektir.

Tövbe -tevbe ve istiğfar- nedir ve nasıl sunulur?

Tevbe, "geri dönmek" anlamına gelir ve bir sapma eyleminden sonra kişinin içsel benliğini doğru yolda ayarlamasını ifade eder. *İstiğfar*, "işlenen bir günahın asla kaydedilmeyeceği şekilde Allah'tan bağışlanma dilemek" olarak tercüme edilebilir.

Tevbe ve *istiğfar* Allah'a yaklaşmak için iki aşamalı bir eylemdir: *tevbe* - "yanlış kınamak"- ilk aşamadır, *istiğfar* - "doğruyu bulmak"- ise ikinci aşamadır.

Kısacası, günahlarla ilgili Kur'an öğretisi şudur: Hiç kimse Allah'ın rahmetinden daha büyük bir günah işlediğini düşünmemelidir. İşlenen bir gūnahtan doğan ve ondan daha büyük olan iki günah daha vardır:

1. Kişinin günahlarına karşı bilinçsiz ve kayıtsız olması ve
2. Bir günahın affedilemez olduğunu düşünmek.

Kişinin günahlarının bilincinde olmaması ve bunlardan habersiz olması en büyük günahtır. İşlenen bir günahın ağırlığının Allah'ın rahmetinden daha büyük olduğunu düşünmek, Allah'ın onu affedeceğinden ümidini kesmekle eşdeğerdir. Muhammed'in sözlerine göre, Allah'ın insanlara olan merhameti, bir annenin kundaktaki çocuğuna olan merhametinden daha güçlüdür. Aşağıdaki Kur'an âyeti Allah'ın ilahi merhametini çok güzel bir şekilde anlatmaktadır: "[Allah böyle buyurur:]

De ki: 'Ey kendi nefislerine karşı haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin; çünkü Allah bütün günahları bağışlar; çünkü O, gerçekten çok bağışlayandır, çok merhamet edendir!'

(Zümer 39:53)

Kabul edilebilir bir tövbenin koşulu samimiyet ve içtenliktir. Bir daha günah işlememe niyeti ve taahhüdü, o günahın bağışlanması için temel taşıdır.

İslam'a göre günahları kim bağışlar?

İslam'da kişinin günahlarını affedebilecek bir otorite ya da papazlar sınıfı yoktur. İslam, yalnızca Rahman olan Allah'ın dilediği kişilerin günahlarını bağışlayacağını öğretir. Durumları ya da statüleri ne olursa olsun, Muhammed Peygamber de dahil olmak üzere hiçbir Müslüman, bir Müslüman kardeşinin günahlarını bağışlama yetkisine sahip değildir. Kur'an, Muhammed Peygamber'e doğrudan ve diğer Müslümanlara da dolaylı olarak "*Allah'tan başka ilah olmadığını*" kabul etmelerini ve ardından "*senin ve diğer tüm inanan erkek ve kadınların günahları için bağışlanma dilemelerini*" emreder (Muhammed 47:19).

Muhammed, çağrısına uyanların günahlarını bağışlayamazdı; sadece Allah'tan onların günahlarını bağışlamasını isteyebilirdi (Ali İmran 3:159). Kuşkusuz, dua ettiği bir kişi affedilmeyi hak etmiyorsa, Muhammed'in Allah'a yakarışları bile o kişinin aklanmasıyla sonuçlanmayacaktır (Tevbe 9:84).

Bu nedenle İslam, kullarının günahlarını yalnızca Allah'ın bağışlayacağını öğretir. Sonuç olarak, ister erkek ister kadın olsun, her bir Müslüman günahlarını yalnızca Allah'ın huzurunda itiraf etmeli ve onları bağışlaması için yalnızca Allah'a yakarmalıdır. Sadece Allah kullarının günahlarından faydalanmaz; başka herhangi bir insan, bir insanın eksikliklerini veya günahlarını kendi çıkarları için kullanabilir.

Muhammed'in peygamberliğine inanan birinin günahları affedilir mi?

Hıristiyanlıktan farklı olarak, hayır, bunu yaptıkları için affedilmezler. Muhammed'in peygamberliğine inanmak İslam'ın iman esaslarından sadece bir tanesidir. Müslüman olmak tek başına imana sahip olmak anlamına gelmez, çünkü bu sadece gerekli olan yarısıdır. Diğer yarısı ise "iyi ameller" işlemektir. Kur'an onlarca ayette "iman eden ve iyi işler yapanların" kurtuluş yolunda olduğunu belirtir.

Peygamberler de dahil olmak üzere herkesin yaptıklarının hesabını vereceği doğru mu?

Evet, bu doğru. Kıyamet Günü'nde herkes bu hayatta işlediği eylem ve fiillerden, söylediği sözlerden ve tasarladığı niyetlerden sorumlu tutulacaktır. Kur'an'ın ifadesiyle,

"Böylece, [Kıyamet Günü'nde] kendilerine [ilahi] mesaj gönderilen herkesi mutlaka hesaba çekeceğiz ve mesaj sahiplerinin [kendilerini de] mutlaka hesaba çekeceğiz."

(A`raf 7:6)

AİLE VE SOSYAL YAŞAM

İslam'da kadının konumu nedir?

Kur'an'ın bakış açısı, cinsiyeti insanlığın bir parçası olarak görür ve ayrı olarak ele almaz. Aşağıdaki âyette belirtildiği gibi, hem erkekler hem de kadınlar hayatın temel unsurları olarak kabul edilir:

"Ey insanlar! Hepinizi bir erkekle bir diğiden yarattık ve birbirinizle tanışmanız için sizi milletler ve kabileler haline getirdik. Şüphesiz Allah katında en üstün olanınız, O'nun bilincine en çok varanınızdır. Şüphesiz Allah her şeyi bilendir, her şeyden haberdardır."
(Hucurât 49:13)

Kadın ya da erkek olmak birinin diğesine üstünlüğünü belirlemez. Her iki cinsiyet de ebedi kurtuluşu yakalamak için eşit fırsata sahiptir:

"Şüphesiz, Allah'a teslim olmuş erkekler ve kadınlar, mü'min erkekler ve mü'min kadınlar, gerçekten inanmış erkekler ve gerçekten inanmış kadınlar, sözlerinde duran erkekler ve kadınlar, sıkıntılara sabreden erkekler ve kadınlar içindir, Allah'a karşı gelmekten sakınan erkekler ve kadınlar, sadaka vererek Allah'a bağlılıklarını kanıtlayan erkekler ve kadınlar, kendini sakınan erkekler ve kadınlar, ırzlarını koruyan erkekler ve kadınlar, Allah'ı çokça anan erkekler ve kadınlar: Allah bunların hepsinin günahlarını bağışlamıştır. ve büyük bir mükafat vardır."
(Ahzab 33:35)

Ayrıca, kadın veya erkek olmak kendi başına bir üstünlük veya ayrıcalık sağlamaz. Kur'an, ebedi kurtuluşa giden yolun her iki cinsiyete de eşit derecede açık olduğunu vurgular: *"Ben*

İster erkek ister kadın olsun, [Benim yolumda] çalışan herhangi birinizin emeğini görmezden gelin: her biriniz diğerinin bir parçasısınız / her biriniz birbirini tamamlayan parçalarsınız." (Ali İmran 3:195)

Kur'an'da kadınlar ve erkekler cinsiyet "eşitliği" kavramı temelinde ele alınmaz, aksine eşdeğer olarak görülürler. Dolayısıyla kadınlara ve erkeklere karşılıklı haklar ve sorumluluklar tanınır: *"Adaletle uygun olarak, kadınların [kocaları üzerindeki] hakları, [kocalarının] haklarına eşittir. onlar hakkında."* (Bakara 2:228)

Kur'an karısını dövmeğe izin verir mi?

Bu yaygın bir yanlış anlamadır. Bu konuyla ilgili tek âyet 4. sûrenin 34. âyetidir: *"Erkekler, Allah'ın kadınlara, erkeklerden daha çok verdiği nimetlerle ve mallarından harcayacakları şeylerle kadınlara iyi baksınlar. Ve salih kadınlar, Allah'ın korunmasını emrettiği mahremiyetlerini (kocalarının yokluğunda bile) koruyan gerçekten dindar olanlardır. Kötü niyetlerinden (vefasızlıklarından/ahlaksızlıklarından) korktuğunuz kadınlara gelince, onlara önce öğüt verin, sonra yatakta yalnız bırakın, sonra dövün; eğer bundan sonra size kulak verirlerse, artık onlara zarar vermeye kalkışmayın. Şüphesiz Allah çok yücedir, çok büyüktür!"*

Yukarıda "sonra onları dövün" diye tercüme edilen "fadribu-hunna", "daraba" kök fiilinden türemiştir. *Daraba* fiili yüz çevirmek, uzak durmak, ayrılmak veya birinden kaçınmak anlamına geldiği gibi "dövmek" anlamına da gelir. Kur'an'da kullanımının birçok örneği vardır. Örneğin, şu anlamlarda kullanılır: yolculuk etmek (*daraba fi'l-ard*), bir kayaya vurmak, vurmak, damgalamak ve kınamak. *Daraba* fiili, "daraba ad-dahru baynana" örneğinde olduğu gibi iki şeyi birbirinden ayırma eylemini ifade etmek için de kullanılabilir.

Kuran'da ayrıca bir insanın diğerini dövdüğü ya da vurduğu birçok örnek anlatılır, ancak *daraba* fiili asla kullanılmaz.

Örneğin, "yüzüne tokat vurmak" (*Zâriyat* 51:29) fiilinde "sakkat", "yumrukla vurmak" (*Kasas* 28:15) fiilinde "vezakâhu", "dalları kırmak" (*Taha* 20:18) fiilinde "ve ahuşşu", "can damarını kesmek" (*Hakka* 69:46) fiilinde "katâ" kullanılır. "Daraba" fiili 8:50 ve 47:27'de meleklerin eylemlerini belirtmek için kullanılır, ancak insanların eylemleri için kullanılmaz. Ayrıca, 4:34 ayetinin tüm erkekler ve kadınlar arasındaki düzenlemelere atıfta bulunmadığını, ancak yalnızca evlilikle bağlı olan bir koca ve bir kadın arasındaki davranışları düzenlediğini belirtmek önemlidir.

Taberî'ye göre 4:34 ayeti, Habibe bint Zeyd'in kocasının yüzüne tokat atması üzerine Peygamber'e danışmaya geldiği bir olay üzerine nazil olmuştur. Peygamber, Habibe'nin kocasının yüzüne aynı şiddetle tokat atmasına kısas olarak izin vermek istemiştir. Ancak bu noktada yukarıdaki ayet nazil oldu ve bunun üzerine Peygamber'in şöyle dediği rivayet edilir: "Ben bir şey istedim, ama Allah başka bir şey diledi ve Allah'ın dilediği en hayırlısıdır." Peygamber'in durumla ilgili kararının, kadının kocasına kendisine karşı kullanılan şiddetin aynısıyla tokat atması yönünde olduğunu ve Allah'ın onun kararını onaylamadığını görmek dikkat çekicidir.

Eğer biri hala 4:34 ayeti bağlamında "daraba" fiilini "dayak" olarak yorumlamayı tercih ediyorsa, o zaman aşağıdaki gerçekleri göz önünde bulundurmalıdır. (Dayak) eylemi sıradan bir kadınla sıradan bir erkek arasında değil, bir koca ile karısı arasında gerçekleşir. Kur'an, ayette sözü edilen muhatapları, ilahi vahyin indiği dönemde toplumda hakim olan davranıştan daha iyi ve daha insani bir davranışa yönlendirmektedir. Ayetin nüzulünü hızlandıran koşullardan, evlilikte bir anlaşmazlık ortaya çıktığında akıllarına ilk gelen şeyin eşlerini dövmek olduğu koca tipine hitap ettiğini anlayabiliriz. Ayet, ilk çare olarak çatışmayla başa çıkmak için daha insancıl yöntemler önermektedir.

Önerilen yollardan biri de "kadını yatakta yalnız bırakmaktır". Ancak bu yöntem sadece şu durumlarda bir ceza olabilir

Çok eşlilik durumunda, aksi takdirde bu aynı zamanda erkeğin kendisi için de bir ceza olacaktır. Bu nedenle, 4:34 ayetinde sıralanan tavsiyelerin amacı, saldırgan bir eşe karşı ilk tepkisi şiddet olan o dönemin ataerkil Arap toplumunda erkeklerin eşlerini dövmelemlerini önlemektir. Allah'ın Elçisi buna asla izin vermemiş ve hiçbir zaman bir kadına vurmamıştır. "Sizden biriniz kölesini dövdüğü gibi karısını dövüp sonra da akşamleyin onunla yatabilir mi?" (Bkz. Buhârî, (67) Nikâh, (93). Peygamber kadınları dövmekten şiddetle nefret eder ve bunu yasaklardı (bkz. Ebu Davud, Nesâî, İbn Mace ve Ahmed ibn Hanbel).

Peygamber'in kendisinin de boşanmanın eşiğine geldiği, ancak eşlerinden herhangi birini dövmeyi asla düşünmediği tarihsel olarak açıktır. Allah ona onları adil bir şekilde boşamasını tavsiye etmiştir (*Ahzab* 33:28- 32), ama asla onları dövmesini tavsiye etmemiştir.

Eğer 4:34 ayetini bağlamına oturtur ve Peygamber'in davranışları ışığında anlarsak, o zaman "daraba" fiilini "dövmek" değil "ayırarak" olarak yorumlamamız gerekir. Sonuç olarak, Kur'an kocalara, eşleri sadakatsizlik eder, ahlaksız davranışlar sergiler ya da ısrarla tahammül edilemez bir tavır takınırsa onlardan uzaklaşmalarını söyler.

Bir erkek ile kadın arasındaki izin verilen ilişkilerin niteliği nedir?

Kur'an'a göre kadın ve erkek arasındaki ilişkiler cinsiyet ve cinselliğe değil, kişilik ve insanlığa dayanır. Tek bir erkek ve tek bir kadın arasındaki ilişkinin sınırları, Kur'an'ın birinci dereceden akrabaları bir ailenin üyeleri olarak gördüğü ve aralarında evliliği yasakladığı aşağıdaki ayetle belirlenir:

"Analarınız, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek kardeş kızları, kız kardeş kızları, süt analarınız, süt kız kardeşleriniz size haram kılındı;

ve eşlerinizin anneleri; ve üvey kızlarınız -ki bunlar sizin evlatlıklarınızdır- kendileriyle zıfafa girdiğiniz eşlerinizden doğan çocuklarınız; ama eğer zıfafa girmemişseniz, [onların kızlarıyla evlenerek] günaha girmezsiniz; ve [size haram kılınan] bellerinizden doğan oğullarınızın eşleridir; ve [size haram kılınan] aynı anda iki kız kardeşi [eş olarak] almaktır.

- Ama geçmiş geçmişte kalmıştır; çünkü Allah gerçekten çok başışlayıcıdır, lütuf sahibidir." (Nisa 4:23)

Bununla birlikte İslam, evliliğe uygun ve birbirlerine müsait kadın ve erkekler arasındaki ilişkileri engellemez. Ancak bu ilişkilerin zehirli bir hal almasını önlemeye çalışır ve şehvani arzuların ve baştan çıkarıcı dürtülerin uygun erkek ve kadınlar arasındaki ilişkileri bozmasını önlemek için bir dizi önlem alır. Böylece İslam, karşılıklı saygıyı korumak ve sürdürmek için cinsiyetler arasına makul bir mesafe koyar. Meşru ilişkinin sınırlarını aşmamak için tanımlanan temel önlemler şunlardır:

1. Zinaya yaklaşmama emri (*'İsra'* 17:32) böylece zinanın yapılamayacağı - ve hatta yaklaşılamayacağı - bir tampon bölge sağlar;

2. Bakışları kısma emri (*Nur* 24:30-31), böylece kontrolsüz bakışlar kadın ve erkek arasındaki ilişkinin kontrolden çıkmasına neden olacağından, erkek ve kadının karşı cinse şehvetle bakmasını yasaklar; ve

3. "Tesettür" emri (Müslüman kadınların vücudu baştan ayağa örten kıyafet kuralı), kadınlara özel bir vurgu yaparak her iki cinsiyeti de kapsar (*Nur* 24:31; *Ahzab* 33:59). Bu konu aşağıda daha ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

Müslüman kadınlar neden vücutlarının tamamını örtüyorlar?

Kur'an'da *başörtüsü* ile ilgili ayet şu şekildedir:

"Mümin kadınlara da söyle, bakışlarını kıssınlar, iffetlerine dikkat etsinler ve süslerini açığa vurmasınlar.

Bu yüzden baş örtülerini göğüslerinin üzerine çeksinler. Kocaları, babaları, kocalarının babaları, oğulları, kocalarının oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kadınları, sahip oldukları kadınlar, cinsel arzuları olmayan erkek hizmetçiler ya da henüz kadınların çıplaklığından habersiz çocuklar dışında kimseye ziynetlerini göstermesinler; ve [yürürken] gizli güzelliklerine dikkat çekmek için bacaklarını sallamasınlar Ve [her zaman], ey inananlar - hepiniz - tövbe ederek Allah'a dönün ki mutlu bir duruma erişebilesiniz!"

(Nur 24:31)

"Açık olması gereken" vücut kısımları yüz, eller ve ayaklardır. Vücudun bu kısımlarını (yüz, eller ve ayaklar) örtmeyi tercih edenler bunu kültürel bir norm ve gelenek olarak yaparlar; bu bir Kur'an emri değildir.

İslam'da kadınsı cazibe ve güzelliğin ölçüsü kişiselleştirilmiştir ve özel kalmalı, toplum içinde sergilenmemelidir. Bunun iki ana nedeni vardır:

1. Kadının kişiliğini ön plana çıkararak istismar edilmesini önlemek kadınlığından önce.
2. Yaygın gelenek tarafından dışlanan kadınları daha geniş bir topluma dahil etmek.

Aksine bir tutum (güzelliklerin sergilenmesini teşvik etmek) kişilik temelli bir ilişkiyi cinsiyet temelli bir ilişkiye dönüştürecektir. Tesettürün amacı kadının, erkeğin ve toplumun ahlakını korumaktır. Özetle:

1. Bir kadın: *Kadınlığının özel yönlerini sergilemeyecektir (yukarıda tanımlanmıştır) kamusal alanda.*
2. Bir erkek: *Karşı cinsle cinsellik odaklı ve sömürücü bir şekilde etkileşime girmez*
3. Toplum: *Kadın ve erkek arasındaki ilişki saygılı ve sağlıklı bir zemine oturtulur.*

"Khimar" (*khumur*, çoğ.) ismi başörtüsü anlamına gelir. Bu ismin kökü aynı zamanda sarhoş edici maddeleri tanımlamak için kullanılan ve gizleme, örtme ve akli bulandıran veya karartan bir şey anlamını taşıyan "khamr" gibi kelimeleri de oluşturur. "Khimar" ve "khamr" arasındaki ortak nokta, her ikisinin de başa işaret etmesidir. Buna karşılık, "küfür" de bir şeyi gizlemek veya örtmek anlamına gelir. Ancak farklı bir kökten türemiştir, çünkü kafaya değil kalbe işaret eder.

Türban (başörtüsü), İslam'ın gelişinden önce ve sonra özgür Arap kadınları tarafından geleneksel olarak kullanılmıştır. İslam öncesi dönemde bir süs olarak giyilirdi ve üstten kullanıcının sırtına doğru gevşek bir şekilde salınırdı. Göğüsleri ya da dekolteyi örtmek için kullanılmazdı. Bu nedenle, "başörtülerini göğüslerinin üzerine salsınlar" ifadesi kadınlara örtülerini boyunlarını ve göğüslerini de kapsayacak şekilde uzatmalarını emretmektedir.

İslam'da ailenin statüsü nedir?

İslam, toplumun bir bütün olarak sağlığını tesis etmek için aşağıdaki üç unsuru gerekli görmektedir.

1. *Kişiliğin inşası;*
2. *Ailenin inşası; ve*
3. *Toplumun inşası.*

"Aile" ("âila") kelimesinin etimolojisi, parçalarından biri koparıldığında ayakta kalamayan, birden fazla parçaya sahip bir unsura ilişkindir. Ailenin geometrisi birbirine paralel iki panelden [||] değil, birbirine yaslanan iki düzlemde [Ü] oluşur. Aile, kişiliğin beslendiği ana rahmidir ve toplum yapısının yapı taşıdır oluşturur.

Kur'an'a göre kadın ve erkek, birbirleri olmadan tamamlanmayan iki yarıdır. Bu iki parça şunları oluşturur

ancak bir araya geldiklerinde bir bütün oluştururlar. İki yarım birbirinin yerine geçemez. Kur'an, bir ailenin iki temel unsurunu oluşturan kadın ve erkek için "zevc" (çift veya eş) terimini kullanır. Bir çift ayakkabı gibi, onlar bir çifttir ama eşit değildir. Ayakkabıları ters giymek hem ayak için hem de ayakkabının kendisi için kötüdür.

Kur'an, erkekleri ve kadınları sorumlu davranmaya davet eder:

"Ey insanlar! Sizi bir tek canlıdan yaratan, ondan da eşini yaratan ve ikisinden birçok erkek ve kadın türetip yayan Rabbinizin bilincinde olun. Adına birbirinizden hak talep ettiğiniz Allah'ın ve akrabalık bağlarının bilincinde olun. Şüphesiz Allah, sizin üzerinizde gözetleyicidir."

(Nisa' 4:1)

Kur'an, kadın ve erkeğin birbirinin zıttı ("azad") değil, "azvac" -bir çift- olduğunu vurgular. İnsanların neden iki cinsiyette yaratıldığı sorusuna cevap veren Kur'an, "onlarla huzur içinde yaşayınız" diye buyurur. Bu amaç ancak "sevgi ve şefkat" ile yerine getirilebilir: *"Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve (kalplerinizin) arasına sevgi ve merhamet koyması da O'nun ayetlerindendir: Şüphesiz bunda düşünen kimseler için ayetler vardır."* (Rum 30:21)

Kur'an, aile reislerine, kendilerini ve sevdiklerini cehennem ateşine götüren yola sapmaktan alıkoymak için sürekli çaba gösterme sorumluluğu yükler:

"Ey iman edenler! Yakıtı insanlar ve taşlar olan o ateşi kendinizden ve yakınlarınızdan uzak tutun..." (Tahrim 66:6)

Kur'an'da insanlığa örnek olarak iki aile gösterilir: İbrahim ailesi ve İmran ailesi: *"İşte Allah, Âdem'i, Nuh'u, İbrahim hanedanını ve İmran hanedanını bütün insanlardan üstün kıldı."*

1. İbrahim'in ailesi: Bu aile İbrahim, eşleri Hacer ve Sara, çocukları İshak, İsmail ve yeğeni Lut'tan oluşur. Tüm bu insanlar, imanları sınanmış ve bu sınamaya dayanmış örnek karakterlerdir (*Saffat 37:100-105, 83-113*).

2. İkinci aile İmran, karısı Hanna, kızları Meryem ve oğlu İsa'dan oluşur. Zekeriya, karısı Elizabet ve oğulları Yahya da bu aileye dahildir (*'Ali`İmran 3:35-55*).

Kur'an aynı zamanda inananları büyük bir ailenin parçaları olarak görür. Dahası, tüm insanlığı insanlık ailesinin bir parçası olarak görür ve onlara "Ey Ademoğlu!" diye hitap eder. İnsanların diğer insanlar tarafından köleleştirilmesini önlemeyi amaçlar ve insanlığı yalnızca Allah'a kulluk ortak paydasında bir araya getirmeye çalışır.

İslam'ın çok eşliliğe bakış açısı nedir?

İlahi vahiydeki tavsiye, normal şartlar altında tek eşliliktir: *"Eğer onlara adaletle muamele edemeyeceğinizden korkarsanız, o zaman sadece bir tane - ya da hakkınızla sahip olduklarınızdan"* (Nisa' 4:3). Ancak, savaş zamanları gibi, bakılması gereken dul ve/veya yetim kızların sayısının orantısız bir şekilde fazla olduğu istisnai durumlarda çok eşliliğe izin verilir (Nisa' 4:3).

İslam öncesi toplumda bir erkeğin evlenme hakkına ya da evlenmek istediği eş sayısına herhangi bir sınırlama getirilmemiştir. Erkekler diledikleri kadar kadınla evlenir, beğendiklerine bakar, diğerlerini terk ederlerdi. Kadınları diledikleri gibi kullanabilmek için hukuk dışı ve insanlık dışı muameleler icat ettiler.

"Kocası hakkında sana yalvaran ve Allah'a şikâyetle bulunan kadının sözünü Allah elbette işitmiştir. Ve Allah her ikinizin de sözünü işitir: Şüphesiz Allah her şeyi işitendir, her şeyi görendir. İçinizden, "Sen bana annem gibi haramsın" diyerek eşlerinden ayrılanlara gelince, onlar asla anneleri gibi olamayacaklarını unutmasınlar: onları doğuranlardan başkası onların anneleri değildir: bu yüzden onlar ancak akla aykırı ve yanlış bir söz söylemiş olurlar. Ama Allah gerçekten günahları örter, çok bağışlayıcıdır: bu nedenle, "Sen bana annem kadar haramsın" diyerek eşlerinden ayrılan ve sonra da söylediklerinden dönenlere gelince, onların kefareti, eşler birbirlerine tekrar dokunmadan önce bir insanı kölelikten kurtarmaktır: bunu yapmanız size öğütlenir - çünkü Allah bütün yaptıklarınızdan haberdardır. Bununla birlikte, kim buna güç yetiremezse oruç tutsun.

Çiftlerin birbirlerine tekrar dokunmalarından önce, ardı ardına iki ay geçsin; buna gücü yetmeyen, altmış yoksulu doyursun: Bu, Allah'a ve Elçisi'ne imanınızı kanıtlamanız içindir. İşte bunlar Allah'ın koyduğu sınırlardır ve hakikati inkâr eden herkesi [ahirette] büyük bir azap beklemektedir. Şüphesiz, Allah'a ve Elçisi'ne karşı mücadele edenler, onlardan önce yaşamış olan [zalimlerin], Biz kendilerine yücelerden apaçık mesajlar verdikten sonra alçaltıldıkları gibi alçaltılacaklardır. Ve [böylece] hakikati inkâr edenler için utanç verici bir azap vardır.

mağazada acı çekiyor"

(Mücâdile 58:1-5)

İslam öncesi toplumda, bu insanlık dışı muamelelerden biri, kişinin karısına "zihar" olarak bilinen keyfi bir yemini telaffuz etmesidir (*Zihar*: bir koca tarafından karısına yapılan ve karısını yasaklanmış bir kadın akrabasına benzeten ve böylece karısını boşamak için kullanılan bir hakarettir). *Zihar* adeti Kur'an tarafından kınanmış ve kaldırılmıştır (bkz. Mücâdile Suresi, 2-4). Kur'an, eşlerini *zihar* yoluyla boşayan erkeklerin kefareti ödemelerini talep ederek bu uygulamaya karşı çıkmaktadır. Başka bir deyişle, *zihar* artık İslam öncesi dönemdeki gibi bir boşanma olarak değil, fedakârlık ve kefaretle telafi edilmesi gereken kınanacak bir eylem olarak görülmektedir (bkz. Mücâdile Suresi, 1-5. ayetler).

Peygamber Muhammed neden çok eşliydi?

1. Peygamber'in çok eşliliği insani arzu veya şehvetten kaynaklanmıyordu. Eğer öyle olsaydı, henüz 25 yaşındayken 40 yaşındaki Hatice ile evlenmezdi. Hatice'nin zaten üç yetim çocuğu vardı ve Peygamber'le evlenmeden önce iki kez evlenmişti. Peygamber'in Hatice ile tek eşli evliliği H a t i c e'nin ölümüne kadar yirmi beş yıl sürmüştür. Peygamber'in evliliklerinin şehvetten kaynaklandığını iddia edenler, onun hayatının en ateşli yıllarının yirmi beş yılını kendisinden on beş yaş büyük ve üç çocuk annesi bir kadınla tek eşli bir evlilik yaparak geçirmesini nasıl açıklayabilirler?

2. Peygamber'in çok eşliliğinin onun peygamberliği ile hiçbir ilgisi yoktur. Öyle olsaydı, Hatice'nin ölümünden sonra iki buçuk yıl bekar kalmaz ve Medine'ye *hicret* edene kadar Aişe ile evlenmeyi beklemezdi.

3. Peygamber'in çok eşliliği bir lider olarak sorumluluklarından kaynaklanmaktadır. Medine'de yaptığı tüm evlilikler şehvetten değil, şefkatten kaynaklanıyordu ve misyonunun bir parçasıydı.

Muhammed'in evlendiği kadınların durumunu incelediğimizde, amacın ne olduğunu daha iyi anlıyoruz:

Sevde bint Zem'a, Hatice'nin ölümünden sonra Muhammed'in evlendiği ilk kadındı. Sevde o sırada 50 yaşındaydı ve 6 çocuğu vardı, kocası ölmüştü ve bir güvenceye ihtiyacı vardı. Muhammed bunu evlilik yoluyla sağladı.

Aişe bint Ebubekir, Muhammed'in evlendiği tek bakireydi. Bazı rivayetler onun genç yaşta evlendiğini öne sürse de, diğer rivayetler evlendiğinde onlu yaşlarının sonlarında tam teşekküllü genç bir kadın olduğunu göstermektedir.

Hafsa bint Ömer el-Hattab, Muhammed Peygamber ile evlendiğinde 22 yaşında dul bir kadındı. Kocasını Uhud Savaşı'nda şehit düşmüştü ve Resulullah onu teselli etmek ve Muhammed'in yakın arkadaşı ve yoldaşı olan babası Ömer'i onurlandırmak için onunla evlendi.

Zeyneb bint Hüzeyme, Muhammed Peygamber ile evlenmeden önce üç evlilik yapmıştır. Hiç çocuğu olmamıştır. İkinci kocası Bedir savaşında, üçüncü kocası ise Uhud savaşında ölmüştür.

Ümmü Seleme, Muhammed Peygamber'le evlenmeden önce birden fazla evlilik yapmış dul bir kadındı. Önceki evliliklerinden beş çocuğu vardı. Muhammed onunla evlendi çünkü baktığı dört küçük çocukla birlikte evsiz kalmıştı.

Zeyneb bint Cahş, Allah'ın Elçisi ile evlendiğinde 36 yaşında dul bir kadındı. Peygamber Zeyneb'den geçmişte Zeyd bin Harise (ilk kocası) ile evlenmesini istedi. Zeyneb, Muhammed'i hayal kırıklığına uğratmamak için Zeyd ibn Harise ile evlendi. Zeyneb 35 yaşına kadar bütün evlilik tekliflerini geri çevirdi.

Cüveyriye bint Haris, kocası Müslümanlara karşı yapılan bir savaşta ölen bir savaş esiriydi. Peygamber'in Cüveyriye ile evliliği akrabalık bağları kurmak ve kabilesine iyi niyet göstergesi olarak gerçekleştirilmiştir. Evlilik, onun halkını İslam'a davet etmek için kullanıldı.

Ümmü Habibe, Muhammed Peygamber ile evlendiğinde 38 yaşında çocuklu bir duldu. Kocası İslam'ı terk etmiş ve daha sonra ölmüş, onu çocuklarıyla yalnız bırakmıştı. Peygamberimiz onunla merhametinden dolayı ve yine kabile reisi olan ailesine bir iyi niyet jesti olarak evlendi.

Safıyye bint Huyay daha önce iki evlilik yapmış dul bir kadındı. Yahudi kabilesi Banu Nadir'in reisinin kızıydı. Bir savaşta esir düşmüş ve daha sonra azat edilmiştir.

Meymune bint El Haris 36 yaşındayken Peygamber Muhammed ile evlendi. Daha önce iki kez evlenmişti. Allah'ın Elçisi onunla Mekke'de *umre* yaparken, Mekke halkına bir kez daha iyi niyet jesti olarak evlendi.

Rayhana bint Zeyd, Peygamber ile evlendiğinde dul ve savaş esiriydi. Müslüman oldu ve onun din değiştirmesi kabilesinin İslam'ı benimsemesine yol açtı.

Meryem el-Kıbtıyye: Bizans'ın Mısır'daki vekili Mukavkıs, Meryem'i Muhammed Peygamber'e gönderdi. Çeşitli kaynaklara göre, Medine'ye giderken İslam'ı kabul etti. Allah Resulü Meryem ile evlendi ve Meryem bir erkek çocuk doğurdu.

Yukarıdaki tüm bilgiler göz önünde bulundurulduğunda, Muhammed'in çok eşliliğinin şehvetten kaynaklanmadığı, merhametten ve İslam'a davet aracı olarak gerçekleştirildiği açıkça ortaya çıkmaktadır.

İslam'ın diğer dinlere bakış açısı nedir?

İlk olarak, İslam'ın diğer dinlere ilişkin tutumunu anlamak için İslam'ın çeşitliliğe bakış açısını anlamak gerekir. Kur'an'daki pek çok pasaj insanlığın çeşitliliğinin altını çizmektedir. İslam dini çeşitliliği Allah'ın iradesinin bir parçası olarak nitelendirir (*Rum 30:22*). Kuran, Allah'ın bilerek çeşitlilikten oluşan bir dünya yarattığını ve her birimizi, birinin diğerine doğuştan gelen bir üstünlüğü olmaksızın, tek bir insanlık ailesine ait kıldığını öğretir. Bir başka örnek, çeşitliliklerine rağmen yaratılmış varlıkların muhteşem uyumunun varlığını tartışan 35. *Suredir* (Yaratıcı). Bu *sureye* göre çeşitlilik zenginliktir. Kur'an'ın bütününe göre, insan ırkının herhangi bir ırkını, rengini veya dilini hedef almak, Allah'ın iradesini hedef almak anlamına gelir.

Kur'an'da Yaratıcı'nın birliğine/tekliğine olduğu kadar çeşitliliğine ve çoğulluğuna da önem verilir. Böylece Kur'an, bu iki mesajı, bağlamına oturtulduğunda vermektedir:

1. Allah'ın aşkın birliği ve tekliği ilkesine her türlü aykırılık/karşıtlık *şirke yol* açar; ve

2. Yaratılan varlıkların çeşitliliği ve çoğulluğu ilkesine her türlü aykırılık/karşıtlık "*zülüm*" üretir. (*Zulüm*, bir kişinin başkalarını haklarından mahrum bıraktığı veya onlara karşı yükümlülüklerini yerine getirmediği zulüm veya haksız sömürü, baskı ve haksızlık eylemleri için birbirinin yerine kullanılır).

İslam, dünya üzerindeki din çeşitliliğini Allah'ın iradesinin bir parçası olarak görür. Allah, Müslümanlardan dünyadaki herkesi inanan olmaya zorlamalarını beklemez. Bu Kuran'da açıkça belirtilmiştir: "*Ve eğer*

Rabbin dileseydi, yeryüzünde bulunanların hepsi birlikte iman ederlerdi. Sen (Muhammed) insanları iman edinceye kadar zorlar mısın?" (Yunus 10:99)

Dolayısıyla, Kuran'a göre, farklı dinlerin olmadığı bir dünya hayal etmek Allah'ın iradesine karşı gelmekle eşdeğerdir. Allah, farklı dinlerin ibadet yerlerini, bazı insanları diğerleri aracılığıyla savunarak korur. Kur'an şöyle der:

"Eğer Allah'ın bazı insanları bazılarıyla defetmesi olmasaydı, içlerinde Allah'ın adı çokça anılan manastırlar, kiliseler, çilehaneler ve mescitler muhakkak yıkılır giderdi."

(Hac 22:40)

Diğer dinlerin temsilcileriyle birlikte yaşama konusunda İslam'ın bakış açısı nedir?

Cevapları İslam tarihinden ve coğrafyasından bulalım:

1. Tarih, Müslüman orduların fethettiği yerlerde dini azınlıklara karşı ayrımcılık veya başka bir aşağılayıcı davranışa tanık olmamıştır. Bu iyi niyetli davranış, günümüz Türkiye'sindeki Yezidiler, Lübnan'daki Dürziler, Hindistan'daki Sihler ve İran'daki Bahailer gibi yöneticilere karşı ciddi bir muhalefet sergileyen İslam'dan ayrılanları da kapsamaktadır. Aksine, İspanya'da 800 yıl süren varlıklarının ardından Müslümanların sayısı sıfıra indirildi; daha sonra Sicilya da bunu takip etti. Dahası, Haçlılar 15 Temmuz 1092'de Kudüs'e ayak bastıktan sonra sadece iki gün içinde tek bir Müslüman bile bulunamadı. Şüphesiz, o dönemde Kudüs'te Müslümanların yönetimi altında yaşayan çok sayıda Hristiyan ve Yahudi vardı.

2. Ne tarihte ne de modern zamanlarda, Müslümanların yönetimindeki topraklarda ve ülkelerde gayrimüslimlerin tapınaklarına erişimlerinin engellendiği tek bir olgu yoktur. İslam tarihinde aralarında Basra, Kufe, Kahire ve Kayravan'ın da bulunduğu sekiz kale şehir inşa edilmiştir. Müslümanlar bu şehirleri düz araziler üzerine kurmuşlardır.

daha önce hiçbir temel atılmamıştır. Bu şehirlerde dini azınlıkların yaşadığı ve ilgili mabetlerde dinlerinin gereklerini yerine getirebildikleri tarihi bir gerçektir. Lübnanlı Hristiyan edebiyatçı Amin Maalouf'un şu sözleri bu iddiayı doğrulamaktadır: "Eğer atalarım Müslüman olmayan ordular tarafından fethedilen bir ülkede Müslüman olsalardı ve Müslüman ordular tarafından fethedilen bir ülkede Hristiyan olmasalardı, 14 asır boyunca şehirlerinde ve köylerinde inançları yöneticiler tarafından korunarak huzur içinde yaşayacaklarına inanmıyorum."

3. Kur'an, Müslümanların yönetimindeki ülkelerde bile gayrimüslimlerin haklarını kullanabilmelerini garanti altına alır (Maide 5:43, 47). Kur'an Yahudiler, Hristiyanlar ve Müslümanlardan bahseder:

"Her biriniz için ayrı bir yasa ve yaşam biçimi belirledik. Eğer Allah dileseydi, elbette hepinizi tek bir ümmet yapardı; fakat size verdiği nimetlerle sizi denemek için böyle yapmadı. Öyleyse iyi işler yaparak birbirinizle yardımlaşın! Hepiniz Allah'a döneceksiniz; sonra O farklı düşündüğünüz her şeyi gerçekten anlamanızı sağlayacak"

(Maide 5:48)

Dolayısıyla bu ayet, sadece farklı dinlerin temsilcilerinin aynı ortamda yaşamasını onaylamak ve teşvik etmekle kalmamakta, aynı zamanda onların hak ve özgürlüklerine saygı gösterilmesini de garanti altına almaktadır.

EPILOG YERINE

"Eğer biz bu Kur'an'ı yüksek bir yerden bir dağa indirseydik, elbette onun Allah'a olan saygısından dolayı alçalarak parçalandığını görürdün..."

(Haşr 59:21)

"Eğer yeryüzündeki bütün ağaçlar kalem olsa, deniz de mürekkep olsa ve ona yedi deniz daha eklense, Allah'ın sözleri yine de tükenmez: çünkü Allah her şeye kadirdir, hikmet sahibidir. [Hepinizin yaratılması ve yeniden diriltilmesi ancak bir tek nefsin yaratılması ve diriltilmesi gibidir: çünkü Allah her şeyi işitendir, her şeyi görendir."

(Lokman 31:27-28)

